

Jani Seijesvirta

**VALITUSTEN VAIKUTUKSET
KAUPUNKIKEHITYSHANKKEISIIN**
Valituskierteiden vaikutus ja käsittely Jyväskylässä

Diplomityö
Rakennetun ympäristön tiedekunta
Jukka Puhto
Kalle Kähkönen
6/2023

TIIVISTELMÄ

Jani Seijesvirta: Valitusongelmat kaupunkikehittämisen hankkeissa -
Valituskierteiden vaikutus ja käsittely Jyväskylässä

Diplomityö
Tampereen yliopisto
Rakennustekniikan koulutusohjelma
kesäkuu 2023

Tutkimuksessa perehdytään kaupunkikehittämisen hankkeisiin liittyviin valituksiin ja niiden syihin, vaikutuksiin sekä käsittelyyn. Tutkimuksen tavoite on selvittää, miten erilaiset valitukset voivat vaikuttaa hankkeisiin ja miten valitukset näkyvät kuntalaisille uutisoinnin ja tiedottamisen osalta. Erityisesti pyritään löytämään vastaus siihen, miten ja miksi hankkeista on valitettu, millaiset valitusten vaikutukset ovat olleet sekä miten valitusten syyt ja oikeutus on esitetty kuntalaisille.

Tutkimuksessa perehdytään tarkemmin seitsemään Jyväskylässä sijaitsevaan case-kohteeseen, jotka ovat viivästyneet valitusten tai kuntalaisvähemmistön vastustuksen vuoksi. Case-kohteina ovat Kirkkopuiston P-Paraatihanke, Hippos-hanke, Tammirinteen uusi asemakaava, Vaajakosken ohitustie, Mäki-Matin Pitkäkatu 25 kaavamuutos, Tourulan ajoramppien muutokset sekä Tourujoen kunnostushanke. Tutkimusaineistona toimi Keski-suomalainen-lehdestä vuosina 2020-2023 kerätty lehdistöaineisto sekä tutkimusta varten tehty haastattelut.

Valituksia on monenlaisia ja niiden vaikutukset ovat erilaisia riippuen siitä, miten ne on esitetty ja miten niitä on käsitelty. Valituksia voi tehdä moraaliseen tai viralliseen näkökulmasta. Moraalisilla valituksilla pyritään vaikuttamaan hankkeisiin vetoamalla päättäjiin ja muihin asianosaisiin mielipidekirjoitusten, adressien tai mielenosoitusten kautta. Valitus- ja vaikuttamisoikeus on kaikilla kansalaisilla ja sanavapauden vuoksi asioita voi käsitellä haluamallaan tavalla vapaasti. Toisaalta valituksia voi tehdä myös virallisia teitä pitkin ja tällöin puhutaan kanteluista, oikaisuvaatimuksista, kunnallisvalituksista, jatkovalituksista sekä hallintovalituksista. Nämä valitukset kohdistuvat kunnan viranomaisten tekemiin päätöksiin, kuten rakennuslupiin, sekä kunnan hallintoelimiin tekemiin päätöksiin, kuten esimerkiksi kaupunginvaltuuston tekemiin hankepäätöksiin.

Moraalisissa valitustavoissa voidaan ottaa kantaa mihin tahansa hankkeen asiaan ja arvostella vapaasti hankkeen sisältöä. Virallisissa valituksissa taas voidaan puuttua ainoastaan siihen, onko päätös tehty laillisesti ja oikein, joten sisältöön tai hankkeen suuntaan liittyen ei voida valitusta tehdä. Tästä huolimatta virallisilla valituksilla pyritään vaikuttamaan myös hankkeiden sisältöön ja tutkimuksen mukaan valitusten syynä on useimmiten jotakin muuta kuin mitä valituksen sisältönä oikeasti on. Valituksilla pyritään viivästyttämään hankkeita sekä muuttamaan niiden sisältöä.

Tutkimuksessa on selvitetty, että valituksilla on ollut monia harmillisia seurauksia. Seuratut kunnallishankkeet ovat viivästyneet valitusten seurauksena useimmiten vuosikautia, jolloin viivästys sekä rakennuskustannusten nousu ovat aiheuttaneet merkittäviä ongelmia. Hankkeita on jouduttu muuttamaan, pienentämään, pilkkomaan ja jättämään toteuttamatta, minkä lisäksi useimpiin hankkeisiin on pitänyt sijoittaa merkittävästi enemmän rahaa.

Lehdistössä hankkeita ja valituksia on käsitelty laajasti sekä tasapuolisesti ottaen huomioon sekä valittajien että kuntapäätäjien ja muiden osapuolien kannat. Valitusten syitä ja valitustapoja on monia, mutta useimmiten viralliset valitukset henkilöityvät tiettyihin valittajiin, joilla on tarkoitus vaikuttaa hankkeisiin monista eri syistä. Valitukset ovat pääosin kaatuneet hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa joko hylättyinä ja aiheettomana tai jopa siten, ettei valitusta edes otettu käsittelyyn. Sinänsä valitukset todetaan tällöin turhiksi, mutta niiden vaikutukset ovat olleet siitä huolimatta merkittävät.

Tutkimuksen mukaan valitusongelma on osin hyväksyttävä osana demokratiaa ja valituksilla voi olla myös joitain hyötyjä. Siitä huolimatta asialle tulisi tehdä jotakin ja ongelman ratkaiseminen on kiinni poliittisesta ja taloudellisesta tahdosta. Kaupungin puolella valituksiin voidaan kuitenkin vaikuttaa mm. paremmalla tiedottamisella ja kuntalaisten osallistamisella, minkä lisäksi erityistä huomiota kannattaisi jatkossa kiinnittää hankkeiden uutisointiin ja hankkeiden syistä sekä vaikutuksista kuntalaisille muodostuvaan yleiskuvaan.

Avainsanat: valitus, valitusoikeus, kunnallishanke, viivästys, P-Paraati, Hippos-hanke

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

ABSTRACT

Jani Seijesvirta: Complaint-issues in urban development projects
The effects and processing of complaints in Jyväskylä

Master's thesis
Tampere University
Construction engineering
June 2023

This study focuses in urban development projects that have had issues with complaints and takes a look at the reasons behind these complaints and at the way the complaints are handled and what consequences the complaints have had. The goal of the study is to find out how complaints can affect different projects and how that is perceived in the press and in public announcements. The study tries especially find out how and why complaints are made, how complaints have affected the projects and how the reasons for the complaints is presented to the public.

The study examines seven cases that are located in Jyväskylä Finland more closely. These projects have been massively affected my complaints. Cases include P-Paraatiproject in central chuch, Hippos-project, new city plan in Tammirinne, new highway in Vaajakoski, new city plan in Pitkäkatu 25 Mäki-Matti, changes in Tourulas highwayramps and the renovation of Tourujoki-river. Study's material consists of articles from Keskisuomalainen-magazine on years 2020-2023 and of interviews that are made for the study.

There is many types of complaints and their affects vary depending on how they are presented and dealt with. Complaints can be made in a moral or official point of view. Moral complaints aim to influence projects by pleading to town representatives and others with letters to the editor, petitions or protests. Freedom of speech gives everyone the right to complain. In other hand complaints can also be made officially and the we are talking about reclamations, demands for corrections and official complaints to the court. These complaints are directed towards decisions made by town officials, construction permits or decisions made by the municipal council.

Moral complaints can deal with any issues regarding the project and critique it freely. Official complaints on the other hand can only evaluate if the decision is made unlawfully or in a wrong way. Therefore official complaints cannot be made regarding the projects planning decisions, but they often are. The reason for the complaint is often very different and the goal is to delay or influence the project.

This study finds the complaints have many unfortunate consequences. The cases are delayed for years because of the complaints and that often causes rises in building costs. Projects have then been altered, reduced or cancelled and in addition needed considerably more money.

The complaints have been addressed broadly and fairly in press and media considering all the different sides to the cases. Reasons for complaints and ways of complaining vary largely, but most often official complaints personify on few complainers who have the intention to influence the projects. Complaints have mainly been rejected in court as invalid or even not taken into consideration at all. This means that the complaints have been found redundant but their effects have been significant.

The study fins that the issue with complaints like this is partly acceptable as a part of democracy and complaints can also have some good effects. However, something needs to be done about redundant complaints and the solution lies on the hands of political and financial will. The city itself can influence complaints by better reporting and informing the public about upcoming plans and better involving citizens in the planning process. Especial attention should be directed in news reports on cases and in the general view that the citizens form about the cases.

Keywords: complaint, right to complain, urban development project, delay, P-Paraatiproject, Hippos-project

The originality of this thesis has been checked using the Turnitin OriginalityCheck service.

ALKUSANAT

Tämä diplomityö on laadittu mielenkiintoisen omaa kotikaupunkia koskevan ongelman selvittämiseksi ja aiheeseen tarkemmin perehtymiseksi. Tutkimuksessa on saatu mielenkiintoista lisätietoa itse ongelmasta sekä sen käsittelystä ja löydetty ongelmaan liittyviä syitä ja ratkaisuja. Toisaalta on löydetty myös uusia ongelmia ja lopulta päädytty tilanteeseen, jossa tutkijan aiemmin niin selkeä mielipide ja ratkaisu ongelmaan ei enää olekaan niin kristallin kirkas. Työhön on saatu mittaamattoman arvokasta tukea ja kannustusta eritoten vaimolta ja perheeltä, joita ilman ei työ olisi valmistunut ikinä; kiitos teille rakkaille. Lisäksi kiitos Sitowise Oy:lle ja erityisesti omalle esimiehelle mahdollisuudesta ja tuesta jatko-opiskella työn ohessa. Suuret kiitokset myös kaikille haastattelunsa antaneille hankkeisiin liittyville henkilöille Jyväskylässä sekä työn ohjaajalle Tampereen yliopistolla. Antamanne kommentit ovat ohjanneet työn tekemistä oikeaan suuntaan sekä antaneet tärkeää näkemystä aiheeseen.

Jyväskylässä, 15.6.2023

Jani Seijesvirta

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	1
1.1 Tutkimuksen tausta	1
1.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset	1
1.3 Tutkimusmenetelmät	2
1.4 Tutkimuksen rajaukset	3
2. VALITUSTAVAT JA OIKEUSKÄYTÄNTÖ	5
2.1 Moraalinen valitusoikeus	5
2.2 Virallinen valitusoikeus	5
2.3 Virallisten valitusten eri muodot	7
2.3.1 Kantelu	7
2.3.2 Oikaisuvaatimus	7
2.3.3 Kunnallisvalitus	8
2.3.4 Jatkovalitus	8
2.3.5 Hallintovalitus	8
2.4 Lakimuutokset	9
2.4.1 Uusi hallintoprosessilaki	9
2.4.2 Kuntalain muutos	9
2.5 Valitusten käsittelyaika	10
2.6 Kuntahanke - mahdolliset valituspaikat	11
2.6.1 Kaavoitus	11
2.6.2 Maanvuokra- tai myyntisopimus	14
2.6.3 Kaupungin pääomasijoitukset	15
2.6.4 Rakennuslupa	15
2.7 Valituskustannukset	15
3. TUTKIMUSAINEISTO	17
3.1 Kirjallisuustutkimus mediasta	17
3.2 Case-kohteet	17
3.2.1 Kirkkopuiston P-Paratihanke	18
3.2.2 Hippos-hanke	20
3.2.3 Tammirinteen uusi asemakaava	22
3.2.4 Vaajakosken ohitustie	23
3.2.5 Mäki-Matin Pitkäkatu 25	23
3.2.6 Tourulan ajorampit	24
3.2.7 Tourujoen kunnostushanke	25
3.3 Asianosaisten haastattelut	26
4. TUTKIMUSTULOKSET	28
4.1 Kirkkopuiston P-Paratihanke	28
4.1.1 Lehdistökäsittely	28
4.1.2 Analyysi	36
4.2 Hippos-hanke	41
4.2.1 Lehdistökäsittely	41
4.2.2 Analyysi	49

4.3	Tammirinteen uusi asemakaava	54
4.3.1	Lehdistökäsittely	54
4.3.2	Analyysi	56
4.4	Vaajakosken ohitustie	57
4.4.1	Lehdistökäsittely	57
4.4.2	Analyysi	57
4.5	Mäki-Matin Pitkäkatu 25	58
4.5.1	Lehdistökäsittely	58
4.5.2	Analyysi	60
4.6	Tourulan rampit.....	62
4.6.1	Lehdistökäsittely	62
4.6.2	Analyysi	63
4.7	Tourujoen kunnostushanke	64
4.7.1	Lehdistökäsittely	64
4.7.2	Analyysi	65
4.8	Muita liittyviä hankkeita	66
4.8.1	Tammi-ikkunat	66
4.8.2	Laukaan mini-Hippos	67
4.9	Haastattelut.....	68
4.9.1	Haastattelutulokset	68
4.9.2	Analyysi	74
5.	PÄÄTELMÄT	77
5.1	Valitukset ja niiden syyt.....	77
5.2	Valitusten käsittely lehdistössä ja haastatteluissa	78
5.3	Valitusten seuraukset.....	80
5.4	Valitusongelmien analysointi ja jatkoehdotukset.....	83
	LÄHTEET	86
LIITE 1	Lehdistötutkimus Kirkkopuiston P-Paraati	
LIITE 2	Lehdistötutkimus Hippos-hanke	
LIITE 3	Lehdistötutkimus Tammirinteen asuinalue	
LIITE 4	Lehdistötutkimus Vaajakosken ohitustie	
LIITE 5	Lehdistötutkimus Mäki-Matin Pitkäkatu 25	
LIITE 6	Lehdistötutkimus Tourulan rampit	
LIITE 7	Lehdistötutkimus Tourujoen kunnostus	
LIITE 8	Lehdistötutkimus muut liittyvät hankkeet	

KUVALUETTELO

Kuva 1.	<i>Asemakaavaprosessin eteneminen ja osallistuminen sekä vaikutusmahdollisuudet (Jyväskylän kaupunki n.d.e)</i>	13
Kuva 2.	<i>Kirkkopuiston ilmakeu (Jyväskylän karttapalvelu)</i>	20
Kuva 3.	<i>Jyväskylän Hippos (Jyväskylän karttapalvelu).....</i>	21
Kuva 4.	<i>Tammirinteen uusi asuinalue (66/Tammirinne asemakaava 2023).....</i>	22
Kuva 5.	<i>Vaajakosken ohitustien suunniteltu sijainti (Jyväskylä.fi 2023)</i>	23
Kuva 6.	<i>Ilmakeu Pitkätatu 25:n tontista (Jyväskylän karttapalvelu)</i>	24
Kuva 7.	<i>Tourulan alueen Nelostie ja Tourujoki (Jyväskylän karttapalvelu)</i>	25
Kuva 8.	<i>Kirkkopuiston paraatiaukio kaivettuna auki 23.3.2023.....</i>	40
Kuva 9.	<i>Kaupungin kirkko ja kaupungintalo, työmaa-alue aidattuna 15.5.2023.....</i>	40
Kuva 10.	<i>Kirkkopuiston paraatiaukion työt etenevät 15.5.2023</i>	41
Kuva 11.	<i>Monitoimitalo ja sisäurheilukenttä Hippoksella 15.5.2023.....</i>	53
Kuva 12.	<i>Nykyinen jääkiekkohalli Hippoksella 15.5.2023</i>	53
Kuva 13.	<i>Pesäpallstadionin rakentaminen käynnissä 15.5.2023</i>	54
Kuva 14.	<i>Mäkitupa ja Mäkitorppa 26.5.2023</i>	61
Kuva 15.	<i>Pitkätatu 25:n rakennukset peruskorjauksen tarpeessa 26.5.2023</i>	61
Kuva 16.	<i>Tourulan rampit (Jyväskylän karttapalvelu)</i>	63
Kuva 17.	<i>Tourujoen kunnostus osittain aloitettu 26.5.2023</i>	65
Kuva 18.	<i>Tourujoki nykytilassaan 26.5.2023</i>	65
Kuva 19.	<i>Tourujoen uoma rehevöitynyt 26.5.2023</i>	66

1. JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen tausta

Asun Jyväskylässä ja teen opintojani normaalin päivätyön ohessa työskennellen Sitowise Oy:llä ryhmäpäällikkönä korjausrakentamisen parissa. Valmistuin Jyväskylän ammattikorkeakoulusta rakennusinsinööriksi vuonna 2013 ja olen työskennellyt Jyväskylässä korjausrakentamisen parissa jo vuodesta 2010 lähtien. Työni ja muiden mielenkiintoni kohteiden puolesta olen seurannut vuosien ajan Jyväskylän erilaisten rakennus- ja kaupunkikehityshankkeiden etenemistä.

Olen huomannut hankkeissa laajan ongelman, joka on muodostunut hankkeiden valmistelun, luvituksen ja päätöksenteon aikana esiin tulleiden valitusten vuoksi. Hankkeiden eteneminen pysähtyy harmillisen usein valitusprosessin läpikäyntiin ja lähes aina tällä on monia negatiivisia vaikutuksia. Tästä lähti ajatus ja tarve tutkimuksen tekemiselle valituksiin liittyen.

Parhaimmillaan valitus voi oikaista päätöksenteossa tehdyn virheen ja jopa estää yksilön kärsimän vääryyden, mutta pahimmillaan valitus voi aiheuttaa merkittävää haittaa. Valituskierte voi esimerkiksi viivästyttää hanketta helposti vuosikausia ja lyhimmilläänkin valitus voi aiheuttaa kuukausien viivästykset, vaikka valitus lopulta hylättäisiin tai jätettäisiin käsittelemättäkin. Tällaiset viivästykset aiheuttavat useimmiten myös merkittäviä kustannuksia eri muodoissa ja suhdanteiden muuttuessa voivat hankkeet jäädä kokonaan toteutumatta. Viivästykset ja kustannukset voivat aiheuttaa hankkeiden merkittävän huonontumisen tai alueiden kehityksen pysähtymisen, mikä aiheuttaa ongelmia käytännössä kaikille. Lisäksi valitusten käsittely voi vaikuttaa ihmisten henkilökohtaiseen elämään, uraan ja maineeseen.

1.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Jyväskylässä käydään kaupungin ja yhteiskuntarakentajien sekä monien muiden toimijoiden, kuten kiinteistösijoittajien, kuntapäätäjien ja kaupungin virkamiesten toimesta laajaa keskustelua monessa eri sävyssä liittyen kyseiseen aiheeseen. Usein kannanotot pidetään omana tietona ja kahvipöytäkeskusteluina, mutta monesti mielipiteet ja tunteet näkyvät lehdistöön annetuissa haastatteluissa, mielipidekirjoituksissa ja muissa vaikutusyrityksissä.

Tutkimuksen tavoite on selvittää, miten erilaiset valitukset voivat vaikuttaa hankkeisiin ja miten valitukset näkyvät kuntalaisille uutisoinnin ja tiedottamisen osalta. Tarkemmin perehdytään seitsemään case-kohteeseen, jotka ovat viivästyneet valitusten tai kuntalaisvähemmistön vastustuksen vuoksi. Erityisesti pyritään löytämään vastaus seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Miksi hankkeista on valitettu sekä miten valitusten syyt ja oikeutus on esitetty kuntalaisille?

Työssä pyritään selvittämään, mitkä syyt ajavat ihmisen valittamaan ja millaisia tarpeita valittajalla voi olla.

2. Miten valituksia on käsitelty lehdistössä ja kunnan tiedotuskanavissa?

Arvioidaan, miten valituksiin voidaan vaikuttaa ja miten kunta pyrkii valituksia vähentämään esimerkiksi kuntalaisia osallistamalla sekä tiedottamalla.

3. Mitä valitusten seuraukset ovat olleen ja miten niihin on pyritty reagoimaan?

Tarkastellaan, miten hankkeiden kustannukset, laajuudet ja toteutusmahdollisuudet ovat muuttuneet valitusten vuoksi. Selvitetään, miten lehdistössä asiaa on käsitelty.

1.3 Tutkimusmenetelmät

Tässä diplomityössä perehdytään itse ongelmaan ja sen lähteisiin sekä erityisiin case-kohteisiin. Työn aluksi selvitetään kansalaisten ja kuntalaisten sekä eri hankkeita edes sivusta seuraavien vaikutusmahdollisuuksia ja valitusoikeutta lakiteknisestä sekä oikeudellisesta näkökulmasta. Lisäksi selvitetään kaavoitus- ja rakennuslupaprosessia. Näihin taustatietoihin tehdään tutkimusta internetistä Jyväskylän kaupungin sivustoilta ja muilta virallisilta sivustoilta. Lisäksi käydään Jyväskylän kaupungin rakennusvalvonnassa ja pyritään saamaan kattava kuva hankkeiden päätöksiin liittyvistä eri tahojen, kuten kuntalaisten, päättäjien ja urakoitsijoiden, oikeuksista ja velvollisuuksista.

Itse valitusongelmaan ja valitusten käsittelytapoihin liittyviä laajempia selvityksiä tehdään kattavalla kirjallisuus- ja lehdistötutkimuksella. Tärkeimpänä tietolähteenä työssä on Jyväskylän seudun suurin sanomalehti Keskisuomalainen, jota on seurattu vuosina 2020-2023 ja jonka artikkeleista on laadittu mittava otanta hankkeisiin liittyen (lehtileikeluettelot liitteenä). Lisäksi tutustutaan saatavilla oleviin artikkeleihin mm. Suur-Jyväskylä-lehdessä, YLE:n uutisoinnissa sekä muussa lehdistössä.

Diplomityössä tutustutaan laajasti erilaisiin case-kohteisiin, joissa valitusprosessi on vaikuttanut merkittävästi aikatauluihin, kustannuksiin ja toteutuslaajuuteen. Mielenkiintoisimpina tarkasteltavina kohteina työssä ovat Jyväskylän Kirkkopuiston P-Paratihanke, jossa vanhan kaupungin kirkon kortteliin on tarkoitus rakentaa pysäköintitalo, sekä Hippos-hanke, jossa Hippoksen urheilukorttelia ollaan kehittämässä osin kaupungin ja osin yksityisten sijoittajien rahoituksella. Molemmissa hankkeissa valitukset kiteytyvät pääosin muutamien äänekkäimpien henkilöiden taakse, mutta vaikutukset ovat olleet mittavat. Lisäksi työssä on tarkasteltu muita pienempiä tai vasta alkamassa olevia hankkeita.

Työtä varten haastatellaan useampia asianosaisia henkilöitä ja kysytään heidän mielipiteitään sekä kommenttejaan aiheeseen sekä case-kohteisiin liittyen. Haastateltaville esitetään hankkeisiin liittyviä ennalta pohdittuja kysymyksiä, mutta haastattelut on tarkoitus pitää rentoina, jotta haastateltavat voivat vapaasti kertoa tuntemuksistaan ja ajatuksistaan valitusongelmiin liittyen.

1.4 Tutkimuksen rajaukset

Valituksilla tarkoitetaan tässä diplomityössä sellaista virallista kannanottoa, joka perustuu johonkin lakiin ja joka vaatii hankkeen edistäjältä vastauksen tai vastineen sekä jonkin ylemmän tahon arvioinnin. Valituksen tekee useimmiten joku hankkeeseen liittyvä taho, kuten yhdistys, yritys tai yksityishenkilö, joiden oikeuksiin hanke vaikuttaa merkittävästi. Joskus valitus tehdään kuitenkin perusteiden, jotka vaikuttavat ainakin aluksi hyvin erikoisilta ja asiaan liittymättömiltä. Lisäksi valitus itsessään voi kohdistua hyvinkin pieneen muotovirheeseen tai yksityiskohtaan, mutta vaikuttaa merkittävästi koko hankkeeseen.

Tutkimuksessa käsitellään lähtökohtaisesti vain Jyväskylässä toteutettuihin hankkeisiin ja Jyväskylässä tehtyyn uutisointiin. Case-kohteet on valittu siten, että ne ovat tärkeitä erityisesti jyväskyläläisille, mutta kiinnostavat myös muualla Suomessa niin paljon, että niistä uutisoidaan myös kansallisissa lehdissä ja kanavissa. Valitut kohteet ovat herättäneet laajaa keskustelua mediassa ja herättävät kuntalaisten tunteet pintaan.

Jyväskylässä on paljon muitakin kohteita, joista on keskusteltu laajasti, mutta niitä ei aineiston vähyyden vuoksi käsitellä tässä työssä tarkemmin tai ollenkaan. Aineistoa voi näissä olla vain vähän hankkeen pienuuden tai uutuuden vuoksi. Myös muilta paikkakunnilta löytyisi hyviä tutkittavia kohteita, mutta sellaiseen lehdistöön ei tässä vaiheessa ollut niin kattavaa pääsyä, joten näitä ei tässä työssä tutkita. Keski-suomalainen-lehdestä tehty seuranta on niin kattava, että tarvetta muiden

lehdistöjen tarkemmalle analysoinnille ei tässä ole. Tutkimusta varten ei hankita tilauksia muihin lehtiin, joissa käsiteltäisiin samoja kohteita tai muiden paikkakuntien tapauksia.

Tutkimusta varten voitaisiin laatia jonkinlainen kuntalaiskysely, mutta vastaukset olisivat todennäköisesti saman suuntaisia kuin mitä lehdistöstä on saatavilla. Yksittäisten asianosaisten haastattelut ovat parempi tapa saada lisätietoa ja haastateltaviksi valittiin henkilöt, jotka ovat lehdistössä kohteisiin liittyen olleet kattavasti esillä. Lisäksi haastateltiin valituksiin ja hankkeisiin kattavasti perehtyneitä toimittajia Keski-suomalainen-lehdestä. Muita haastatteluja ei tässä vaiheessa toteutettu.

2. VALITUSTAVAT JA OIKEUSKÄYTÄNTÖ

2.1 Moraalinen valitusoikeus

Suomessa on voimassa laki sananvapaudesta ja tähän työhön liittyy erityisesti Laki sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä (460/2003). Sananvapaus kuuluu demokraattiseen yhteiskuntaan ja turvaa käytännössä sen, että kaikki voivat esittää omat mielipiteensä julkisesti haluamallaan tavalla. Sananvapauteen kuuluu myös mm. kärkkäiden, provosoivien ja jopa loukkaavien ilmaisujen esittäminen, kunhan ei ylitetä sitä, mitä voidaan pitää yleisesti hyväksyttävänä. Mitä tahansa ei kuitenkaan voi sanoa ja sananvapauteenkin kuuluu vastuu, joten mielipiteidensä ilmaisussa on oltava tarkkana. Yhteiskunnallisista asioista voi ja tuleekin keskustella joskus tiukastikin, mutta ihmisen yksityiselämään, henkilöön ja kunniaan ei tule kommentoinnissaan puuttua. (Journalistiliitto n.s.)

Jotta kansalaisten sananvapaus ja mahdollisuus vaikuttaa kunnan asioihin olisi turvattu, tulee myös lehdistön olla lähtökohtaisesti vapaa ja riippumaton. Varsinkin kunnan suurimman sanomalehden, tässä työssä Jyväskylässä Keskisuomalainen-lehti, tulee olla äänitorvena kaikille kuntalaisille, ei vain harvoille ja valituille. Äänekkäimmät toki aina ovat eniten esillä, mutta mahdollisuus tulee olla kaikilla mielipiteen laadusta riippumatta. Lehden ei tulisi ainakaan tietoisesti sensuroida mitään mielipidettä ja kaikilla tulisi olla oikeus hankkia ja levittää tietoja kaikkien tiedotusvälineiden kautta. (Ihmisoikeusliitto n.d.)

2.2 Virallinen valitusoikeus

Suomen kaltaisessa demokraattisessa yhteiskunnassa yksilöillä ja yksityisillä henkilöillä, yhdistyksillä, yrityksillä ja yhteenliittymillä sekä jopa viranomaisilla ja kaupungeilla on laaja valitusoikeus moniin erilaisiin asioihin ja päätöksiin. Valitusoikeus perustuu lakiin ja valitus tehdään yleisimmin viranomaisen päätökseen liittyen ja valituksella vaaditaan muutosta tehtyyn päätökseen tai tehdään oikaisuvaatimus. Viranomaisen tekemään oletettuun virheeseen liittyen taas tehdään valituksen sijasta kantelu. (Suomi.fi-verkkotoimitus 2023)

Lähes kaikista kunnan, hyvinvointialueen ja valtion viranomaisten päätöksistä voi valittaa ja valituskelpoisia viranomaispäätöksiä ovat esimerkiksi päätökset yhteisistä ja yleisistä asioista, kuten kunnan budjetista tai kaavoituksesta (Suomi.fi-verkkotoimitus 2023). Rakennusalaan liittyviä viranomaispäätöksiä, jotka siten ovat valitusoikeuden piirissä

ovat esimerkiksi kunnallishallituksen kaavoituspäätös, rakennusvalvonnan rakennuslupapäätös, kunnan kaavamuutospäätös, viranomaisen viranhaltijapäätös, kaupunginvaltuuston päätös ja kaupunginhallituksen päätös. (Jyväskylän kaupunki n.d.d)

Valituksen tekijän ei välttämättä tarvitse olla edes hankkeen suoranaudessa vaikutuspiirissä, vaan valituksen voi tehdä monin eri perustein. Kunnallisvalituksen voi tehdä kuka tahansa kuntalainen riippumatta siitä, vaikuttaako päätös häneen itseensä, mutta valittajan tulee tuntea oikeuskäytäntö hyvin voidakseen tehdä valitukset oikealla tavalla. Kunnallisvalituksen tekijän tulee esimerkiksi yleensä ensin tehdä oikaisuvaatimus ja väärin tai väärästä asiasta tehdyt valitukset eivät etene edes käsittelyyn. Kunnan, hyvinvointialueen tai valtion viranomaisen päätöstä koskevan hallintovalituksen voi taas tehdä vain asianosainen, joka on sellainen henkilö tai yhteisö, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta päätös koskee. Oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen vain se henkilö, joka on itse tehnyt oikaisuvaatimuksen. (Suomi.fi-verkkotoimitus 2023)

Tässä diplomityössä puhutaan valituksista, jotka tehdään yleisimmin rakennushankkeista ja kuntapäätöksistä ja jotka käsitellään pääosin hallintotuomioistuimissa. Valitusoikeus kunnan päätöksistä on lähtökohtaisesti kaikilla, joten mahdollisia valittajakin on paljon. Valittajan tulee kuitenkin olla motivoitunut ja osaava, joten pääasiassa valituksen keskittyvät pienempään joukkoon.

Vuonna 2018 on kuntapäättäjäille tehty valtakunnallinen kysely valitusoikeuden rajaamisesta ja suurin osa viranhaltijoista kannattaa oikeuden rajaamista jollakin tavoin. Kyselyn mukaan kuntalaisten valitukset haittaavat rakennushankkeita merkittävästi ja aiheuttavat investointien menetyksiä. Kyselyn mukaan yli 36 prosenttia kaavavalituksista on jonkun muun kuin asianosaisen tekemä ja tällaiset valitusmahdollisuudet tulisi rajata pois. 92 prosenttia kyselyyn vastanneista kertoi törmänneensä tilanteeseen, jossa valitus on tehty haitanaiheutustarkoituksessa. Keskimäärin 59 prosenttia kunnallisvalituksista on aiheettomia ja vain noin 14 prosenttia valituksista hyväksytään hallinto-oikeudessa. Kyselyn mukaan viranhaltijat kannattavat myös kuntalaisten osallistumismahdollisuuksien parantamista, koska kuntalaiset usein ymmärtävät valitusten roolin väärin. Valituksella ei voi ottaa kantaa tehtyyn päätökseen, vaan ainoastaan kunnan toimien lainmukaisuuteen. (Valtanen 2018)

2.3 Virallisten valitusten eri muodot

2.3.1 Kantelu

”Eduskunnan oikeusasiamiehen puoleen voi käännyä kun epäilee, että viranomaisen tai virkamies ei ole noudattanut lakia tai täyttänyt velvollisuuksiaan tai jos kantelija epäilee, että perus- ja ihmisoikeudet eivät ole toteutuneet asianmukaisesti. (Eduskunnan oikeusasiamies n.d.)”

Kantelun voi tehdä vain itseään koskevasta asiasta ja oikeusasiamies tutkii kantelun, jos kantelua käsittelevä asiantuntija näkee, että on aihetta epäillä viranomaisen toimineen lainvastaisesti tai laiminlyöneen velvollisuutensa. Kanteluasioiden käsittelyaikatavoite on enintään yksi vuosi, mutta jos kantelu ei johda varsinaiseen tutkintaan, vastaus kanteluun annetaan yleensä kolmen kuukauden kuluessa. Kantelun tutkinta on maksutonta. (Eduskunnan oikeusasiamies n.d.)

2.3.2 Oikaisuvaatimus

”Kunnanhallituksen, lautakunnan ja valiokunnan, niiden jaoston sekä niiden alaisen viranomaisen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen oikaisua. (Kuntalaki 2015, 134§)”

Oikaisuvaatimus on ensimmäinen ja kevyin valituksen muoto. Oikaisuvaatimuksen voi tehdä kunnanhallituksen, kunnanhallituksen jaoston ja kunnanhallituksen alaisen viranomaisen päätöksestä ja tällöin vaatimus tehdään kunnanhallitukselle. Vastaavasti johonkin lautakuntaan liittyvästä päätöksestä tehdään vaatimus lautakunnalle. Oikaisuvaatimuksen voi tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuksiin, etuihin tai velvollisuuksiin päätös välittömästi vaikuttaa. Lisäksi erityisesti tähän diplomityöhön liittyen kiinnostavasti oikaisuvaatimuksen voi tehdä myös pelkkä kunnan jäsen riippumatta siitä, onko hänellä minkäänlaista yhteyttä päätöksessä käsiteltyyn asiaan. (Kuntaliitto 2020a)

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimuksen käsittelyssä sovelletaan kuntalakia sekä toissijaisesti hallintolain säädöksiä. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viivytyksettä ja oikaisuvaatimukseen annetussa päätöksessä on annettava perusteltu ratkaisu oikaisuvaatimuksessa esitettyihin vaatimuksiin. Oikaisuvaatimus voidaan joko hylätä tai hyväksyä ja alkuperäinen päätös voidaan tällöin kumota tai sen tilalle tehdä uusi päätös. (Kuntaliitto 2020a)

2.3.3 Kunnallisvalitus

”Valtuuston ja kuntayhtymän - - toimielimen päätökseen sekä kunnanhallituksen, lautakunnan ja johtokunnan oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen haetaan muutosta kunnallisvalituksella hallinto-oikeudelta. (Kuntalaki 2015, 135§)”

Kunnallisvalitus on seuraava keino hakea muutosta valtuuston tekemään päätökseen, josta ei voi tehdä oikaisuvaatimusta. Kunnallisvalitus tehdään hallinto-oikeudelle ja valituksen voi tehdä asianosainen sekä kunnan jäsen. (Kuntaliitto 2020b)

Kunnallisvalitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista ja sen perusteita voivat olla se, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomaisen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen. Kunnallisvalituksessa valitusviranomaisen saa tutkia vain, ovatko valituksen vaatimukset perustellut. Hallinto-oikeus voi ainoastaan pitää päätöksen voimassa tai kumota sen ja asettaa sen uudelleen harkittavaksi esimerkiksi päätöksen tehneelle viranomaiselle. (Kuntaliitto 2020b)

2.3.4 Jatkovalitus

”Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan (Kuntalaki, 2015, 142§).” Valituslupaa haetaan korkeimmalta hallinto-oikeudelta ja se myönnetään mm., jos ratkaisulla on oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi tärkeä asema tai valitusluvan myöntämiseen on painava syy. (Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 2019, 111§)

”Jos valituslupaperuste on olemassa, korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan ja antaa valitukseen asiaratkaisun (Kuntaliitto 2020b).” Siten valitus ei välttämättä aina etene korkeimpaan hallinto-oikeuteen, vaan asia voidaan päättää viralliselta taholta siihen. Tällöin hallinto-oikeuden päätös jää voimaan.

”Hallintotuomioistuimen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa, ja se, jonka valitusoikeudesta laissa erikseen säädetään. (Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 2019, 109§)” Tässä vaiheessa valitusoikeutta ei siten enää ole esimerkiksi kaikilla kuntalaisilla, kuten oikaisuvaatimuksessa sekä kunnallisvalituksessa.

2.3.5 Hallintovalitus

”Hallintovalitus on yleensä valituslajina asioissa, joissa viranomaisen toimivalta perustuu erityislainsäädäntöön.” Hallintovalitus voidaan tehdä hallinto-oikeuteen viranomaisen

päätöksestä perusteella, että päätös on lainvastainen ja valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. (Kuntaliitto 2020c)

Kunnallisissa hankkeissa valitusprosessi etenee useammin oikaisuvaatimuksen, kunnallisvalituksen ja hallinto-oikeuden valituslupan kautta, mutta hallintovalitus tulee kyseeseen tietyissä erityistapauksissa. Hallintoprosessia koskevia erityissäännöksiä on esimerkiksi maankäyttö- ja rakennuslain 25 luvussa (Törnroos 2019, kohta 3). Kyseisessä luvussa käsitellään maakunnan suunnittelun tehtäviä ja esimerkiksi maakuntakaavaa sekä siihen liittyviä aluevarauksia; näistä suunnitelluista vastaa maakunnan kuntien muodostama kuntayhtymä (Maankäyttö- ja rakennuslaki 1999, 25§ ja 26§).

2.4 Lakimuutokset

2.4.1 Uusi hallintoprosessilaki

Uusi laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa tuli voimaan 1.1.2020 ja korvasi aiemman vuonna 1996 säädetyn hallintolainkäyttölain. Kyseessä on yleislaki, jota sovelletaan liittyen oikeudenkäynteihin hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa. (Törnroos 2019)

Olenaisin muutos aiempaan lakiin verrattuna koskee jatkovalitusta: hallinto-oikeuden päätökseen saa jatkossa hakea muutosta vain, jos korkein hallinto-oikeus antaa valituslupan (Törnroos 2019). Siten valitusmahdollisuuksia ja valitusprosessia on uudella lailla tarkennettu ja hieman kiristetty. Tällä pyritään varmastikin purkamaan korkeimman hallinto-oikeuden ruuhkia ja sujuvoittamaan prosessia tältä osin.

2.4.2 Kuntalain muutos

”Kuntalain 16 luvun säännökset kunnallisvalituksesta ovat erityislain asemassa suhteessa hallintoprosessilakiin. Kunnallisvalitusta koskevat säännökset eroavat hallintoprosessilain hallintovalitusta koskevista säännöksistä muun muassa siinä, kuka saa valittaa ja millä tavoin valitus vaikuttaa päätöksen täytäntöönpanokelpoisuuteen. Kunnallisvalitukseen sovelletaan hallintoprosessilain hallintovalitusta koskevia säännöksiä täydentävästi siltä osin kuin kuntalaissa ei toisin säädetä.” Uusin voimassa oleva kuntalaki on säädetty vuonna 2015 ja eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen kuntalain muuttamiseksi. (Törnroos 2019, kohta 3)

Kuntalakia ehdotetaan muutettavaksi erityisesti valituslupamenettelyn käyttöön ottamiseksi myös kunnallisvalituksen käyttöalalla ja ehdotettu valituslupasääntely

yhdenmukaistaisi muutoksenhakujärjestelmää laajentamalla valituslupajärjestelmän pääsäännöksi myös kunnallisvalitukseen. Valituslupajärjestelmän laajentaminen tällä tavoin vahvistaisi korkeimman hallinto-oikeuden asemaa ylimpänä hallintotuomioistuimena ja yhdenmukaistaisi oikeuskäytäntöä. (HE61/2019 2019, yleisperustelut kohta 3).

2.5 Valitusten käsittelyaika

Suomen oikeusjärjestelmässä on laajat valitusmahdollisuudet ja tässä diplomityössä pohditut valitukset käsitellään pääosin hallintotuomioistuimissa. Perustuslaki edellyttää, että kaikessa julkisessa toiminnassa noudatetaan tarkoin lakia. Hallinnossa periaatteena on yleinen valitusoikeus eli viranomaisen päätöksestä, jolla asia ratkaistaan lopullisesti tai jätetään tutkimatta, saa yleensä valittaa. Viranomaisella tarkoitetaan kaikkia julkista hallintotehtävää hoitavia tahoja. (Tuomioistuinlaitos 2022b)

Hallinto-oikeuksissa käsiteltiin esimerkiksi vuonna 2013 yhteensä 20 200 eri asiaa, jotka muodostuivat valituksista, hallintoriita-asioista, hakemuksista, alistuksista ja kanteluista. Rakentamiseen liittyviä asioita oli ratkaistu hallinto-oikeuksissa vuonna 2009 yhteensä 1629 kappaletta ja vuonna 2010 yhteensä 1530 kappaletta. Keskimääräinen käsittelyaika ratkaistuissa asioissa vuonna 2013 oli 7,8 kuukautta, mutta esimerkiksi rakentamiseen liittyvissä asioissa käsittely kesti keskimäärin 10,6 kuukautta. (Tilastokeskus 2014)

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa ratkaistiin vuonna 2010 yhteensä 4200 asiaa, joista noin 76 prosentissa haettiin muutosta alueellisen hallinto-oikeuden päätökseen. Rakentamiseen liittyviä asioita ratkaistiin vuonna 2009 yhteensä 581 kappaletta ja vuonna 2010 yhteensä 387 kappaletta. Keskimääräinen käsittelyaika kaikissa ratkaisuissa oli 10,9 kuukautta, mutta lähteessä ei ole eritelty rakentamiseen liittyvien asioiden käsittelyaikoja. (Tilastokeskus 2011)

Lehdistötutkimuksissa tuli usein esille tapa, jolla valitukset jatkuvat ja jatkuvat oikeusasteesta toiseen ja näin näyttäisi Tilastokeskuksen (2014, 2011) tilastoista myös käyvän ilmi. Hieman oikoen voidaan todeta, että vuonna 2009 hallinto-oikeuden käsittelemistä 1629 tapauksesta 581 eteni korkeimpaan hallinto-oikeuteen ja vuonna 2010 vastaavasti 1530 tapauksesta 387 eteni ylempään päättävään elimeen. Keskimäärin näinä vuosina eteni korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten n. 30,6 % hallinto-oikeuksissa käsitellyistä rakentamiseen liittyvistä tapauksista; luku on vähintäänkin merkittävä. Valitettavasti tilastotietoa tapausten ratkaisujen laadusta ei ollut Tilastokeskukselta saatavilla. Kiinnostavaa olisi ollut, miten moni päätös muuttui

korkeimmassa hallinto-oikeudessa eri suuntaan kuin alemmassa oikeusasteessa. Joka tapauksessa hallinto-oikeuden käsittelyn kestäessä oikeusasteesta riippumatta rakennusasioissa keskimäärin yli 10 kuukautta per oikeusaste, voidaan todeta, että hallinto-oikeuteen ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen valittamalla hanketta voi saada viivytettyä jopa lähes kaksi vuotta sen lisäksi mitä alempiin käsittelyihin on kulunut aikaa.

2.6 Kuntahanke - mahdolliset valituspaikat

Rakennushankkeeseen, jossa kunta on jollakin tavoin mukana, liittyy monia vaiheita, joissa hankkeeseen voidaan vaikuttaa. Kuntalaisille on eri valmisteluvaiheisiin varattu mahdollisuudet tulla kuulluksi ja näin hankkeisiin on helppoa vaikuttaa kevyemmin ilman valituksia. Tehtyihin suunnitteluratkaisuihin ei sinänsä voi enää valituksilla ottaa kantaa, mutta kunnan viranomaisten, rakennusvalvonnan ja lautakuntien sekä hallituksen tekemistä päätöksistä itsestään voi tehdä valituksia.

2.6.1 Kaavoitus

Yleisimmällä tasolla maa-alueille rakentamista ohjaa yleiskaava, joka antaa suuntaviivat maankäytölle lähes kaikissa tapauksissa. Yleiskaava laaditaan yleensä koko kaupunkia koskevana ja sitä päivitetään tietyin välijoin, Helsingissä esimerkiksi n. 10 vuoden välein. Yleiskaavaa voidaan täydentää osayleiskaavalla, joka laaditaan paljon suppeammalle alueelle ja ohjaa tarkemmin eri alueita esimerkiksi asumiseen, työpaikkoihin tai palveluihin liittyvään rakentamiseen. Yleiskaavalla ja osayleiskaavalla ohjataan tarkempaa asemakaavoitusta ja luodaan sen laatimisella suuntaviivoja. (Helsingin kaupunki 2023)

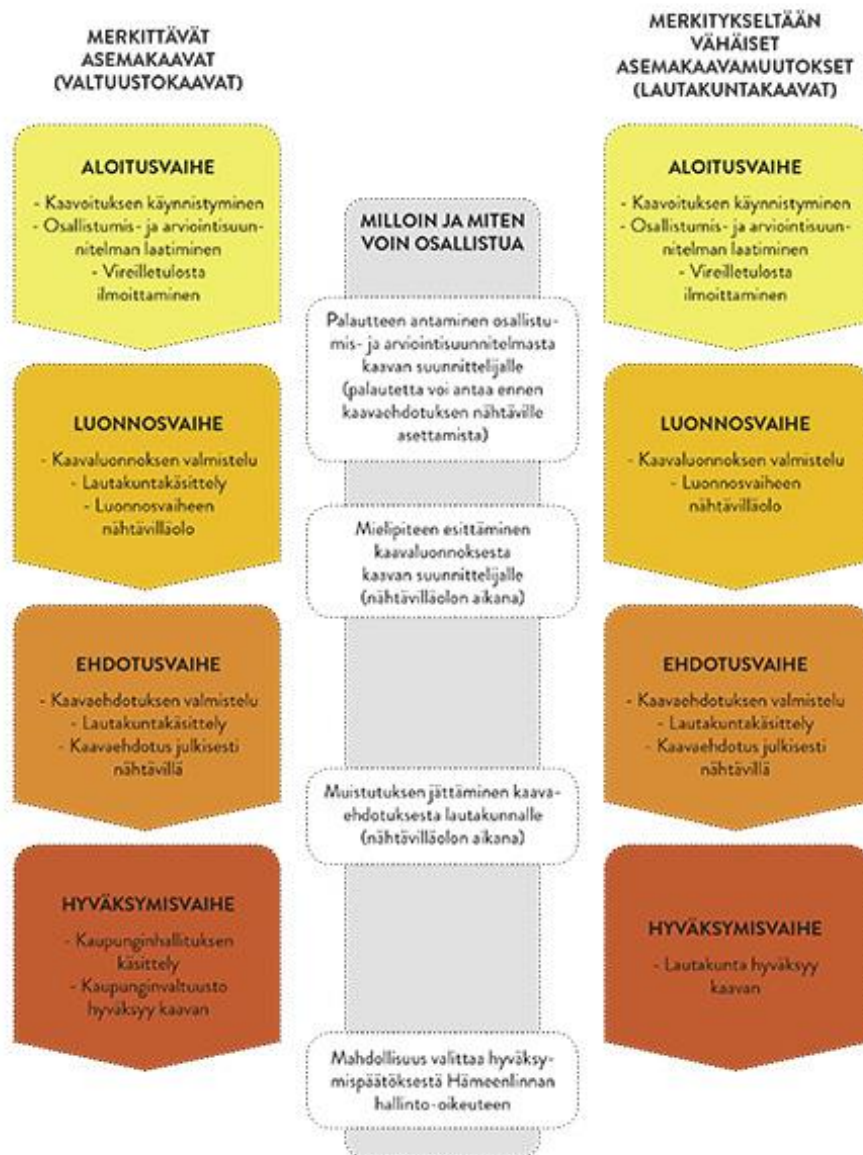
Asemakaavoitus on yleiskaavaa tarkempi maankäytön suunnitelma, joka luo edellytykset rakentamiselle. Asemakaavassa määritellään jo mm. yksittäisten tonttien käyttötarkoitukset, tontille hyväksyttävä rakennusoikeus, rakennusten sijoittelu, rakennusten lukumäärä, rakennusten kerrosten määrä, julkisivun väri- ja materiaalitietoja sekä tontteihin liittyviä alueita, kuten puisto- ja viheralueita. Asemakaavoittamisella pyritään yhteensovittamaan eri tahojen intressejä, joten maankäyttö- ja rakennuslain mukaan osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun. Osallisia ovat kaikki, joiden elämää kaava vaikuttaa, eli lähtökohtaisesti valitusoikeus kaavamuutoksista on kaavoitettavan alueen maanomistajilla, asukkailla ja naapureilla, mutta myös kuntalaisilla yleisesti. Asemakaavan valmistuttua kaupunki laatii katu- ja puistosuunnitelmat, joilla määritellään kaupungin vastuulle kuuluvien rakenteiden, istutusten ja toiminnallisuuksien tarkat sijainnit ja materiaalit. (Jyväskylän kaupunki n.d.e)

Kaavoitus on lainsäädännön mukaan yksinomaan kunnan oikeus ja velvollisuus, joten yleensä kaavoitusprosessi käynnistetään, kun kaupungin puolelta huomataan jollekin alueelle tarve muutoksille tai edetään aiempien suunnitelmien pohjalta (Lahti 2019). Kaavoitusprosessin aloittamista voi kuitenkin esittää aloitteella maanomistaja tai kaupungin omistaman maan vuokralainen (Helsingin kaupunki 2023). Laajoissa hankkeissa, kuten Kirkkopuiston P-Paratissa ja Hippos-hankkeessa, tehdään alueen kaavoitustyötä yhteistyössä kaupungin ja erilaisten alueen toimijoiden kesken.

Kaavoitusprosessi aloitetaan kaavoitustarpeen arvioinnilla ja kaavasta laaditaan suunnittelijoiden toimesta osallistumis- ja arviointisuunnitelma, jolla lähtökohtaisesti arvioidaan kaavan vaikutuksia. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman laadinnan jälkeen kaavan vireille tulosta ilmoitetaan kunnassa yleisesti esimerkiksi kuulutuksella. Luonnosvaiheessa laaditaan kaavaluonnos, jonka kaupunkirakennelautakunta käsittelee ja luonnos asetetaan tämän jälkeen julkisesti nähtäväksi. Tässä vaiheessa kaavaan osallisilla on mahdollisuus esittää kaavasta mielipiteensä.

Ehdotusvaiheessa huomioidaan osallisten esittämät mielipiteet, viranomaislausunnot sekä muut selvitykset. Tältä pohjalta laaditaan kaavaehdotus, joka asetetaan julkisesti nähtäville kaupunkirakennelautakunnan uuden käsittelyn jälkeen. Kaavaehdotuksesta voi jättää kaupungille muistutuksia. Saatujen palautteiden pohjalta kaavaa tarkennetaan ja se hyväksytään joko kaupunkirakennelautakunnan tai kaupunginvaltuuston toimesta. Merkitykseltään vähäiset asemakaavamuutokset voidaan hyväksyä lautakuntakäsittelynä, mutta merkittävät asemakaavat käsitellään ensin kaupunginhallituksessa, minkä jälkeen lopullisen hyväksynnän tekee kaupunginvaltuusto. (Jyväskylän kaupunki n.d.f)

ASEMAKAAVOITUSPROSESSIN ETENEMINEN JA
OSALLISTUMISMAHDOLLISUUDET
KAAVANLAADINNAN ERI VAIHEISSA

Kuva 1. Asemakaavaprosessin eteneminen ja osallistuminen sekä vaikutusmahdollisuudet (Jyväskylän kaupunki n.d.e)

Kaavoitusprosessin aikana oikea kanava kaavan sisältöön vaikuttamiseen ovat kohdat, joissa osallisten mielipiteitä erityisesti kysytään. Periaatteessa kaavaan liittyen on kuntalaisen kuitenkin mahdollista valittaa kaupunkirakennelautakunnan eri päätöksistä, jos niissä on havaittavissa jokin virhe. Tällöin valituksen muodon tulee olla joko kantelu tai oikaisuvaatimus itse päätöksestä. Tämä voi viivästyttää kaavoitusprosessia merkittävästikin, vaikka sinänsä valitus ei koske itse kaavaa mitenkään, vaan kohdistuu päätösprosessiin.

Suorin valituskeino kaavaan liittyen on valmiin kaavamuutoksen muutoksenhaku valittamalla kaavasta suoraan hallinto-oikeuteen. Tällöin kyseessä on kunnallisvalitus, joka käsitellään kunnallisvalitukselle asetetuin määritelmien. Kunnallisvalituksen perusteena voi olla päätöksen virheellinen järjestys, viranomaisen toimivallan ylitys tai päätöksen lainvastaisuus, joten tässäkin kohdassa ei voi valittaa itse kaavan sisällöstä tai tehdyistä suunnitteluratkaisuista. Siten kaavaan vaikuttaminen tulisi ensisijaisesti tehdä neuvottelun ja ehdotusten kautta. (Turun kaupunki n.d.)

Asemakaava tulee voimaan valitusajan jälkeen yleisesti julkaistavalla kuulutuksella. Jos kaavasta on valitettu, tulee kaava voimaan, jos oikeus hylkää valitukset, tai palautuu uudelleen valmisteluun, jos valitus aiheuttaa toimenpiteitä (Helsingin kaupunki 2023)

2.6.2 Maanvuokra- tai myyntisopimus

Usein kaavoitukseen liittyy kaupungin omistamien maa-alueiden parannuksia ja muutoksia sekä mahdollisesti kaupungin maaomistuksen myynti tai vuokraus yksityiselle toimijalle, joka kehittää kiinteistöä haluamallaan tavalla. Kaupungille tärkeiden rakennusten, kuten esimerkiksi koulujen, teattereiden, liikunta- ja uimahallien, bensa-asemien, ostoskeskusten tai parkkihallien rakentaminen ei aina olisi mahdollista ilman yksityisiä toimijoita, joille kaupunki myisi tai vuokraisi maa-alueita kaavoituksen tavoitteiden mukaisesti. Kaupunki voi esimerkiksi kaavoittaa omistamalleen alueelle tilan elintarvikeliikkeelle ja myydä tontin jollekin ketjulle, joka itse rakennuksen voisi rakentaa. Ostaja voi olla yksityinen toimija tai mahdollisesti kaupungin omistama erillinen yritys.

Kaupungin tekemiin maakauppoihin ja vuokrasopimukseen liittyy yksityisoikeudellisen sopimuksen lisäksi kunnan päätöksenteko, joka luo omat haasteensa ja aiheuttaa myös valitusriskin. Kunnan tekemä sopimus on yksityisoikeudellinen, mutta sopimuksen tekemisestä tehty päätös on kunnallinen. Siten tehdystä päätöksestä voi valittaa kuntalain ja hallintolain mukaisesti ja esimerkiksi maa-alan myyntisopimukseen liittyvistä päätöksistä voi valittaa hallinto-oikeuteen kunnallisvalituksena. Hallinto-oikeus ei tässäkin tapauksessa kuitenkaan käsittele itse sopimukseen liittyviä vaateita, vaan ainoastaan päätöksen laillisuutta. Lisäksi päätöksen tulee olla mm. markkinaehtoinen, eli maa-aluetta ei saa luovuttaa eteenpäin ilman asianmukaista markkinahintaista korvausta eli käypää hintaa. Kauppa- tai vuokrahinta voidaan määrittää julkisella kilpailutuksella, mutta usein hankkeen kumppani on jo määritelty ja hinta tulee asettaa muilla tavoin. Hinnan määrittämisessä voidaan huomioida kuntalain mukaan tapauskohtaista harkintaa ja muitakin arvoja kuin pelkkä korvauksen suuruus. Tällaisia seikkoja voivat olla esimerkiksi kiinteistön käyttömahdollisuudet, vuokra-ajan pituus, tuotto- ja käyttöarvot, suojelumääräykset, maaperän puhdistustarve tai kunnan

kokonaistaloudellinen etu. Siten päätöksen ja sopimuksen asianmukaisuudessa on paljon tulkinnanvaraa, mikä aiheuttaa merkittävän riskin valituksille. (Kuntaliitto 2020d)

2.6.3 Kaupungin pääomasijoitukset

Laajoja kunnalliskehityshankkeita varten kaupunki voi olla mukana myös omistusosuuksien kautta. Useimmiten kiinteistökehityshanketta varten perustetaan osakeyhtiö, jonka osakkaaksi kaupunki tulee tietyllä päätetyllä summalla ja omistusosuudella. Esimerkiksi Hippos-hankkeen toteuttaja Jyväskylän Hippos Ky on Jyväskylän kaupungin ja yksityisten osakeyhtiöiden yhteysomistuksessa erinäisin yhtiöjärjestelyin (Oksiala-Mäki-Petäjä 2022).

Tällaisia järjestelyjä varten kaupunginvaltuuston on tehtävä päätökset hankkeeseen osallistumisesta, omistusosuuksista, kustannuksista ja monista muista seikoista. Lautakunnan päätöksistä voi tehdä oikaisuvaatimuksen tai valittaa kunnallisvalituksena.

2.6.4 Rakennuslupa

Suurille rakennushankkeille on aina haettava rakennuslupa, jonka perusteella uusi hanke voidaan toteuttaa. Rakennuslupaa hankkeelle hakee rakennuspaikan haltija ja lupahakemuksessa on esitettävä tarvittavat tiedot hankkeen laajuudesta riippuen. Hakemus jätetään kaupungin rakennusvalvonnan viranomaisten käsiteltäväksi ja viranomaiset tekevät rakennuslupapäätöksen. Rakennustarkastajan tai muun viranhaltijan itsenäisesti tekemästä päätöksestä ei voi valittaa, vaan siihen tulee hakea oikaisua määräajassa. Oikaisuvaatimus käsitellään rakennus- ja ympäristölautakunnassa, joka tekee oikaisuvaatimuksesta päätöksen. Tästä päätöksestä voi valittaa kunnallisvalituksena hallinto-oikeuteen. "Lupa-asioissa valitusoikeus on sillä, jonka oikeutta päätös välittömästi koskee, viereisen tai vastapäätä olevan tontin tai rakennuspaikan omistajalla ja haltijalla sekä sellaisen kiinteistön omistajalla tai haltijalla, jonka rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen päätös voi olennaisesti vaikuttaa." Siten valitukselle tulee olla hyvät perusteet ja valittajan tulee olla asianosainen, mutta edelleen valitusriski on olemassa. (Jyväskylän kaupunki n.d.e)

2.7 Valituskustannukset

Demokratiassa, jossa ihmisillä on sanavapaus, tulisi viranomaispäätöksistä valittamisen lähtökohtaisesti olla maksutonta. Siksi viranomaisen päätöksen oikaisuvaatimuksen tekeminen on maksutonta. Kunnallisvalituksen käsittely hallinto-oikeudessa sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa on kuitenkin maksullista. Hallinto-oikeuden

oikeudenkäyntimaksu on 270 euroa ja korkeimman hallinto-oikeuden oikeudenkäyntimaksu on 530 euroa. Oikeudenkäyntimaksua ei peritä, jos hallinto-oikeus tai korkein hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi, eli hyväksyy valittajan vaatimukset. (Tuomioistuinlaitos 2022b)

Valittamisen lähtökohtainen maksuttomuus sekä korkeampien oikeusasteiden maksujen pienuus mahdollistava laajan valitusoikeuden käytännössä kaikille. Maksujen pienuus myös mahdollistaa valittamisen vain valittamisen halusta, koska taloudellista riskiä ei valittajalla ole. Mediassa onkin pohdittu, tulisiko valittamisella olla mittavampia seurauksia ja voisivatko suuremmat valitusmaksut vähentää turhia valituksia. Esimerkiksi vuorineuvos Ilpo Kokkila kommentoi Talouselämä-lehdessä vuonna 2014, että valittajilla on liikaa valtaa mm kaavoitusprosesseissa ja ehdotti valituksista aiheutuvien kustannusten osittaista veloittamista epäonnistuneen valituksen tehneiltä valittajilta. (Kullas 2014)

Maaliskuussa 2021 uutisoitiin Keskisuomalainen-lehdessä kansalaisten kynnyksen valittaa hallinto-oikeuteen nousseen joissakin asioissa ja syy voisi olla nousseet oikeudenkäyntimaksut. Asia on huomattu verrattaessa korkeimman hallinto-oikeuden tekemiä ratkaisuja aiempiin vuosiin. Huolena ovat etenkin keskituloiset, koska vähätuloisilta oikeusapua tarvitsevilta ei hallinto-oikeusmaksuja peritä ja suuremmille yrityksille oikeudenkäyntimaksut taas ovat hyvin pienet. Tuomioistuinlain kirjaamien maksujen oli tarkoitus karsia turhia valituksia ja nyt valitukset ovat vähentyneet vain tietyillä osa-alueilla. Niissä ryhmissä, joissa käsittely on maksutonta, ovat määrät pysyneet samoina. Maksujen suuruuksissa ja kohdentamisessa on siten selvitettävää. (Välimaa 2021)

Valittamista tehdään myös ilman virallisia teitä ja valitusten muotona voi olla yleisönosastoon kirjoittaminen tai muu vaikutusyritys. Esimerkiksi Keskisuomalainen-lehteen voi lähettää mielipidekirjoituksia ja asiantuntijatekstejä maksutta. Keskisuomalainen valitsee, mitkä tekstit julkaistaan ja millä tavoin. Lähtökohtaisesti lehden tulisi kohdella lukijoitaan journalistisen etiikan mukaisesti tasapuolisesti, joten oman kärkkäänkin mielipiteen julkaistuksi saamiseen on hyvät mahdollisuudet (Journalistiliitto n.d.). Lisäksi Keskisuomalainen-lehden lyhyet-palstalle voi lähettää kommentteja tekstiviestitse hintaan 0,95 € ja todennäköisesti kaikki viestit julkaistaan. (Mediatalo Keskisuomalainen n.d.)

3. TUTKIMUSAINEISTO

3.1 Kirjallisuustutkimus mediasta

Diplomityön laadintaa varten on seurattu erilaisten valitusten uutisointia. Erityisesti on tarkasteltu valittujen Case-kohteiden hankkeiden etenemistä sekä niihin liittyvää keskustelua ja mielipiteitä. Lehdistä on otettu talteen lehtileikkeitä, jotka on kerätty sekä taltioitu erilliseen kansioon. Kaikista kerätyistä uutisista on laadittu koontitaulukko ja lehtijuttuihin on viitattu kussakin kohdassa erikseen. Lehtileikkeitä ei ole kirjattu lähdeluetteloon, vaan ne löytyvät tarvittaessa koontitaulukon perusteella arkistoista.

Tarkimman ja laajimman seurannan kohteen on ollut Keski-Suomen maakunnan päälehti Keskisuomalainen. Lehti kuuluu Mediatalo Keskisuomalaiseen, joka on Suomen johtava paikallis- ja maakuntamedia (Mediatalo Keskisuomalainen n.d.). Seuranta tehtiin paperilehdestä tehdyin lehtileikkein vuosien 2020-2023 aikana.

Toinen seurattu lehti on Suur-Jyväskylän lehti, joka kuuluu samaan mediataloon Keskisuomalainen-lehden kanssa, mutta keskittyy vielä tarkemmin Jyväskylän paikallisuutisointiin ja ilmestyy harvemmin. Myös nämä lehtileikkeet on kerätty talteen.

Lisäksi on tarkasteltu Keskisuomalainen-lehden välissä ilmestyvää asuntokaupan liitettä, jota Keskisuomalainen tekee yhteistyössä asuntokaupan ammattilaisten kanssa, sekä muutamia muita yksittäisjulkaisuja, kuten Jyväskylän Nyt-liite. Näistä leikkeistä on otteet samassa taltioinnissa.

Muita medioita on tutkittu internetissä ilmestyvistä uutisvirroista, kuten YLE-uutisten verkkosivuilta sekä Helsingin Uutiset-lehden sivuilta. Myös joitakin ohi menneitä juttuaiheita on otettu Keskisuomalainen-lehden verkkotoimituksesta. Erikoisempaan aiheeseen liittyen tehty myös poimintoja erilaisesta kommentoinnista LinkedIn- sekä podcast-palveluissa. Nämä uutiset ovat saatavilla internetistä ja ne on kirjattu tavanomaiseen tapaan lähdeluetteloon.

3.2 Case-kohteet

Kirjallisuustutkimuksen perusteella valittiin tarkemman tarkastelun kohteeksi neljä hanketta, joita käsitellään erityisinä Case-kohteina. Hankkeet ovat sellaisia, jotka ovat herättäneet paljon keskustelua ja joissa valitusprosessit ovat vaikuttaneet hankkeisiin merkittävästi. Tässä luvussa on esitelty kohteet, mutta niiden arviointia tehdään laajemmin seuraavissa luvuissa kirjallisuustutkimusten perusteella.

3.2.1 Kirkkopuiston P-Paraatihanke

Jyväskylän keskustaan on kaavailtu rakennettavan uusi parkkihallia Jyväskylän keskustan kirkon kirkkopuiston välittömään läheisyyteen. Hanke toteutetaan Jyväsparkki Oy:lle, joka on Jyväskylän kaupungin tytäryhteisö ja kuuluu Jyväskylän kaupunkikonserniin sen alakonsernina (Jyväsparkki Oy 2020).

Parkkihalli sijoittuu nykyisen Vapaudenkadun sekä osittain Paraatiaukion alle keskeiselle paikalle kirkkopuiston ja kaupungintalon väliin. Halliin rakennetaan Peab Oy:n toimesta 208 pysäköintipaikkaa yhteen tasoon; urakkasumma on noin 19 miljoonaa euroa. Hankkeen on tarkoitus parantaa pysäköintitarjontaa ydinkeskustassa sekä edesauttaa keskustan muiden kehittämishankkeiden etenemistä, millä olisi tärkeä osa keskustan toiminnallisuuden ja palveluiden saavutettavuuden parantamisessa. Projektin on tarkoitus käynnistyä maaliskuussa 2023 ja valmistua kesällä 2024. (RPT Byggfakta Oy 2022)

Parkkihallin rakentamiseen liittyy olennaisesti myös Kirkkopuiston parantamisen hanke, jota toteuttaa Jyväskylän kaupunki. Vapaudenkadun puoleisen Kirkkopuiston osan sekä Paraatiaukion kunnostus kytkeytyy aukion alle rakennettavaan pysäköintitaloon P-Paraatiin. Pysäköintitalon rakentamisen myötä tullaan puistoa kaivamaan auki ja nykyiset puut pysäköintitalon kohdilta kaadetaan. Puisto rakennetaan pysäköintitalon kannelle uudestaan erillisten suunnitelmien mukaisesti. Puita istutetaan puistoon sama määrä kuin niitä sieltä kaadetaan, mutta osin puustoa ja kasvillisuutta sekä puiston muita toimintoja kuitenkin toteutetaan hieman eri paikoille, kuin missä nykyiset sijainnit ovat olleet. Suunnittelun lähtökohtana on Jyväskylän kaupungilla ollut palauttaa historiallinen puistosommitelma uuden kansirakenteen päälle, mutta nykyistä puiston hahmoa ei kopioida sellaisenaan, vanha puisto luo lähtökohdan, jota muokataan nykypäivän tarpeisiin. Lisäksi parannetaan niitä kohtia, jotka ovat nykyisessä puistossa haastavia koskien muun muassa käytäväyhteyksien sujuvuutta tai istutusten peittävyttä. Samalla toki paranevat alueen pysäköintimahdollisuudet. (Jyväskylän kaupunki n.d.c)

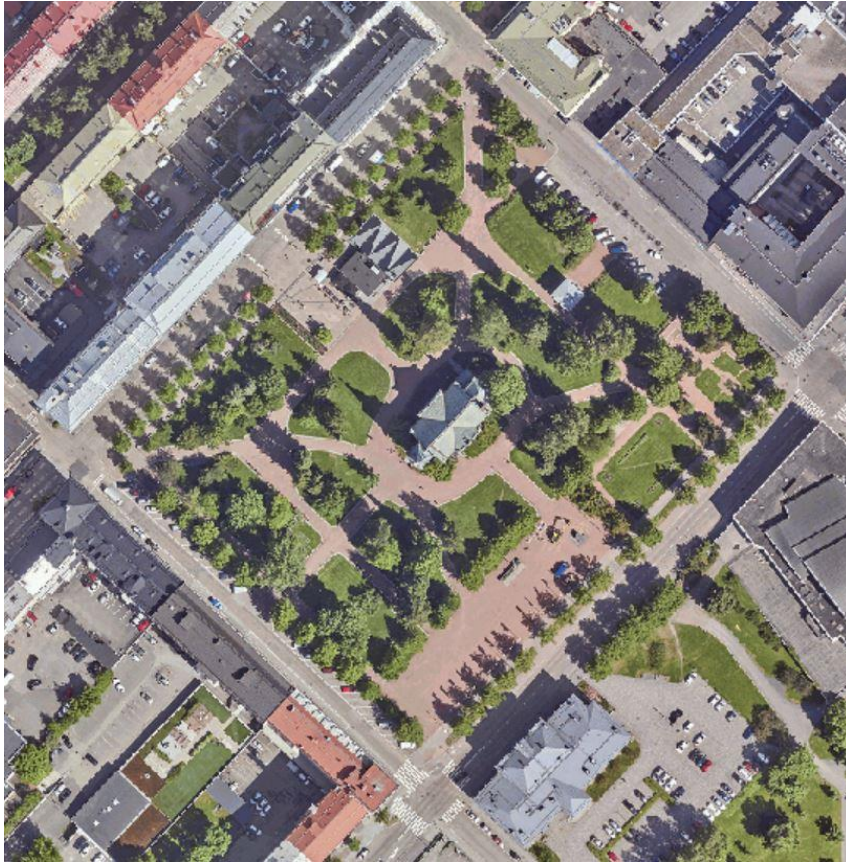
Alun perin Kirkkopuiston Paraatiaukion alle rakennettava parkkihalli on merkitty jo voimassa olevaan nykyiseen asemakaavaan, kaavatunnus 179 01:160. Kaavamutoksella on ollut tarkoitus päivittää vanhentunut tulkinnanvarainen Kirkkopuiston kaava vuodelta 1910. Asemakaavaan on kirjattu ja merkitty paraatiaukion alapuolelle rakennettava parkkihalli seuraavasti: ”Alueen osa, jonka alle saa rakentaa yleisen pysäköintilaitoksen tiloja. Pysäköintilaitokseen saa rakentaa kaksi maanalaista pysäköintitasoa sekä tarvittavat ajoyhteydet, porrashuoneet ja ilmanvaihtorakenteet.” (01/Kirkkopuiston asemakaava 2016)

Kaava on tullut vireille vuonna 2007 ja se on ollut nähtävillä kuntalaisille vuosina 2007, 2008 ja 2009. Jyväskylän kaupunginvaltuusto hyväksyi 11.5.2009 Kirkkopuiston asemakaavan muutoksen. Kaupunginvaltuuston päätöksestä tehtiin kaksi valitusta Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen ja hallinto-oikeus teki valituksista hylkäävän päätöksen 28.6.2010. Hallinto-oikeuden päätöksestä valitettiin edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen ja korkein hallinto-oikeus hylkäsi valitukset 31.10.2011, jonka jälkeen asemakaava tuli lainvoimaiseksi 4.11.2011. (Visakorpi 2011, 01/Kirkkopuisto asemakaava 2016)

Jyväskylän kaupunkirakennelautakunta päätti tämän jälkeen vuokrata pysäköintilaitokselle (Jyvä-Parkki Oy:lle) maa-alueen paraatiauktion alta. Päätöksestä valitettiin Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen, joka päätti kumota päätöksen maanvuokrasta vuonna 2020. (Kakkori 2020)

Jyväskylän kaupunki haki parkkihallin rakentamiselle rakennuslupaa alkuvuodesta 2020 ja tarkoitus oli, että rakentamaan päästäisiin kesällä 2020 (Vuorela 2020). Rakennusluvista ja poikkeusluvista kanneltiin oikeusasiamiehelle useiden eri perustelujen pohjalta ja valittajat kantelivat mm. lupien tiedoksiannon, koronaviruskieltojen aikaisen kuulemisen järjestelyn ja erilaisten ehtojen täyttymättömyyden vuoksi (Salminen 2020). Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen antaman ratkaisun mukaan kantelijoiden kirjoitus ei anna aihetta toimenpiteisiin ja kirjoituksesta ei käy ilmi asioita, joiden perusteella Jyväskylän päättäjät olisivat ylittäneet harkintavaltansa, käyttäneet sitä väärin tai muutoin menettelleet lainvastaisesti (Seppälä 6/2020).

Kirkkopuiston saneerauksesta laadittiin Jyväskylän kaupungin toimeksiannosta yleissuunnitelma, johon liittyen kerättiin palautteita yleisöltä nähtävillä olon aikana huhtitoukokuussa 2020. Kyselyssä pyydettiin merkitsemään huomioita yleissuunnitelmakarttaan. Vastaaajia kyselyyn oli 120 henkilöä. Noin ¾ negatiivisista kommentteista liittyi parkkihalliin, vaikkei kyselyssä edes käsitelty parkkihallia, vaan kirkkopuiston kunnostamisen yleissuunnitelmaa. Lisäksi vapaissa kommentteissa noin puolet vastaajista vastustivat pysäköintihallin rakentamista. Vastauksista käy kuitenkin ilmi, että suurelta osin vastaukset ovat samojen vastaajien laatimia, koska vastaukset toistavat samaa kaavaa. Paljon vastauksia oli myös parkkihallin puolesta. Itse yleiskaavaa koskevat vastaukset olivat sekä positiivisia että negatiivisia suunnilleen samassa suhteessa. (Jyväskylän kaupunki n.d.c)

Kuva 2. Kirkkopuiston ilmakekuva (Jyväskylän karttapalvelu)

3.2.2 Hippos-hanke

Jyväskylän Rautpohjan alueella Hippoksella sijaitsee nykyään Jyväskylän kaupungin liikuntapalveluita, kuten liigatason jääkiekkohalli, pesäpallostadion, jalkapallokenttiä, monitoimitalo ja kuplahalli sekä erilaisia liiketiloja. Alueelle on tarkoitus toteuttaa laaja Hippos-hanke, jossa nykyisiä peruskorjattavia tiloja korvattaisiin uudisrakennuksilla, rakennettaisiin uusia liikuntamahdollisuuksia, lisättäisiin kerrostalorakentamista ja parannettaisiin toimintaedellytyksiä alueella.

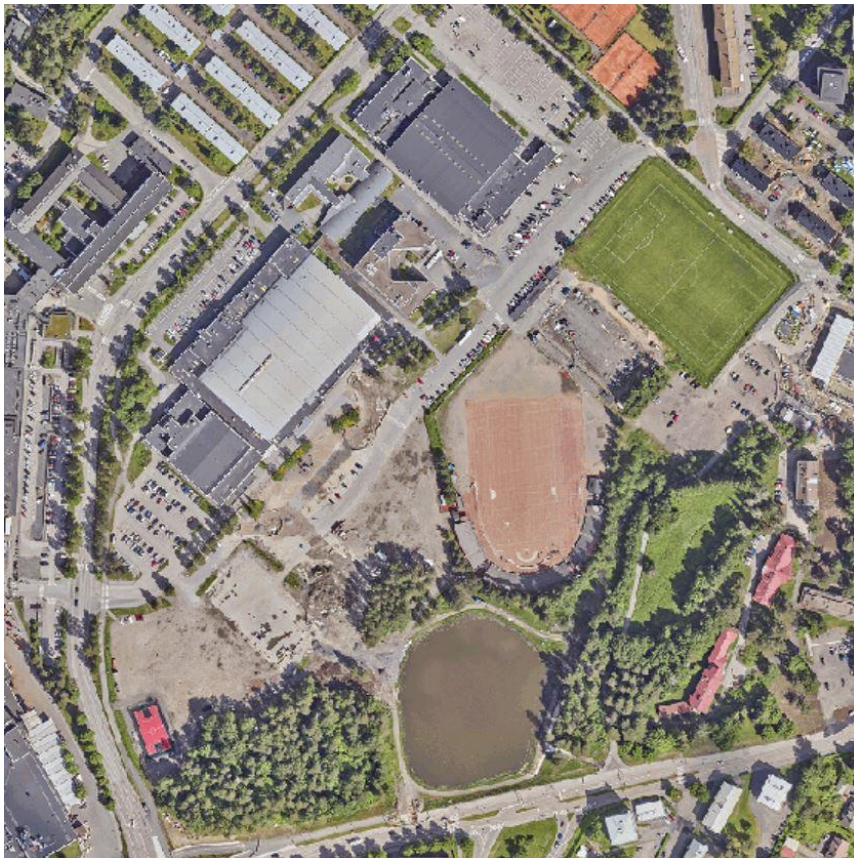
Vuonna 2019 hankkeesta kerrottiin siten, että Jyväskylän Hippoksen alueelle rakennetaan moderni, uuden vuosikymmenen liikunta-, urheilu- ja hyvinvointikeskus, johon on kaavailtu uutta tilaa noin 160 000 bruttoneliometriä. Tavoitteena oli ainutlaatuinen urheilu-, liikunta- ja hyvinvointiosaamisen keskittymä ja hankkeen budjetti on alun perin ollut n. 220–250 miljoonaa euroa. Hippos2020-hankkeen oli tarkoitus vahvistaa Jyväskylän asemaa yhtenä Pohjoismaiden johtavista liikuntakaupungeista, kertoi tuolloin Jyväskylän kaupunginjohtaja Timo Koivisto. (RPT Byggfakta Oy n.d.)

Jyväskylän kaupungin innovaatiokumppanina hankkeessa oli Lehto Group Oyj:n ja Fennia Varainhoito Oy:n muodostama konsortio. Rakentaminen oli tarkoitus toteuttaa

KVR-urakkana, jossa Lehto vastaa suunnittelusta sekä rakentamisesta ja rakennuttajana toimisi Kiinteistö Ky Hippos. Rakennustöiden oli ensimmäisenä arvioitu käynnistyvän syksyllä 2019. (RPT Byggfakta Oy n.d.)

Maaliskuussa 2019 Fennia Varainhoito Oy jätti hankkeen taloudellisten epävarmuuksien vuoksi. Hankkeesta oli juuri tehty valitus hallinto-oikeuteen, mikä käänsi hankkeen Fennian osalta liian suureksi riskiksi niin kustannusten, aikataulun kuin laajuudenkin vuoksi. Valittajana oli Hippos-hanketta laajasti kritisoinut henkilö, joka juhlisti "tämän korttitalon kaatumista" lehdessä. (Vuorela 2019)

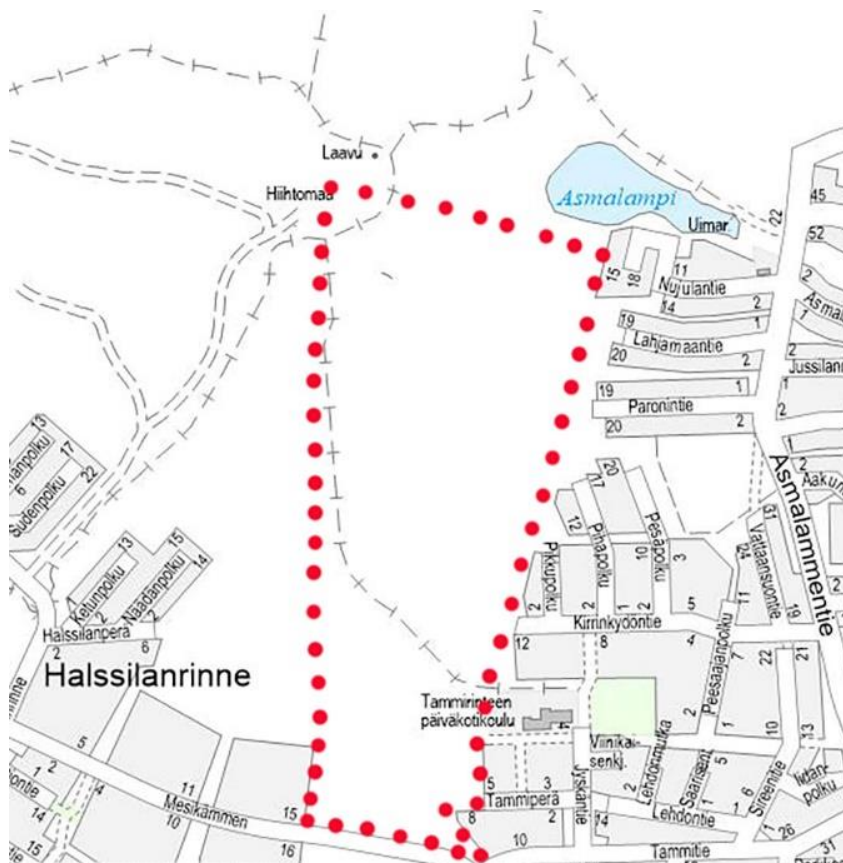
Korvaavaksi sijoittajakumppaniksi saatiin Sepos Oy, mutta valitusten ja muiden viivästysten vuoksi hankkeen laajuus, sisältö ja osalliset ovat muuttuneet jatkuvasti: Hanketta viivästyttänyt pitkä valitusprosessi saatiin päätökseen helmikuussa 2023 ja kaupungin osaomistama yhtiö Hippos Ky vie hanketta eteenpäin. Valituksista aiheutunut viive on muuttanut hankkeen käynnistymisen edellytyksiä, joten erityisesti rahoitukseen ja toteutussuunnitelmiin liittyviä kokonaisuuksia on tarkoitus neuvotella uudelleen. (Business Jyväskylä n.d.)

Kuva 3. Jyväskylän Hippos (Jyväskylän karttapalvelu)

3.2.3 Tammirinteen uusi asemakaava

Jyväskylän kaupunki on aloittanut kaavoitusprosessin Tammirinteen uudesta pientaloalueesta vastaamaan kaupungin tarpeeseen tuottaa uusia hyvin omakotitalotontteja hyviltä alueilta. Asemakaavatyön tavoitteena on ollut mahdollistaa kaupunkikuvallisesti viehättävän ja vehreän pientaloalueen syntyminen Jyskän ja Halssilanrinteen väliselle rakentamattomalle metsäalueelle. Kaavoitusprosessi on tullut vireille vuonna 2020, mutta useiden muistutusten ja valitusten vuoksi prosessi on ollut hidas. Suurinta vastustusta on esiintynyt alueen yksityisiltä asukkailla, jotka ovat aktiivisesti kritisoineet hanketta ja jättäneet muistutuksia kaavaluonnoksista. Kaavaluonnos oli uudelleen nähtävillä kesällä 2022, jolloin hankkeesta jätettiin paljon muistutuksia asukkaiden toimesta mm. siksi, että metsä- ja puistoalueita on pidetty merkittävinä vapaa-ajan ja virkistyksen alueina, minkä lisäksi erilaisia luontoarvoja on pidetty tärkeinä. Asiaa on käsitelty useaan kertaan kaupunginhallituksessa sekä kaupunginvaltuustossa. Kaupunginvaltuusto palautti kaavan uudelleen valmisteltavaksi tammikuussa 2023. (66/Tammirinne asemakaava 2023)

Kuva 4. Tammirinteen uusi asuinalue (66/Tammirinne asemakaava 2023)

3.2.4 Vaajakosken ohitustie

Jyväskylä on keskeisen sijaintinsa vuoksi merkittävä läpikulkureitti henkilöautoille ja raskaalle liikenteelle pohjois-etelä- sekä itä-länsisuunnassa. Nykyään etelästä ja idästä tullessa joutuvat kaikki ajoneuvot Jyväskylän Kanavuoren kohdalta Vaajakoskelle kulkemaan reittiä, jolla on vain yksi ajokaista suuntaansa ja nopeusrajoitus 50 km/h. Reitti on haastava viivästys keskimäärin 20 000 päivittäiselle ajajalle ja tästä syystä on Jyväskylässä kaavoitettu alueelle uutta ohitustietä, joka nopeuttaisi ja sujuvoittaisi läpikulkua kaikkiin suuntiin. Kaavoitusohjelma on tullut vireille vuonna 2021 ja kaavaluonnos on ollut nähtävillä kesällä 2022 (73/Vaajakosken ohitustie 2022). ELY-keskus laatii samanaikaisesti hankkeen tiesuunnitelmia, joita esiteltiin yleisölle 12.4.2023 (Jyväskylä.fi 2023). (Ässämäki 2022)

Kuva 5. Vaajakosken ohitustien suunniteltu sijainti (Jyväskylä.fi 2023)

3.2.5 Mäki-Matin Pitkäkatu 25

Jyväskylän Mäki-Matin asuinalueella on aloitettu Pitkäkatu 25:n kiinteistön asemakaavan muutoshanke lisärakentamisen mahdollistamiseksi. Tontilla sijaitsevat suojellut vanhat 1800-1900-luvun vaihteen rakennukset Mäkitupa ja Mäkitorppa, joiden väliin on tarkoitus rakentaa uusia asuinrakennuksia. Tontin omistaa Jyväskylän kaupunki ja hankkeeseen on valittu yhteistyökumppani, jolle kaupunki myy rakennettavan tontin. Suojelluissa rakennuksissa harrastetaan kulttuuri- ja taidetoimintaa. (Aho 2023)

Kuva 6. Ilmakuva Pitkäkatu 25:n tontista (Jyväskylän karttapalvelu)

Kaavoitusprosessi on tullut vireille keväällä 2022 ja kaavaluonnos on ollut nähtävillä syksyllä 2022. Kaavaehdotus on ollut näkyvillä alkuvuodesta 2023 ja kaupunginhallitus on käsitellyt sitä 15.5.2023. Seuraavaksi kaava etenee kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi. (06/Pitkäkatu 25 2023)

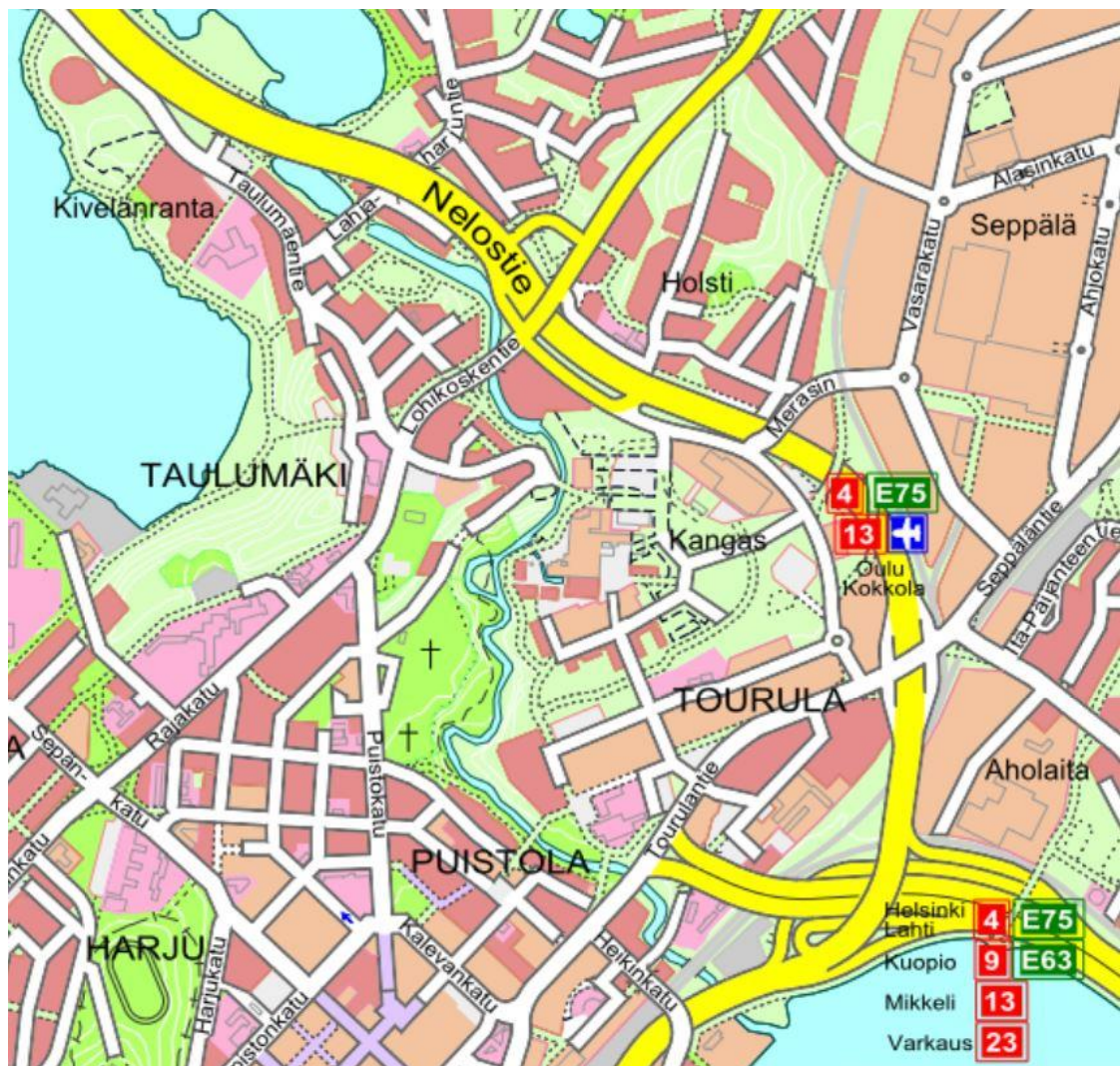
3.2.6 Tourulan ajorampit

Jyväskylän Tourulassa on suunniteltu kaupungin virkamiesten ja ELY-keskuksen toimesta nykyisten eritasoliittymien ramppien poistamista ja niiden korvaamista uusille sijainneille rakennettavilla rampeilla, joita kuitenkin toteutettaisiin vähemmän kuin ennen on ollut. Tiesuunnitelmassa esitettiin, että valtatie nro 4:n rampit poistetaan Tourulassa ja korvataan Seppälän ja Kankaan kohdalle rakennettavalla uudella eritasoliittymällä. Lisäksi nykyistä Lohikosken ja Laukaantien eritasoliittymää täydennettäisiin ramppijärjestelyin. (Vuorela A. Roiha M. 2022)

Tiesuunnitelma on herättänyt paljon vastustusta alueen yrittäjissä ja Jyväskylän kaupunkirakennelautakunta päätyi vastustamaan hanketta sellaisenaan. Lautakunnan mukaan ennen tiesuunnitelman hyväksymistä tulee alueen yleiskaavaan tehdä tarvittavat muutokset ja suunnitelmaa parantaa muiltakin osin. Erilaisista vaihtoehdoista halutaan parempi kuva, koska päättäjillä ei ole ollut selkeää tietoa kaikista hankkeeseen vaikuttavista asioista. Lisäselvityksiä on tarkoitus tehdä rauhassa ennen tarkempia päätöksiä. (Kaski 2022)

3.2.7 Tourujoen kunnostushanke

Jyväskylän kaupungin läpi virtaa Tourujoki, jota Jyväskylän kaupungin on tarkoitus kunnostaa. Joki virtaa Palokkajärvestä Jyväsjärveen ja sitä on käytetty monenlaisiin tarkoituksiin vuosien varrella. Joessa ollut voimalaitos on poistettu käytöstä ja kaupungin tavoitteena on palauttaa Tourujoki osin alkuperäiseen tilaansa ja kunnostaa se muuten viihtyisäksi virkistysalueeksi. Kunnostus perustuu laadittuun yleissuunnitelmaan ja kunnostukseen liittyy mm. vanhojen voimalarakenteiden purku, silojen uusimisia, jokiuoman rakenteen ja pohjarakenteiden parantaminen kalojen tarpeita varten, tulvatilanteisiin varautuminen sekä rantareittien varsien levähdyspaikkojen rakentaminen. (Jyväskylän kaupunki n.d.g)

Kuva 7. Tourulan alueen Nelostie ja Tourujoki (Jyväskylän karttapalvelu)

3.3 Asianosaisten haastattelut

Case-kohteisiin liittyen kontaktoitiin useita eri tahoja, joihin tehdyt valitukset ovat vaikuttaneet. Hankkeisiin liittyen saatiin yhteyshenkilöitä haastateltaviksi eri aiheista. Haastatteluista laadittiin muistiinpanot, joihin liittyen on diplomityöhön kirjattu haastatteluissa esille tulleita asioita ja kommentteja.

Haastateltavina ovat olleet seuraavat henkilöt:

- Kaupunginjohtaja Timo Koivisto

Jyväskylän kaupunki, haastattelu TEAMS-etäyhteyksin 26.4.2022

Koivisto on toiminut Jyväskylän kaupungin kaupunginjohtajana vuodesta 2015 lähtien yhtäjaksoisesti ja toimi tätä ennen Jyväskylän apulaiskaupunginjohtajana vuosina 2005-2015 (Jyväskylän kaupunki n.d.a). Koivistolla on siten pitkä kokemus Jyväskylän asioiden ja hankkeiden kulusta sekä hoitamisesta. Koivisto liittyy läheisesti oikeastaan kaikkiin tässä diplomityössä käsiteltyihin aiheisiin, mutta eritoten haastattelussa keskusteltiin Kirkkopuiston ja Hippoksen hankkeista. Koivisto valittiin joulukuussa 2022 jatkamaan kaupunginjohtajana myös seuraavat kahdeksan vuotta toukokuusta 2023 alkaen (Ikonen 2022).

- Toimitusjohtaja Teemu Toivanen

LähiTapiola Oy, haastattelu TEAMS-etäyhteyksin 27.4.2022

Toivanen on toiminut LähiTapiola Oy:n Keski-Suomen vakuutusyhtiön toimitusjohtajana vuodesta 2013 lähtien ja Tapiola-ryhmässä muuten vuodesta 1990 lähtien (Lähitapiola n.d.). Toivanen liittyy diplomityössä käsiteltyyn Kirkkopuiston P-Paratihankkeeseen siltä osin, että LähiTapiola Keski-Suomelle rakennettiin pääkonttori Reimarin rakennukseen Jyväskylän kirkkopuiston vierelle. LähiTapiolalle parkkihalli olisi elintärkeää niin työntekijöiden kuin asiakkaidenkin paikoitukseen. (Rahkonen 2018)

- Aluejohtaja Jari Alanen

Kesko Oyj, haastattelu Kesko Oyj:n toimistotiloissa Seppälän K-Citymarketin yhteydessä 8.6.2022

Alanen toimi haastatteluhetkellä Kesko Oyj:n Länsi-Suomen aluejohtajana ja toimii maaliskuusta 2023 alkaen Kesko Oyj:n Lounais-Suomen aluejohtajana (Koskimäki 2023). Kesko kaavaili avaavansa uuden K-Supermarketin Jyväskylän Reimarin tiloihin kirkkopuiston vierelle, mutta parkkihallihankkeen viivästyminen viivästyttää myös supermarketin avaamista. Parkkitalon parkkipaikat tarvittaisiin asiakkaiden paikoitustilaksi ja lisäksi parkkihallin luiskan kautta olisi tarkoitus rakentaa huoltoyhteys

kauppaan. Kaupalla ole toimintaedellytyksiä, jollei parkkihallia saada toimintaan. (Seppälä 4/2020)

- Toimittaja Satu Kakkori

Keskisuomalainen Oyj, haastattelu sähköpostitse 24.5.2023

Uutistoimittajana toimiva Kakkori on kirjoittanut suuren osan tässä tutkimuksessa käsitellyistä lehtijulkaisuista ja seurannut tarkasti kaikkia Jyväskylän suuria rakennushankkeita ja valituskierteitä.

- Toimittaja Jorma Rahkonen

Keskisuomalainen Oyj, haastattelu puhelimitse 29.5.2023

Rahkosella on jo yli 40 vuoden kokemus Keskisuomalainen-lehden toimittajana. Taloustoimittajana toimiva Rahkonen on kirjoittanut useita tässä tutkimuksessa käsitellyistä lehtijulkaisuista ja seurannut tarkasti Jyväskylän rakennushankkeita etenkin taloustoimituksen näkökulmasta.

- Projektipäällikkö Ora Nuutinen

Jyväskylän Kaupunki, haastattelu sähköpostitse 31.5.2023

Jyväskylän kaupungin kiinteistökehityshankkeiden projektipäällikkönä toimiva Nuutinen on ollut mukana useimmissa käsitellyissä Case kohteissa kaupungin osapuolena ja hankkeita eteenpäin viejänä. Valitukset ovat vaikuttaneet useisiin Nuutisen projekteihin ja valitusriski on aina hankkeissa olemassa.

- Muita haastatteluja

Muita haastateltavia tahoja olisi löytynyt vielä paljon, mutta aikataulun rajallisuuden vuoksi kaikkia ei ehditty tehdä. Mm. Jyväskylän elinkeinojohtaja Anne Sandelin sekä Jyväskylän kaupunginvaltuutettu ja Suomen kansanedustaja Sinuhe Wallinheimo esittivät kiinnostuksensa hankkeisiin liittyvää haastattelua kohtaan. Anne Sandelin myös antoi kommenttinsa ja vastauksensa sekä aineistoa aiheeseen liittyen, mutta tietoja ei valitettavasti ehditty lisätä ja analysoida tähän työhön. Radio Keskisuomalaisesta kuunneltiin myös Podcast-haastattelu, jossa haastateltiin Jyväskylän kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Jaakko Seliniä.

4. TUTKIMUSTULOKSET

4.1 Kirkkopuiston P-Paraatihanke

4.1.1 Lehdistökäsittely

Huhtikuussa 2020 oikeusasiamiehelle kanneltiin virkamiesten toiminnasta Kirkkopuiston rakennuslupiin liittyen. Kantelijat halusivat selvittää, onko kaupunkilaisten kuuleminen tehty oikein aikana, jolloin koronavirusepidemian aiheuttamat rajoitukset ovat heikentäneet kuntalaisten tiedonsaantimahdollisuuksia. Lisäksi kantelussa on otettu kantaa yleisesti koko hankkeen prosesseihin sekä väläytelty, että kaupunki pyrkii välttämään poikkeuslupamenettelyllä uuden asemakaavoituksen sekä kaavoitukseen liittyvän prosessin. Lehtijutussa syytettiin käytännössä kaupunkia hankkeen ajamisesta läpi ilman kuntalaisten kuulemista asiassa. (K1)

Huhtikuussa 2020 uutisoitiin, että kauppajätti Kesko siirtää K-Supermarketin avaamista Jyväskylän keskustaan. Uuden kaupan oli määrä tulla uuteen Reimarin kiinteistöön, joka on rakennettu aivan Kirkkopuiston laidalle ja jonka asiakkaiden oli määrä käyttää uutta P-Paraatin parkkihallia pysäköintiin. Lisäksi kaupan oli tarkoitus käyttää parkkihallin kautta kulkevaa uutta huoltotunnelia tavaratoimituksiin. Supermarketin avaamista lykättiin, koska P-Paraatin rakentaminen on viivästynyt valitusten vuoksi eikä kaupalla ole toimintaedellytyksiä ilman pysäköintiä ja huoltoyhteyksiä. Lehtijutussa oli siteerattu Keskon aluejohtaja Jari Alasta. Kesko oli tulossa tiloihin vuokralaiseksi ja nyt liiketilan omistaja menettää vuokratuloja ja Jyväskylän kaupunki menettää kaupan. (K2)

Toukokuussa 2020 tehtiin oikaisuvaatimus Jyväskylän kaupungin ja kaupungin omistaman yhtiön Jyvä-Parkki Oy:n välisestä maanvuokrasopimuksesta, joka koski P-Paraatin maa-alueen vuokrausta parkkihallin rakentamista varten. Oikaisuvaatimuksen takana oli sama henkilö, joka nosti aiemmin kantelun kaupungin toiminnasta. Maanvuokrasopimus oli jo toinen yritys samasta sopimuksesta, koska aiemmasta sopimuksesta tehty valitus oli mennyt hallinto-oikeudessa läpi muotovirheiden vuoksi. Uudessa oikaisuvaatimuksessa on taas vedottu muotovirheisiin, mutta käsitelty hanketta laajasti muutenkin ja arvosteltu hanketta järjettömänä ja tarpeettomana sekä Kirkkopuistoa tuhoavana. Lehtijutun mukaan parkkihallihanke on laitettu vireille jo vuonna 2008, jolloin rakentamisen arvioitiin alkavan vuonna 2009. Jutun mukaan hanke on viivästynyt vain ja ainoastaan valitusten vuoksi. (K3)

Toukokuussa 2020 uutisoitiin valitusten olevan vakavasti haitallisia. Jyväskylän elinkeinojohtaja kertoi valitusten aiheuttavan miljoonien tappiot yrityksille ja kiinteistönomistajille, verorahojen tuhlausta sekä vakavaa haittaa Jyväskylän keskustan palvelujen ja elinvoiman kehittämiseksi. "Keskustan yllä leijuu valitusuhka, joka karkottaa tulevatkin investoijat". Lehtijutussa kritisoidaan sitä, että yksi ihminen nostaa itsensä demokraattisen päätöksenteon yläpuolelle mielipidepohjalta. Jutussa on kerrattu Kirkkopuistoon liittyviä valituksia: Kirkkopuiston valtuustokäsittelystä tehtyä valitusta käsiteltiin hallinto-oikeudessa vuosikausia ja valitus lopulta kaatui, Kirkkopuiston viereisen Valtiontalon kauppa jouduttiin perumaan muotovirheestä tehdyn valituksen vuoksi ja kaupungin maanvuokrasopimus parkkihallista kaatui muotovirheen takia. Elinkeinojohtajan mukaan kyse ei ole myöskään vain parkkihallista, vaan samalla venyvät muuta katujen ja torin rakennushankkeet; asema-aukion uuden torin rakentamisen piti olla valmis jo useampi vuosi sitten. Lehtijutun mukaan valituksilla ei P-Paratiahanketta saada kaadettua, mutta merkittävästi viivytettyä. Keskusteluyhteyttä valitusten tekijään ei kuitenkaan enää ole ja asiaa voidaan vain lehtien palstoilla sekä virallisia teitä. Elinkeinojohtaja toteaa, että turhistakaan valituksista ei olisi haittaa, jos ne saataisiin käsiteltyä viikoissa, mutta hallinto-oikeuksien käsittely venyy usein vuosiin. (K4)

Toukokuussa 2020 julistettiin Jyväskylä-lehdessä (kaupungin julkinen tiedote), että P-Paratien rakentaminen alkaa kesällä 2020 ja Kirkkopuiston kunnostus aloitetaan vuonna 2022. Uutisen mukaan kaupunki on hakenut rakennuslupaa pysäköintihallille ja halliin tulee tilat noin 200 autolle. Kirkkopuiston kunnostamisen jälkeen pidettäisiin väli vuosi vuonna 2023 ja Kirkkopuiston toinen reuna kunnostettaisiin leikkipaikkoineen vuonna 2024. (K5)

Toukokuussa 2020 uutisoitiin LähiTapiolan ongelmista Kirkkopuiston valituksiin liittyen. LähiTapiola on ostanut Kirkkopuiston viereisestä Reimarin kiinteistöstä käyttöönsä liiketilat, mihin liittyen tarve työntekijöiden ja asiakkaiden autopaikoille on kova. Investointipäätökseen vaikuttaa merkittävästi liiketilan sijainti ja saavutettavuus, johon parkkihalli liittyy vahvasti asiakas- ja henkilöstöpysäköinnin osalta. Nyt autopaikkoja ei ole saatavilla, mutta toive hankkeen nopeasta etenemisestä on kova. Lehtijuttuun oli haastateltu LähiTapiolan toimitusjohtaja Teemu Toivasta, jonka mukaan viivästyminen on erittäin valitettavaa. (K6)

Kesäkuussa 2020 julkaistiin P-Paratista laaja lehtijuttu, jossa Jyväskylän kaupunginvaltuuston puolueryhmien puheenjohtajilta oli pyydetty kommentteja hankkeeseen liittyen. Valtuustoryhmien ja niiden puheenjohtajien mukaan valitukset ovat olleet täysin aiheettomia ja ainoastaan vahingollisia kaupungille. Valtuustoryhmät

seisovat tehtyjen päätösten takana ja vain muutama oli edes valmis osin käsittelemään hanketta uudelleen. Esimerkiksi kaavan uudelleen käsittelylle ei nähdä mitään tarvetta ja hyväksynyt on tehty demokratian keinoin oikein. Tehdyt valitukset ovat jutun mukaan tulleet todella kalliiksi, vaikka valituksissa esitetyt väitteet ovat osoittautuneet vääriksi. Samalla valitukset vaikuttavat aikataulullisesti keskustan muihinkin hankkeisiin, kuten kauppatorin siirtoon, paikallisliikenteen toimintaan ja teatteritalon peruskorjaukseen, jotka kaikki odottavat Kirkkopuiston hankkeen valmistumista. Yksi puolueyhjmän puheenjohtaja kommentoi, että kaavan uudelleenkäsittely tässä myöhäisessä vaiheessa näyttäisi ulospäin huonolta hallinnolta ja heijastuisi negatiivisesti myös muihin rakennushankkeisiin tulevaisuudessa. Silti toive olisi, että Jyväš-Parkki osallistuisi kriittisten kansalaisten kanssa vielä tarkempaan keskusteluun ja perustelisi hanketta lisää. (K7)

Kesäkuussa 2020 Suur-Jyväšskylän lehdessä oli koko aukeaman uutinen ja historiikki siitä, millainen Kirkkopuisto oli 1990-luvulla. Vuosituhannen alussa Kirkkopuistoa peruskorjattiin ja puustoa hoidettiin, koska kasvillisuus oli kasvanut jo viidakkomaiseksi. Myös tätä hanketta vastustettiin, mutta lopputulos oli kaikin puolin asianmukainen. Uusissa Kirkkopuiston suunnitelmissa on jutun mukaan huomioitu vanhat 1930-luvun Kirkkopuistosuunnitelmat ja perusajatus on säilynyt. Jutussa on haastateltu muun muassa tietokirjailijaa ja valokuvaajaa, joka tietää tarkasti Jyväšskylän ja Kirkkopuiston historian. Myös hänen mukaansa Kirkkopuiston muutokset ja pysäköintihalli on huolellisesti pohdittu ja suunniteltu monen alan ammattilaisten toimesta sekä kaupunginhallituksessa päätetty. (K8)

Kesäkuussa 2020 P-Paraatille myönnettiin rakennuslupa, joka saa lain voiman, jos siitä ei valiteta. Kaupunkirakennelautakunnassa on kuitenkin käsittelyssä seuraavaksi oikaisuvaatimus pysäköintihallin maanvuokrasopimuksesta eikä ole selvää, estääkö se parkkihallin rakentamisen vai ei. Kaupungin projektipäällikön mukaan vuokrasopimuksen asia ei estä rakentamista, jollei rakennusluvasta valiteta. (K9)

Heinäkuussa 2020 uutisoitiin, että myönnetystä P-Paraatin rakennusluvasta on nyt tehty oikaisuvaatimus. Nyt valituksen tekijöinä ovat yhdeksän yksityishenkilöä, jotka asuvat Kirkkopuiston laidalla. Perusteluina oikaisuvaatimukselle on esitetty muun muassa, että P-Paraati turmelee Kirkkopuiston kaupunkikuvan, katkaisee vieruskadun "hyvin rumasti", "sekoittaa koko liikenteen" ja aiheuttaa pohjavesiongelmia. Myös rakennusluvan jakaminen kahteen eri osaan on valittajien mukaan kaupungin laitonta taktikointia. Yksi oikaisuvaatimuksen tekijöistä toteaa tekevänsä kaikkensa, ettei hanke toteutuisi. Kaupungin projektipäällikölle oikaisuvaatimus ei tullut yllätyksenä, mutta on kuitenkin harmillinen ja näyttäisi viivästyttävän hanketta lisää sekä aiheuttavan muita

välillisiä ongelmia väliaikaisjärjestelyissä mm. pysäköinnin ja bussiliikenteen osalta. (K10)

Elokuussa 2020 Jyväskylä nyt -lehdessä esiteltiin Jyväskylän ydinkeskustan hankkeita ja kehoitettiin tutustumaan mm. uuteen torihankkeeseen. Jutussa esitetään toiveikkaasti, että P-Paratihanke käynnistyy ennen kesää 2021 ja rakentaminen kestää 1,5 vuotta, minkä jälkeen kunnostetaan Kirkkopuisto ja puiston reuna-alue vuoteen 2024 mennessä. Asema-aukion uuden torin rakentaminen olisi tarkoitus aloittaa P-Paratien huoltotunnelin valmistuttua ja uusi tori tulisi käyttöön vuonna 2023. (K11)

Elokuussa 2020 uutisoitiin kiinteistökauppaan erikoistuneessa Kotipeili-liitteessä Kirkkopuiston parkkihallin vauhdittavat Jyväskylän keskustan kehittämistä. Jutussa kerrattiin hankkeen odottavan kahden oikaisupyynnön käsittelyä ja ennakoitiin niihin liittyvien päätösten johtavan uuteen valitusprosessiin hallinto-oikeudessa. Jyvä-Parkki Oy:n toimitusjohtaja kertoi myös P-Paratihallin sijaintivaihtoehtojen etsimisen olevan jäissä, koska hyviä vaihtoehtoisia sijainteja keskustassa ei ole ja muutama potentiaalinen muu sijainti poikisi varmuudella omat vastaavat valituskierteensä. Jutussa on haastateltu myös kahta kiinteistövälittäjää, jotka odottavat parkkihallin parantavan keskustan elinvoimaa, parantavan liiketilojen kannattavuutta ja nostavan kiinteistöjen arvoa alueella. Erityisesti jutussa tulee esiin oivallus, että suunnitelmiin tarkemmin perehtymällä voi havaita, ettei parkkihalli vaarantaisi Kirkkopuiston tai kirkon rakenteita tai toimintaa; parkkihalli ei sijoitu lähellekään kirkon perustuksia ja itse puistoon jäisi parkkihallin olemassaolosta näkyviin vain hyvin pieniä merkkejä, kuten jalankulkijoiden sisään- ja uloskulkurakennelmat. (K12)

Syyskuussa 2020 uutisoitiin, että P-Paratien parkkihallin molemmista myönnettyistä rakennusluvista on tehty oikaisuvaatimukset. Toinen lupa liittyy maanalaiseen huoltotilaan ja toinen pysäköintilaitokseen. Jyväskylän rakennus- ja ympäristöjaoston käsittelyyn on tulossa esitys, että oikaisuvaatimukset hylätään, koska niiden tekijöillä ei ole lakiin perustuvaa oikeutta valittaa asiassa. Valitusten tekijät ovat lähialueen asukkaita eivätkä hankkeet vaikuta heidän omistamiensa osakehuoneistojen käyttöön. Kolmantena mainitaan myös edelleen käsittelyssä oleva maanvuokrasopimuksen oikaisuvaatimus, josta hallinto-oikeus on pyytänyt kaupungilta lausuntoa. (K13)

Syyskuussa 2020 Keskisuomalainen-lehdessä uutisoitiin lyhyesti, että Jyväskylän rakennus- ja ympäristöjaosto hylkäsi P-Paratien rakennusluvista tehdyt oikaisuvaatimukset ja juttuun on kirjattu jatkovalituksen hallinto-oikeuteen olevan todennäköistä, koska valittajat ovat kertoneet vastustavansa parkkihallia loppuun asti. Toisessa lyhytkirjoituksessa eri päivänä kirjattiin Jyväskylän kaupungin antaneen

lausuntonsa maanvuokrasopimuksen oikaisuvaatimuksesta, jossa vedottiin muun muassa lautakunnan puheenjohtajan olleen esteellinen ja toimineen virheellisesti sekä sopimattomasti. Lisäksi väitettiin, että tonttipäällikkö sekä lautakunta ovat ylittäneet toimivaltuutensa ja päätökset on tehty virheellisessä järjestyksessä sekä lainvastaisesti. Lautakunta kiistää kaikki syytökset. (K14, K15)

Syyskuussa 2020 uutisoitiin Lähi-Tapiolan tarvitsevan heti 50 autopaikkaa P-Paraatista, mutta pysäköintihallin rakentamisesta ei ole mitään tietoa. Lähi-Tapiola on saanut väliaikaista pysäköintitilaa, mutta lähialueen parkkihallit ovat täynnä. Toimitusjohtaja Teemu Toivanen on huolissaan valituskulttuurin lisääntymisestä Jyväskylässä ja tämä on riksi sijoittajien päätöksenteon kannalta. Hänen mukaansa vaarana on, että sijoittajat kiinnostuvat Jyväskylän sijaan muista keskustoista valitusten, viivästysten ja kustannusnousun pelossa. (K16)

Lokakuussa 2020 uutisoitiin, että P-Paraatin rakennusluvasta valitettiin hallinto-oikeuteen. Kaupungin mukaan valittajilla ei ollut oikaisuvaatimukseensa liittyen valitusoikeutta, mutta valittajat katsovat toisin. Valittajien mukaan he ovat kiinteistön naapureita, kuten kaikki Kirkkopuiston lähellä asuvat. Heidän mukaansa parkkihallin rakentaminen vaikuttaisi olennaisesti heidän asuinhuoneistojensa arvoon ja aiheuttaisi liikennöinnin vaikeutumista, ilmansaasteita sekä näkymien huonontumista. (K17)

Marraskuussa 2020 kirjoitettiin kaupungin asukkaan toimesta lehteen mielipidekirjoitus, jossa arvosteltiin Kirkkopuiston hankkeen rakennuslupia ja kerrottiin, että tehtävät työt turmelevat puiston. Eniten harmitusta aiheutti luvulle mukaan otettu sauna ja Kirkkopuistossa saunominen, mutta tässä kyseessä oli Kirkkopuiston kioskin laajennus, joka taas on aivan eri asia. (K18)

Joulukuussa 2020 uutisoitiin, että Jyväskylän elinkeinojohtajasta on tehty eduskunnan oikeusasiamiehelle kantelu liittyen toukokuun 2020 lehdelle antamaansa haastatteluun ja sen kommentteihin. Kantelun on tehnyt sama henkilö, joka on tehnyt valituksia useissa vaiheissa. Kantelussa arvostellaan elinkeinojohtajan arvostelevien kommenttien olleen loukkaavia, paikkaansa pitämättömiä ja virkamiehelle sopimattomia. Kaupunginhallituksen on tarkoitus vastata kanteluun kokouksessaan. Kaupunginjohtaja Timo Koivisto on esityksessään hallitukselle puolustanut elinkeinojohtajaa ja nähnyt tämän toimineen asianmukaisesti ja tasapuolisesti. Kaupunginjohtajan mukaan elinkeinojohtajan tehtävä on virassaan myös osallistua paikalliseen keskusteluun median välityksellä. Toisessa lyhyessä uutisessa joulukuussa 2020 todettiin Jyväskylän kaupunginhallituksen antaneen asiassa yksimielisesti tukensa elinkeinojohtajalle kaupunginjohtajan esityksen mukaisesti. (K19, K20)

Huhtikuussa 2021 julkaistiin koko aukeaman juttu suurimpien valitusten takana olleesta entisestä Jyväskylän varakaupunginjohtajasta. Juttu on kuvaus henkilökohtaisesta elämästä ja ihmisestä 80-vuotissyntymäpäivänsä alla, mutta paljon kommentoidaan myös Kirkkopuiston hanketta. Jutussa kuvataan, miten tärkeä Kirkkopuisto on ja miten sen puolesta kannattaa taistella. Turhiin valituksiin kommentoidaan, että siitä ei ole kyse, vaan lähtökohtaisesti asian on juuri päinvastoin. Kyse on siitä, että pidetään kiinni muutamasta isosta asiasta, jotka on hoidettu väärin. (K21)

Huhtikuussa 2021 uutisoitiin, että P-Paraatin valitusten vyyhti paisui jälleen. Pysäköintitalon ja huoltoyhteyden hankkeet odottavat Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätöksiä rakennuslupaan ja maanvuokraan liittyen, mutta uusimmasta rakennusluvasta on tehty vielä uusi oikaisuvaatimus. Valituksen takana ovat samat lähialueen asukkaat, kuin aiemminkin, mutta nyt valituksen kohteena on parkkihallin sisäänajoluiskan rakennuslupapäätös. Oikaisuvaatimus kuitenkin saapui kaupungin kirjaamoon päivän myöhässä, joten Jyväskylän kaupungin rakennus- ja ympäristöjaosto päätti jättää vaatimuksen tutkimatta, koska määräaika on hallintolain mukaan ehdoton. Myös tästä päätöksestä jättää tutkimatta voi valittaa hallinto-oikeuteen. (K22)

Helmikuussa 2022 uutisoitiin parkkihallin valituskierteen olevan lopulta ohi. Valitusprosessit on kaikkien hallinto-oikeusjuttujen osalta käsitelty eikä uusia jatkovalituksia korkeimpaan hallinto-oikeuteen ole tehty. Viimeinen rakennuslupaa koskeva valitus meni hallinto-oikeuteen asti ja valitusta ei otettu käsittelyyn; valittaja päätti jättää jatkovalituksen tekemättä. Uutisessa on arvioitu hankkeen kustannusnousua jo noin 12 vuotta kestäneen oikeusprosessin aikana. Alun perin parkkihallin oli tarkoitus olla 350-autopaikkainen ja vuonna vuoden 2009 aloituksella kustannusarvio hankkeelle olisi ollut 8-9 miljoonaa euroa. Keväällä 2020 parkkihalli oli muutettu 216-paikkaiseksi ja kustannusarvio oli noussut 20 miljoonaan sisältäen myös Kirkkopuiston kunnostamisen. Nyt, kun valituskierte on päätöksessään, on kaupungin tarkoitus ryhtyä töihin ja purkamaan kaupungin odottavien hankkeiden sumaa: P-Paraati, huoltoväylä, joukkoliikenneterminaali, uusi tori sekä uutena listauksessa kävelykadun saneeraus. (K23)

Huhtikuussa 2022 käsiteltiin koko aukeaman jutussa parkkihallin rakentamisen uutta lykkäytymistä. Ukrainassa alkanut Venäjän hyökkäyssota on vaikuttanut rakennusmateriaalisaatavuuteen ja aiheuttaa uuden lykkäyksen. Kaksi kuukautta aiemmin oli tarkoitus, että rakentaminen olisi alkanut kesällä 2022, mutta sota aiheutti uuden viiveen. Valituskierteiden viralliset paperit päätösten lainvoimaisuudesta oli saatu vasta muutama viikko sitten, joten parkkihallin rakentamiskumppanin kanssa ei sopimusta ollut vielä voitu tehdä tätä ennen. Neuvottelut ja selvitykset ovat siten vielä

kesken ja kustannuksia lasketaan uudelleen, minkä jälkeen Jyvä-Parkki Oy tarvitsee kaupungilta vielä investointipäätöksen. Toiveena on, että rakentaminen alkaisi syksyllä. (K24)

Toukokuussa 2022 uutisoitiin, että P-Paraatin rakentaminen alkaa rallien jälkeen, eli elokuussa 2022. Rakentamisen on tarkoitus kestää 2 vuotta, mutta aiemmin tehty 20 miljoonan kustannusarvio tulee todennäköisesti ylittymään, koska materiaalien, esimerkiksi harjaterästen, hinta on noussut merkittävästi. (K25)

Elokuussa 2022 lyhyet-palstalla kehoitettiin kaupunkilaisia tulemaan vielä katsomaan kaunista Kirkkopuistoa ennen kuin se tuhotaan. Kirjoituksessa arvosteltiin kaupunginvaltuutettuja ja vihjattiin Kirkkopuiston pilaamisen olevan vain yhden kauppartyhmän hyväksi tehtyä. Toisessa lyhyessä kerrottiin, että parkkihalli tehdään vain "kaupungintalon herroille". (K26)

Elokuussa 2022 uutisoitiin kahden vuoden parkkihallin rakennusmylläkän viimein alkaneen. Jutussa on kuvitettu hyvin tapahtuvat toimet ja uudet järjestelyt. Jutun mukaan 200-paikan parkkihallin nettolisäys pysäköintitiloihin on noin 100 autopaikkaa, koska täiden yhteydessä poistuu alueelta jonkin verran kadunvarsipaikkoja. P-Paraatin rakentaminen on Jyvä-Parkki Oy:n kontolla pysäköintitalon osalta ja Jyväskylän kaupunki jatkaa sen jälkeen Kirkkopuiston saneerauksen loppuun. Kustannusten on tässä vaiheessa arvioitu olevan noin 21,8 miljoonaa euroa. (K27)

Elokuussa lehteen oli aikaisemman hankkeesta valittaneen tahon toimesta tehty mielipidekirjoitus otsikolla "Selvityspyyntö kaupungille". Kirjoituksessa kritisoidaan, ettei kaupunki anna oikeaa kuvaa mittavista rakennuskustannuksista ja että kaupunki antaa erinäisin järjestelyin laitonta yritystukea Jyvä-Parkki Oy:lle. Kirjoituksessa vaaditaan kaupunkia keskeyttämään työmaa ja tekemään selkeä lupaehto, päätös tai sopimus kustannusten maksamisesta kaupungin ja yrityksen välillä. Tekstissä on kirjattu monia hankkeeseen liittyviä muita töitä, jotka aiheutuvat kaupungille parkkihallin rakentamisen vuoksi ja pitäisi säilyttää Jyvä-Parkille. Ratkaisemattomia kysymyksiä on paljon ja näihin vaaditaan päättäjiltä selvityksiä ja päätöksiä. Samalla vihjataan, että parkkihallin motiivina olisi päättäjien tahto ajaa lämmitettyyn halliin kaupungintalolle mennessään. (K28)

Elokuussa 2022, heti seuraavana päivänä mielipidekirjoituksen jälkeen, julkaistiin lehdessä koko sivun juttu toimittajan omasta näkökulmasta perustellen Paraatihankkeen olevan kallisarvoinen panostus keskustan elinvoimalle. Kaupungin elinkeinojohtaja kommentoi parkkihallin olevan edellytys Jyväskylän keskusta jatkokehittämiselle ja pysäköintiä halutaan siirtää kaduilta maan alle, jolloin tilaa vapautuu muuhun käyttöön.

Parkkipaikkoja jaetaan erikseen samoin periaattein kuin aiemminkin eikä vihjailuista huolimatta kaupunginjohtajalle ole varattu yhtäkään paikkaa. (K29)

Syyskuussa 2022 julkaistiin lehdessä juttu, jossa Alvar Aalto -säätön yliarkkitehti arvostelee P-Paraatihalliin johtavan ajoluiskan olevan rikos Alvar Aallon kulttuuriperintöä kohtaan. Säätö on suunnitteluvaiheessa vastustanut rampin rakentamista ja saanut joitakin muutoksia läpikin. Jutun mukaan kaupunki on jyrännyt rampin rakentamisen läpi poikkeusluvilla asemakaavoituksen sijaan ja siten jättänyt kulttuurihistorialliset pohdinnat väliin. Siten Jyväskylässä tärkeässä asemassa oleva Alvar Aallon perintö on sivuutettu, kun Aallon suunnitteleman kaupunginteatterin vierelle rakennetaan "ruma ramppi". Rampin suunnittelutoimisto on valittu vain hinnan eikä taitojen perusteella. (K30)

Syyskuussa 2022 kommentoitiin lehdessä kahdessa eri mielipidekirjoituksessa aiemmin julkaistua juttua ajoluiskasta. Alvar Aalto -säätön toimitusjohtaja täydensi ja pahoitteli säätön yliarkkitehdin aiempia lausuntoja rampista. Kirjoituksessa täsmennettiin, että säätö on toiminut aina ja tässäkin hankkeessa rakennusperintäasioissa luottamuksellisesti Jyväskylän rakennusten omistajien ja kaupungin kanssa. Hankkeeseen liittyen on säätö päässyt antamaan lausuntonsa ja neuvotellut myös viranomaisten kanssa asianmukaisissa kanavissa eikä jälkikäteen tehty arvostelu ole paikallaan. Samalla sivulla on myös juttu, jossa aiempien valitusten tekijä kehuu säätön aiempaa arvostelevaa kommentointia ja kertoo, ettei vielä ole liian myöhäistä perua tuhoa, jos päättäjät tekisivät oikeat ratkaisut. (K31, K32)

Lokakuussa 2022 uutisoitiin kaupungin esitelleen Kirkkopuiston vierustan uusia katusuunnitelmia. Kyseessä oli alustava esittelytilaisuus ennen suunnitelmien viimeistelyä ja virallisia päätöksiä. Jutussa kritisoitiin liikuntarajoitteisten pysäköintimahdollisuuksien vähenemistä ja kaupunki onkin konsultoinut vammaisneuvostoa sekä Jyväskylän Pyöräilyseuraa. (K33)

Marraskuussa 2022 uutisoitiin P-Paraatin rakentamisen yhteistyökumppanin olevan Rakennusliike Peab. Neuvottelujen jälkeen urakkasummaksi on muodostunut noin 19 miljoonaa euroa ja projekti käynnistyy maaliskuussa 2023 valmistuen kesällä 2024. Tätä ennen kaupunki on tehnyt ja tekee Paraatiaukiolla kunnallistekniikan siirtoja, purkaa vanhoja kaupungin rakenteita ja siirtää muun muassa alueen patsaat ja muistomerkit kunnostettaviksi. (K34)

Joulukuussa 2022 uutisoitiin lyhyesti, että P-Paraatin työmaalla nähty routamatto herättänyt paljon kysymyksiä kansalaisissa ja huolta sähkön käytöstä. Matolla sulatetaan routaa, jotta kunnallistekniikan kaivutöihin päästäisiin. Työmaalla on jutun mukaan totuttu uteliaisiin tiedusteluihin, joihin vastataan avoimesti. (K35)

Tammikuussa 2023 uutisoitiin Jyväskylän keskustan pyöräreiteistä ja sivuttiin myös aiemmin uutisoitua huolta invapaikkojen häviämisestä uuden P-Paraatin rakennustöiden vuoksi. Uusi pyöräkatu mahdollistaa nyt kolme uutta invapaikkaa ja ratkaisee syntyneen ongelman, kommentoi Jyväskylän vammaisneuvoston puheenjohtaja. (K36)

Helmikuussa 2023 uutisoitiin Keskon neuvotteluista uuden K-Supermarketin avaamisesta suunnitellusti Kirkkopuiston vierellä sijaitsevaan Reimarin kiinteistöön. Kauppa voidaan avata aikaisintaan syksyllä 2024, kun P-Paraatihalli on valmis. Tilat ovat nyt olleet tyhjillään niiden rakentamisesta syksyllä 2020 lähtien, koska valitukset ovat viivästyttäneet parkkihallin rakentamista. Keskon aluejohtaja Jari Alanen kommentoi, että rakentamisen eteneminen on positiivinen asia. (K37)

Maaliskuussa 2023 uutisoitiin Suur-Jyväskylän Lehdessä, että Jyväskylän keskustassa on käynnissä 100 miljoonan euron arvoinen hankeketju. Osa rakennushankkeista on yksityisiä, kuten Kalevankadun tornitalo, Hotelli Miltonin kerrostalo ja kaavoitettava Nordean takainen täydennysrakennushanke. Kaupunki on mukana P-Paraatihankkeessa ja lisäksi sen on tarkoitus toteuttaa muun muassa Teatteritalon saneeraus, Kirkkopuiston uudistaminen, uusi paikallisliikennekeskus, Lyseon päärakennuksen korjaus, lyseokorttelin uudistaminen sekä torin siirto Asema-aukiolle. Hankkeet etenevät ketjuna, koska ne riippuvat toinen toisistaan, ja ketju ulottuu näillä näkymin vuoteen 2026 saakka. Kauppakadun saneeraus etenee tämän jälkeen ja kestää seuraavalla vuosikymmenellä. Kuluvalla vuosikymmenellä voisi kaupungin projektipäällikön mukaan alkaa myös keskustan ja Lutakon yhdistävä ratapihan kannen rakentaminen, jos sitä päätetään edistää. Projektipäällikön kerrotaan olevan rakennusmessuilla esittelemässä rakennushankkeita. (K38)

Maaliskuussa 2023 uutisoitiin P-Paraatin vaikuttavan myös kaupungin liputuksiin siirtäen liputuksen pois Paraatiaukiolta. Toisessa jutussa uutisoitiin P-Paraatin rakentamisen päässeen kaivuutöissä vauhtiin ja hallin valmistuvan kesällä 2024. (K39, K40)

4.1.2 Analyysi

Kirkkopuiston P-Paraatihanke on ollut Jyväskylän kaupungin hankkeissa kärkipäässä jo pitkään ja alueen asemakaavoituskin on alkanut jo vuonna 2007. Rakentamaan on lopulta päästy vuoden 2023 alussa noin 16 vuotta myöhemmin. Kirkkopuistoa päästään korjaamaan vasta parkkihallin rakentamisen jälkeen, joten kaiken kaikkiaan hanke kestää noin 20 vuotta.

Hankkeen valitukset ovat olleet moninaisia ja sisältäneet käytännössä kaikki mahdolliset valitusmuodot. Hanketta ovat värittäneet useammat kantelut eduskunnan

oikeusasiamiehelle kaupungin virkamiesten toiminnasta henkilökohtaisesti: rakennuslupiin liittyen sekä lehdessä esitettyihin kommentteihin liittyen. Oikeusasiamies ei nähnyt virkamiesten toimineen väärin, mutta kantelut ovat silti aiheuttaneet viivytystä ja mielipahaa. Lehtikommentointiin liittyen kaupungin hallitus antoi kommentoineelle elinkeinojohtajalle täyden tukensa ja puolusti kirjoituksia.

Kaupungin ja Jyvä-Parkki Oy:n välisistä maanvuokrasopimuksista tehtiin päätökset kahteen kertaan, koska ensimmäinen valitus oli onnistunut ja kaatoi tehdyn sopimuspäätöksen. Tällöin ensimmäiseen sopimukseen liittyvästä kaupungin päätöksestä tehtiin oikaisuvaatimus, josta tehdystä päätöksestä valitettiin hallinto-oikeuteen muutovirheiden vuoksi. Hallinto-oikeus katsoi päätöksen olevan väärin tehty ja kumosi sen. Tämän jälkeen Jyväskylän kaupunki tarkensi sopimusta ja teki siitä uuden päätöksen, josta tehtiin uusi oikaisuvaatimus ja uusi hallinto-oikeusvalitus. Tämä valitus ei menestynyt, mutta aiheutti pitkän viivästyksen hankkeen etenemiseen. Maanvuokrasopimuksesta tehdyt valitukset perustuivat lehtijuttujen mukaan muutovirheisiin eikä sinänsä itse asiaan. Valittajana molemmissa kohdissa oli entinen kaupungin varapuheenjohtaja.

Parkkihallin rakentamiseen liittyviin rakennuslupiin tehtiin kaksi oikaisuvaatimusta lähialueen asukkaiden toimesta kyseisten asuntojen arvon alentumiseen ja maisemien pilaamiseen vedoten. Kaupungin hylätessä oikaisuvaatimukset sillä perusteella, ettei valittajilla ole valitusoikeutta ja että toinen valitus tuli myöhässä, valitettiin niistä eteenpäin hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeus hylkäsi valitukset samoilla perusteilla kuin Jyväskylän kaupunkikin oli oikaisuvaatimukset hylännyt: käytännössä aiheettomina.

Lehdistössä hanketta on seurattu tiiviisti ja lähes kaikista hankkeeseen liittyvistä käänteistä on uutisoitu kattavasti. Lisäksi paljon palstatilaa on annettu myös kuntalaisille mielipiteiden ilmaisua varten ja äänekkäimmät kommentoijat ovat päässeet esille joissain vaiheissa jopa viikoittain. Valitusten tekijöitä on haastateltu aina useampaan otteeseen ja he ovat päässeet virallisten valitusperusteidensa lisäksi perustelemaan kantaansa laajemmin ja henkilökohtaisemmin. Lähtökohtaisesti vaatimukset ja valitukset ovat johtuneet henkilökohtaisemmista asioista ja koko hankkeen vastustamisesta eikä niinkään siitä kohdasta, josta on valitettu. Esimerkiksi rakennusluvasta tehtyyn oikaisuvaatimukseen yksi valittajista kommentoi tekevänsä kaikkensa, jotta hanke ei toteutuisi. Tämä ei vaikuta sellaiselta valittajalta, jolle rakennusluvan oikea hakemistapa tai kuntasäätösten muutoseikat olisivat tärkeitä tai edes tuttuja. Vaikutusmahdollisuuksille on havaittu tällainen kanava ja mahdollisuutta on käytetty. Kuvaavaa on esimerkiksi rakennuslupavalitukseen liittyen tehty mielipidekirjoitus, jossa arvostellaan Kirkkopuiston maiseman pilaamista ja saunan rakentamista, vaikka

rakennusluvuissa itsessään on ollut kyse parkkihallin ja huoltoväylän rakentamisesta. Mielenpidekirjoituksista suurin osa on kirjoitettu hanketta arvostellen eikä hankkeen puolestapuhujia ole ollut esillä. Yleensä ääneen tulevat kuitenkin kaikista kärkkäimmät henkilöt ja muut uskovat valitsemiensa päättäjien tekevän hyviä päätöksiä. Siten arvostelut, joissa syytetään kaupungin johtohenkilöiden vain hankkivat itselleen lämmitetyn parkkipaikan kaupungintalolle tulemista varten, ovat kohtalaisen turhia.

Hankkeesta voidaan kuitenkin kiistattomasti todeta, että lehtijuttujenkin perusteella se herättää laajasti mielipiteitä ja tunteita, joita käsitellään eri tavoin. Kuvaavia ovat esimerkiksi muutaman päivän välein julkaistut jutut Keski-Suomen museon henkilöstön kommentteista, joissa lehtien palstalla käydään keskustelua hankkeiden oikeanlaisesta läpiviennistä ja arvioista, miten hyvin tai huonosti kaupunki on hanketta eteenpäin vienyt. Keskustelua on hyvä käydä ja mielipiteitä tuoda laajasti esiin, kunhan niitä on valmis perustelemaan ja kanava on oikea. Lehtijutut ja mielipidekirjoitukset ovat hyvä tapa yrittää vaikuttaa päättäjiin, mutta valitusten tehtäily vaikuttaa kyseenalaiselta ratkaisulta.

Huhtikuun 2021 koko aukeaman jutussa on julkaistu laaja henkilökuva ja haastattelu maanvuokrasopimukseen liittyen valitusten takaa. Valitusten tekijä esittäytyy jutussa huolissaan olevana kansalaisena, jolle Kirkkopuisto on tärkeä. Hän uskaltaa sanoa suoraan, mistä syistä valitukset on tehty ja osaa myös argumentoida asiansa hyvin. Silti lehtiartikkeleiden pohjalta näyttää siltä, että valittaja on asiansa kanssa yksin eikä vaikutustapa koko kuntaa koskevaan hankkeeseen näytä olevan täysin perusteltu. Valittaja puolustautuukin journalistin kysymykseen, että turhista valituksista ei tässä ole kyse, vaan pidetään kiinni siitä, mikä on itselle tärkeää.

Jyväskylän kaupungin virkamiehiä on lehtiin haastateltu laajasti ja he ovat päässeet antamaan omat kommenttinsa. Lehtijutuissa on haastateltu muun muassa kaupunginhallitusta, kaupunginvaltuutettuja, päättäjiä, Jyväskylän elinkeinojohtajaa, kaupunginjohtajaa sekä muita projektihenkilöitä ja Jyvä-Parkin toimitusjohtajaa. Kesän 2020 jutusta tulee ilmi, että kaupunginhallitus sekä kaupunginvaltuusto ovat olleet hyvin yksimielisiä hankkeen päätöksistä ja halunneet edistää hanketta nopeasti. Keskustelua on toki käyty, mutta kovempaa vääntöä ei ole päätöksiin liittyen ollut. Siten hanketta on demokraattisesti kannatettu laajasti, mutta valitukset on silti ollut pakko käsitellä lain pykälien mukaisesti, mikä on viivytännyt hanketta laajasti. Päättäjien kommentteista on kuultanut läpi turhautuminen ja ärtymys turhia valituksia kohtaan. Virkamiesten ja vaaleilla valittujen päättäjien on yleensä valittava sanansa tarkkaan, mutta silti lehtijutuissa on viljelty koviakin sanoja ja arvosteltu valituksia tiukasti. Elinkeinojohtajan kommentit olivat hyvin asiallisia, mutta poikivat silti kantelun ja negatiivista julkisuutta, mikä on harmillista virkamiehen tehdessä vain työtään. Päällimmäisenä päättäjien ja

kaupungin henkilöstön kommenteissa paistoi huoli hankkeen etenemisestä ja tulevista hankkeista.

Välillisinä ulkopuolisina kärsijöinä hankkeessa ovat tulleet esille etenkin K-Supermarketin toteuttamista odottava Kesko sekä Reimarin toimitiloissa jo toimiva LähiTapiola. LähiTapiolan toimitusjohtajaa oli haastateltu useammassakin jutussa ja hankkeen viivästyksen todettiin olevan heille todella hankala asia, joka vaikuttaa yrityksen toimintaan merkittävästi. Haasteita ei pystynyt aiemmin ennakoimaan ja parkkipaikkojen saaminen on viivästynyt vuosikausia. Keskolle hankkeen viivästyminen on aiheuttanut päivittäistavarakaupan toteuttamisen viivästystä pitkään, mutta ei ole ollut aivan niin suuri haaste kuin LähiTapiolalle, koska Kesko olisi tullut tiloihin vuokralle. Kyseiset tilat kuitenkin ovat olleet uudesta lähtien tyhjillään, mikä on ollut vuokranantajalle todella haastavaa.

Hankkeen viivästyminen on aiheuttanut keskusta-alueen muun kehityksen pysähtymisen ja kiinteistöjen arvon alentumista tältä kantilta. Yhdessä lehtijutussa oli haastateltu myös alueen kiinteistövälittäjiä, joilla oli selkeä näkemys parkkihallin ja Kirkkopuiston parantamisen vaikutuksista asuntojen hintaan ja kiinteistömarkkinoihin koko keskusta-alueella. Keskusta-alue on taantunut suurten kauppakeskusten rakentamiseksi muualle ja keskustan vetovoimaa tulisi lisätä, mihin haasteeseen olisi parkkihalli vastannut hyvin. Lisäksi hyvä saavutettavuus ja komeasti remontoitu Kirkkopuisto nostaisi lähialueen asuntojen arvoa sekä parantaisi koko keskustan profiilia. Hankkeen viivästyminen nähtiin kiinteistövälittäjien keskuudessa ainoastaan haitallisena. Myös LähiTapiolan toimitusjohtajan lehtikommenttien mukaan hankkeen viivästyminen voi saada sijoittajat suuntaamaan katseensa muihin kaupunkeihin.

Useammassa lehtijutussa tuli esille, että hankkeen tärkeys ei johdu ainoastaan parkkipaikkojen lisäämisestä, koska sinänsä hallin tuoma nettolisäys koko keskustan parkkipaikkoihin ei ole kovin suuri. Tärkeys tulee siitä, että parkkihallin valitukset toimivat tulppana keskustan muiden hankkeiden etenemiselle. Parkkihallin valmistuminen avaa ovet muun muassa asema-aukion torin rakentamiselle ja teatterin kunnostamiselle sekä monille muille merkittävälle hankkeille, jotka myös ovat nyt viivästyneet valitusten vuoksi. Nyt kun rakentamaan on jo päästy, voidaan lehtijuttujen mukaan unelmoida myös Lutakon ja keskustan yhdistävästä ratapihahankkeesta.

Kustannusvaikutukset valituskierteestä johtuen ovat olleet mittavat. Hanke on pienentynyt lähes puoleen aiemmin suunnitellusta ja nyt parkkipaikkoja rakennetaan vain noin 200 kpl yhteen tasoon. Alkuperäisen 8-9 miljoonan euron kustannusarvio vuodelta 2009 on noussut valituskierteiden aikana noin 20 miljoonaan vuoden 2023

toteutukselle, mikä toki nyt sisältää myös Kirkkopuiston kunnostustoimet. Karkeasti voidaan todeta hinnan tuplaantuneen ja sisällön puolittuneen valituksista johtuen. Välillisiä syitä ovat toki olleet myös inflaatio ja Ukrainan sodasta johtuvat kustannusnousut, mutta kiistatta voidaan todeta, että ilman valituksia olisi hanke jo valmis ja kustannukset olisivat olleet merkittävästi pienemmät.

Kuva 8. Kirkkopuiston paraatiauکیo kaivettuna auki 23.3.2023

Kuva 9. Kaupungin kirkko ja kaupungintalo, työmaa-alue aidattuna 15.5.2023

Kuva 10. Kirkkopuiston paraatiaukion työt etenevät 15.5.2023

4.2 Hippos-hanke

4.2.1 Lehdistökäsittely

Syyskuussa 2020 uutisoitiin Hippos2020-hankkeesta koko aukeaman uutisella Keski-suomalainen-lehdessä. Jutun mukaan vuonna 2013 aloitetussa hankkeessa on pitkän väentämisen tuloksena tultu siihen pisteeseen, että hanketta on pienennettävä. Jutussa on hyvä kooste hankkeen historiasta: Suunnittelu aloitettiin 2013 ja 2015 valmistui hankkeen sisältö. 2016 käynnistettiin kilpailutus ja 2017 valittiin yhteistyökumppaneiksi Lehto Group sekä Fennia Varainhoito. Fennia vetäytyi hankkeesta 2019 ja 2020 neuvotteluja jatkettiin kuuden muun sijoittajan kanssa. Kaupunginjohtaja Timo Koiviston mukaan neuvottelujen pohjalta tuli selväksi, että yli 200 miljoonan euron hanke on liian suuri ja uuden mallinen sijoittajille, joten kokonaiskustannuksia ja laajuutta on pienennettävä. Kaupunginjohtajan mukaan muutokset voidaan tehdä vanhan suunnitelman pohjalta eikä asemakaavamuutosta tarvita. Muutokset vaikuttavat kuitenkin hankkeen reunaehtoihin, joten hanke tulee tuoda uudelleen kaupungin päätöksentekoon. Valtuuston voimassa olevan päätöksen mukaan kaupunki osallistuu Hippoksen rakentamiseen noin 30 miljoonalla eurolla. Yhteistyökumppanina jatkaa edelleen Lehto Group. Päätöksiä uudesta laajuudesta on tarkoitus tehdä alkuvuodesta 2021 ja hanke alkaisi jopa keväällä 2021. (H1)

Lokakuussa 2020 uutisoitiin koko sivun jutulla Hippos-hankkeen uuden rahoittajan löytymisestä ja samalla hankkeen koon kutistumisesta. Hankkeelle löydettiin uusi rahoittajakumppani Sepos Oy ja heidän kanssaan alueen rakentaminen voisi alkaa jo syksyllä 2021. Hankkeeseen aiemmin kaavaillut jalkapallostadion ja monitoimiareena eivät kuitenkaan toteudu, vaan vanha jäähalli vain peruskorjataan ja laajennetaan. Kustannusarvio putosi näillä muutoksilla 150 miljoonaan euroon. Nykyinen pesäpallostadion jää suunnitelmissa muun rakentamisen alle, mutta stadionille on tilavaraus muualla alueella. Uusi suunnitelma menee kaupunginvaltuuston uudelleenkäsittelyyn. (H2)

Marraskuussa 2020 uutisoitiin Hippoksen uuden suunnitelman hyväksynnästä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi pienennetyn suunnitelman ja kaupungin pienemmän osuuden hankkeesta. Valtuustokäsittelyssä ehdotettiin useampaan otteeseen käsittelyn hylkäämistä tai hankkeen palauttamista uudelleen valmisteluun eri valtuutettujen toimesta, mutta esitykset hylättiin äänestyksissä ja lopulta hanke hyväksyttiin selvin numeroin. Kaupungin riskit hankkeessa kuitenkin kasvavat, kun kaupungin rooli sijoittajien ja urheiluseurojen välillä muuttuu. Kaupunki ottaa vastuun siitä, että liikuntavuorojen maksut hoituvat, vaikka seurat olisivat maksukyvyttömiä. Kaupungin elinkeinojohtajan mukaan kaupungilla on samantapainen sopimus jo muutenkin olemassa ja kaupungin riskit ovat tällä toteutusmallilla kuitenkin pienemmät kuin kaupungin itse rahoittamassa peruskorjauksessa olisivat. (H3)

Marraskuussa 2020 uutisoitiin Hippos-hankkeesta Jyväskylän nyt-lehdessä. Jutussa oli havainnekuva uudesta suunnitelmasta ja kerrottu rakennustöiden voivan alkaa jo syksyllä 2021. Rakentaminen kestäisi kokonaisuudessaan noin 2-3 vuotta. (H4)

Tammikuussa 2021 uutisoitiin Hippos-hanketta koskevasta valituksesta. Kaupunginvaltuuston päätöksestä tehtiin kunnallisvalitus hallinto-oikeuteen ja muutoksenhakijoina on kolme kaupungin johto- ja päättäjätehtävissä aiemmin toiminutta henkilöä. Valituksessa vaadittiin kaupunginvaltuuston päätöksen kumoamista sillä perusteella, että päätös merkitsee merkittävää ratkaisua kaupungin varainkäytössä ja suosii tiettyä elinkeinotoimijaa. Jutussa Jyväskylän kaupunginjohtaja kommentoi valitusta harmillisena, mutta ei yllättävänä. Valitus merkitsee viivästystä, vaikka valtuuston enemmistö hyväksyi hankkeen. Edellisen kunnallisvalituksen hallinto-oikeus oli jutun mukaan hylännyt vuonna 2020. (H5)

Maaliskuussa 2021 uutisoitiin Keskisuomalaisen urheilusivuilla Hippos-hankkeen etenemisestä. Hanketta viedään jutun mukaan täysillä eteenpäin valituksista huolimatta ja tarkoitus on jättää rakennuslupahakemus sisään syksyllä 2021 ja päästä rakentamaan

jo loppuvuodesta, jolloin valmista olisi vuonna 2023. Hippos-hankkeen ulkopuolelle jää liikuntapuiston rakentaminen, joka pitää sisällään mm. pesäpallostadionin ja katukoripallokentän. (H6)

Toukokuussa 2021 uutisoitiin lyhyesti kunnallisvalituksesta, joka oli tehty vuoden 2019 kaupunginvaltuuston Hippos-hankepäätöksestä. Kunnallisvalituksessa oli väitetty kaupunginvaltuuston ylittäneen toimivaltansa ja osallistuneen yksityisen osakeyhtiön rahoittamiseen. Valitus oli hylätty hallinto-oikeudessa ja sille oli haettu jatkokäsittelylupaa korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Nyt korkein hallinto-oikeus oli päättänyt jättää jatkovalituksen käsittelemättä. (H7)

Tammikuussa 2022 uutisoitiin Hippos-hankkeen viivästyisestä jälleen uuden valituksen vuoksi. Nyt kaupunginhallituksen joulukuussa 2021 hyväksymästä osakassopimuksen päätöksestä on jätetty oikaisupyynnö ja valituksen takana ovat samat henkilöt kuin edelleen käsittelyssä olevassa uusimmassa hallinto-oikeusvalituksessa. Oikaisupyynnössä valitetaan edelleen hankkeen suosivat tietyt toimijoita ja kaupungin kustannusten olevan liian epäselvät. Kaupunginhallitus laatii oikaisupyynnöön seuraavaksi vastineen. (H8)

Tammikuussa 2022 uutisoitiin Jyväskylän kasvuyrittäjien esittämästä huolesta valituskierteen suhteen. Yrittäjien mukaan viivästykset käyvät kalliiksi ja aiheuttavat koko Jyväskylän kaupungille hallaa. (H9)

Tammikuussa 2022 uutisoitiin Hippos-hankkeen käynnistysvaiheen keskeyttämisestä. Kaupunginhallitus hylkäsi tehdyn oikaisuvaatimuksen ja odottaa nyt tietoa mahdollisesti tulevasta oikeusprosessista. Samassa lehdessä oli myös kuulutettu Hippos-hankkeeseen liittyvien rakennuslupien vireille tulosta: pysäköintilaitoksen rakennuslupa sekä jääurheilukeskus muutos- ja korjaustoimenpiteet. (H10)

Tammikuussa 2022 julkaistiin Keskisuomalainen-lehdessä kaksi mielipidekirjoitusta Hippoksen puolesta. Jutuissa on argumentoitu Hippos-hankkeen puolesta ja sen hyödyistä sekä huomioitu, että jollei hankkeeseen oteta mukaan ulkopuolisia sijoittajia ja yksityisiä yrityksiä, jäävät hankkeen kaikki kustannukset yksinomaan kaupungin harteille. Hankkeella Jyväskylää viedään eteenpäin. (H11, H12)

Helmikuussa 2022 uutisoitiin Keskisuomalainen lehdessä laajasti Hippos-hankkeesta etusivulla sekä 8-sivuisella juttusarjalla. Pääjutussa esiteltiin kolme valitusta laativaa konkaria, jotka harkitsevat tekevänsä kolmannenkin valituksen hallinto-oikeuteen. Valittajien mielestä kaupunki on tehnyt veronmaksajille kohtuuttoman sekä laittomuuksia sisältävän sopimukset Hippos-hankkeeseen liittyen ja he ovat veronmaksajien ja perheiden puolella. Valittajia on painostettu luopumaan valituksistaan, mutta he ovat

valmiit kestämaan kaiken, koska heillä ei ole omaa intressiä pelissä. Heidän mukaansa enemmistöpäätöksin tehdyt kunnallisvaltuuston päätöksetkin voivat olla väärässä. Kaupungin lakimiesten tekemät selvitykset valitetuista aiheista eivät riittäneet kolmikolle. Kolmikko esittää laajan Hippos-hankkeen vaihtoehdoksi nykyisten rakennusten peruskorjaamista ja heidän näkemyksensä mukaan rakennusten korjaustarve ei ole läheskään niin suuri kuin väitetään. Jutussa on haastateltu myös Jyväskylän kaupungin Hippos-hankkeen projektipäällikköä, joka myöntää olevansa asiaan turhautunut. Hankkeen alkuvaiheen valitukset olivat hänen mukaansa hyviä sikäli, että ne paransivat hanketta, mutta uusimmat valitukset ovat vain samaa asiaa uudelleen aiheuttaen ainoastaan viivästystä hankkeelle, joka olisi valmis alkamaan. Uhkana on sijoittajien vetäytyminen ja vuosikausien oikeuspäätösten odottelu aiheuttaisi tämän. Myös nykyiset vuokralaiset Hippoksella elelevät epävarmuuden tilassa ja hankkeen kustannuksetkin voivat vain kasvaa. Toisessa jutussa sijoitusyhtiö Sepoksen hallituksen puheenjohtaja kommentoi, että kenen tahansa oikeus valittaa mistä tahansa ei ole käy suomalaisen oikeustajuun ja vahingot turhista valituksista jäävät aina jonkun muun maksettavaksi. Kolmannessa jutussa on haastateltu Hippoksen jäähallilla majaansa pitävän JYP Jyväskylän jääkiekkoseuran pääomistajaa. Hänen mukaansa valittaminen kyllä kuuluu demokratiaan, mutta valittajilla olisi oltava valittamalleen asialle myös hyvä vaihtoehto tarjolla. Demokratiassa vaaleilla valitut päättäjät tekevät enemmistöpäätöksillä ratkaisuja, jotka tulee hyväksyä, vaikkeivat ne olisi juuri itselle mieleen. Valituksilla ei tällä hetkellä ajeta kenenkään etua ja Jyväskylää sekä liikkujia pidetään hänen mukaansa valituksilla panttivankeina eikä hanketta ole tästä syystä voitu edistää nyt viiteen vuoteen ollenkaan. Pelkälle oikaisuvaatimukselle jutussa arvioidaan hinnaksi jo satoja tuhansia euroja. Vanhojen rakennusten kunnostaminen ei ole vaihtoehto ja jotakin on kuitenkin tehtävä. Jutussa arvioidaan, että Jyväskylän kaupunki voisi toimia hankkeessa myös pääomistajana, mutta tällöin hankkeeseen tarvittava sijoitus viisinkertaistuisi eikä tämä olisi järkevää. Sivujutussa JYP:n kantaa on pohdittu lisää ja todettu, että ei vanhan hallin kunnostaminen ja laajennus ole ihanneratkaisu, mutta asian kanssa on eletävä. (H13, H14, H15, H16)

Helmikuussa 2022 uutisoitiin aiemmin käsitellyn kolmikon tehneen lopulta valituksen hallinto-oikeuteen myös Jyväskylän kaupunginhallituksen päätöksestä oikaisuvaatimukseen liittyen. Valittajat jättivät valituksen viimeisenä mahdollisena valitusajan päivänä. Valituksen mukaan sopimus on tehty väärin ja siinä ei noudateta lainsäädäntöä. Kaupunginjohtajan mukaan hanke on edelleen laillinen kaikin puolin ja hanke on käyty läpi myös Kuluttaja- ja kilpailuviraston toimesta. Samassa lehdessä oli kirjoitus siitä, että kaupunginvaltuuston SDP:n valtuustoryhmä irtisanoutuu valituksesta

ja kertoo valittajien ajavan asiaa yksityisesti. Kokoomuksen kaupunginvaltuutetut näkevät, että valitukset jäädyttävät Jyväskylän liikuntaharrastamisen ja liikuntapäika kaupungista ei voida enää puhua. Myös Suur-Jyväskylän lehdessä uutisoitiin valituksesta maaliskuun alussa. (H17, H18, H19)

Maaliskuussa 2022 uutisoitiin, että Hippoksella pelataan pesäpalloa kesälläkin, koska Hippos-hankkeen viivästymisen myötä vanha pesäpallostadion on edelleen seurojen käytössä. Uutta pesäpallostadionia rakennetaan alueen reunalle Hippos-hankkeesta erillisenä ja sen rakentamisen on määrä alkaa keväällä ja valmistua vuoden 2022 loppuun mennessä. (H20)

Maaliskuussa 2022 uutisoitiin koko aukeaman jutussa Jyväskylän kaupunginvaltuuston keskustelusta, jossa valtuutetut arvostelivat raskaasti kolmen valittajan toimintaa. Valittamisen viitattiin olevan vain hämärää kiusantekoa ilman mitään järkevää vaihtoehtoa. Valittajien viitattiin pilkkaavan demokratiaa ja demokraattisesti lähes yksimielisesti tehtyjä päätöksiä sekä jarruttavan kehitystä. Kaupunginjohtajan mukaan hallinto-oikeudesta oli saatu myötämielinen vahvistus siitä, että kaksi vireillä olevaa valitusta käsitellään samanaikaisesti ja käsittelyä kiirehditään; arvio käsittelyajasta on noin 3-6 kuukautta. Valitusten vuoksi hankkeen viivästymine on jo aiheuttanut sen, että sitovat kokonaisurakkatarjoukset hankkeessa ovat purkautuneet ja kustannukset voivat siten nousta. Yhden arvion mukaan tässä vaiheessa nämä kolme valitusta ovat maksaneet hankkeelle noin 30 miljoonaa euroa. Kaupunginjohtaja kävi läpi myös mahdollisia vaihtoehtoja, jos hanketta ei suunnitellulla tavalla saada läpi: tämä tarkoittaisi kaupungin investointiosuuksien nousua sekä hankkeen lykkääntymistä ainakin kolmella vuodella. (H21)

Huhtikuussa 2022 uutisoitiin pesisstadionin rakentamisen alkavan keväällä ja valmistuvan kesäksi 2023, koska kilpailutuksessa saatiin vain muutama tarjous ja elementtien toimitusajat ovat Ukrainan sodan vuoksi epävarmat. Kulttuuri- ja liikuntalautakunnalle esitetään pesäpallostadionin kattohinnan nostamista n. 6,5 miljoonasta eurosta 8,2 miljoonaan euroon johtuen rakentamiskustannusten mittavasti noususta. Toisessa lehdessä huhtikuussa uutisoitiin pesäpallostadionin hinnanlisäyksen etenevän lautakuntaan eri vaihtoehtoina, joita ovat mm. kustannusarvion nosto, hankkeen toteutus vain osittain tai hankkeesta luopuminen. Mikäli kustannusarviota päätetään nostaa, etenee asia vielä kaupunginhallituksen käsittelyyn. (H22, H23)

Maaliskuussa 2022 uutisoitiin kolmikön valituksista myös YLE:n nettiuutisissa. Uutisessa haastateltiin muun muassa kolmikön yhtä jäsentä sekä Jyväskylän kunnanvaltuutettua, joiden kommentoissa paistoi jo ärtymys ja tiukat sanankäänteet. Kolmikko on esittänyt

hankkeelle vaihtoehtoja, jotka valtuutettu tyrmää täysin. Vanhojen rakennusten peruskorjaaminen uudishankkeen sijasta ei ole minkäänlainen vaihtoehto ja kustannukset tulisivat nousemaan mittavasti. Myös Sepos Oy:n toimitusjohtaja kommentoi jutussa hanketta ja kertoo, ettei Sepos ole vetäytymässä hankkeesta ellei sen sisältö muutu liikaa. (Seppälä 2022)

Huhtikuussa 2022 uutisoitiin Hippos-hankkeen ravintolakuvioista. Ravintolayhtiö Restel vetäytyi Hippos-hankkeesta, koska hanke on muuttunut niin merkittävästi. Alun perin tarkoitus oli tuoda Hippokselle kokonaisvaltainen ravintolamaailma. (H24)

Toukokuussa 2022 uutisoitiin kulttuuri- ja liikuntalautakunnan päättäneet esittää lisärahoitusta pesäpallostadionille. Toisessa jutussa hankkeen uutisoitiin ratkeavan kaupunginhallituksessa. Jutussa kaupunginhallituksen puheenjohtaja kertoo vireillä olevan useampiakin suuria hankkeita ja olisi harmillista, jos kaikki törmäisivät valituksiin, kustannusnousuun tai muihin esteisiin eikä mitään hanketta päästäisi edistämään. Hankkeet kyllä etenevät päätöksenteossa, mutta eivät etene toteutukseen syystä tai toisesta. Kolmannessa jutussa uutisoitiin kaupunginhallituksen käsitelleen hankkeen kattohinnan nostamisen ja hyväksyneen sen. Rakennustöiden uutisoitiin alkavan kesäkuussa. Hanke nähtiin olennaisena osana koko Hippoksen kehittämistä. (H25, H26, H27)

Toukokuussa 2022 esitettiin Keski-suomalaisen urheilusivuilla näkökulma Hippos-hankkeesta. Alun perin hankkeen oli tarkoitus sisältää uusi monitoimiareena mm. jääkiekolle ja toteutuessaan alkuperäisenä olisi hanke jo valmis. Siten Hippoksella voitaisiin pelata MM-jääkiekkoa Suomen isännöidessä kisoja 2022. Jutussa kuitenkin harmitellaan yhden kolmikon naurettavan valituskierteen aiheuttaneen koko Hippoksen alueen pysähtymisen. Toisessa lehdessä esitettiin mielipidekirjoitus, jossa pohdittiin lisää syitä Hippos-hankkeen tilalle. Kirjoituksessa esitetään, että jos hanke olisi alun perinkin ollut kohtuullisempi ja suunnitelmat selkeämmät, olisi voitu valituksiltakin mahdollisesti välttyä. Hippos-hankkeessa lähdettiin liian suurilla suunnitelmilla ei pysytty realismissa. (H28, H29)

Toukokuussa 2022 uutisoitiin kaupunkilaisten huolesta, että uusi pesäpallostadion sijoittuu viereisessä metsikössä asustavien liito-oravien reviirille. Jutussa kuitenkin käydään läpi hankkeen vaikutuksia asiaan ja huomataan, että liito-oravat on huomioitu asianmukaisesti. (H30)

Elokuussa 2022 uutisoitiin kaupunginjohtajan odottavan toiveikkaana hallinto-oikeuden ratkaisuja Hippos-hankkeesta elokuun aikana. Uutisen pääasiana oli kuitenkin ilmoitus,

että Lehto Group pysyy mukana hankkeessa, vaikka on vetäytynyt lähiaikoina monista muista suurista hankkeista lähinnä kustannusten nousun vuoksi.(H31)

Elokuussa 2022 uutisoitiin Hippos-hankkeen valitusten kaatuneen hallinto-oikeudessa. Toinen valituksista hylättiin ja toinen aiempi jätettiin kokonaan käsittelemättä. Päätös on lainvoimainen 30 vuorokauden kuluttua, jollei jatkovalituksia tehdä. Elokuun viimeisen päivän Suur-Jyväskylän lehdessä oli humoristisesti pilapiirroksessa käsitelty Hippos-hankkeen nyt nytkähtäneen hieman eteenpäin. (H32, H33)

Joulukuussa 2022 uutisoitiin Hippos-hankkeen päässeen mukaan Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitussuunnitelmaan, jolloin hankkeelle voidaan myöntää rahoitusta vuosina 2023-2026. Rahoitus edellyttää kuitenkin hankkeen lainvoimaisuutta. Jutussa uutisoidaan, että aiemmista hallinto-oikeuden päätöksistä on tehty kaksi jatkovalituslupahakemusta korkeimpaan hallinto-oikeuteen ja päätöksiä sieltä odotetaan alkuvuodesta 2023. Mikäli valitusprosessi jatkuu yli maaliskuun puolivälin, ei rahoitusta enää voida sille vuodelle myöntää. Vuodelta 2022 rahoitus jäi hankkeelle myös saamatta, koska valituskäsittelyt olivat kesken. (H34)

Joulukuussa 2022 uutisoitiin Hippos-hankkeen rakentamiskumppani Lehdon antaneen tulosvaroituksen, mikä voi hankaloittaa Hippos-hankkeen toteutusta. Tuloksen ongelmat aiheutuvat muun muassa Ukrainan sodan aiheuttamista kustannusnousuista ja yleisestä markkinatilanteen heikentymisestä. (H35)

Joulukuussa 2022 uutisoitiin Jyväskylän kaupunginjohtaja Timo Koiviston uudelleenvalinnasta kaupunginjohtajaksi uudelle 8-vuotiskaudelle. Kaupunginjohtajan näkemyksen mukaan seuraavan kauden aikana Jyväskylän asukasluvun tulisi nousta ja Hippos-hanke olisi totta kai valmis. Ratapihalle tuleva kansi olisi myös jo rakentumassa 2020-luvun loppupuolella. (H36)

Tammikuussa 2023 uutisoitiin Hippos-hankkeen rakennusyhtiö Lehdon varoittaneen jättitappioista. (H37)

Helmikuussa 2023 uutisoitiin Hippoksen pesäpallostadionin rakentamisen olevan hyvässä vauhdissa ja rakentamisen valmistuvan kesäkuun loppuun mennessä. (H38)

Helmikuussa 2023 uutisoitiin, että Hippos-hankkeen valituksille tuli nyt loppu. Korkein hallinto-oikeus ei myöntänyt jatkovalituslupaa aiemmin käsitellyille hallinto-oikeusvalituksille. Siten hanke on nyt lainvoimainen ja asiassa päästään eteenpäin jopa samana keväänä. Päätöksiä tulee kuitenkin vielä tehdä ja tilannetta hankaloittavat merkittävästi kohonneet rakennus- ja korkokustannukset. Jutussa kootaan yhteen valituskierteen aikaa: valituksissa käsitelty kaupunginhallituksen päätös oli tehty jo vuoden 2021 lopulla ja valitukset viivästyttivät hanketta siten noin vuoden ja neljä

kuukautta. Jutussa yksi valittajista kertoo, että valitusten tekemättä jättäminen olisi aiheuttanut enemmän haittaa Jyväskylän veronmaksajille kuin mitä valituksista on nyt aiheutunut. Oikeuden päätöstä tulee hänen mukaan nyt kunnioittaa ja hän toivoo, että Hippos saadaan arvoiseensa kuntoon. (H39)

Helmikuussa 2023 uutisoitiin Hippos-hankkeen kustannusten nousevan merkittävästi. Aiempi 160 miljoonan kustannusarvio nousee ja Hippos-hankkeen rahoittajayhtiön toimitusjohtaja ei pidä mahdollisena hinnan nousua jopa 200 miljoonaan. Hanketta viedään nyt eteenpäin ja loppusuunnitelmia sekä sopimuksia laaditaan. Tarkoitus on, että työt aloitetaan saman vuoden puolella. (H40)

Maaliskuussa 2023 uutisoitiin Hippos-hankkeen saavan valtionavustusta. Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää hankkeelle rahoitusta 2,5 miljoonaa euroa ja urheilupaikkarakentamisesta vastaava ministeri ilmoitti hyväksyvänsä liikuntapaikkaneuvoston kyseisen esityksen pikaisesti. (H41)

Huhtikuussa 2023 uutisoitiin lyhyesti Hippoksen pesäpallostadionin valmistumisen lähestyvät. Valmistusta tulee kesän loppuun mennessä. (H42)

Huhtikuussa 2023 uutisoitiin Lehto Groupin irtautuvan Hippos-hankkeesta kokonaan. Lehto myy sopimukseen perustuen osuutensa hankkeesta pois. Kaupunki ja sijoittajat etsivät nyt uusia kumppaneita ja rakentamisen aloittamisessa tähdätään edelleen syksyyn 2023. Jyväskylän kaupungin elinkeinojohtaja pitää asiaa ymmärrettävänä ja osin myös positiivisena, koska hankkeen kokonaistaloudella saadaan uudelleenorganisoitua ja yhteistyösuunnitelmat päivitettyä. Samasta aiheesta uutisoitiin myös Suur-Jyväskylän lehdessä ja kaupungin maksuosuuden kerrottiin pysyvän edelleen samana. (H43, H44)

Huhtikuussa 2023 uutisoitiin liikuntaseurojen tunnelmista Hippos-hankkeeseen liittyen. Päällimmäisenä olivat odottavat, maltilliset ja hämmentyneet tunnelmat toivoen, että "kunhan nyt edes jotain tulisi". Seuroilla on tarve uudelle mahdollisimman pian, mutta vanhoihin joutuu nyt tyytymään. Jutussa kaupunginjohtaja pitää tilannetta haastavana ja myöntää, että riski hankkeen kaatumiselle kokonaan on olemassa. (H45)

Toukokuussa 2023 esitettiin uutisessa uusi näkemys Hippos-hankkeen pilkkomisesta pienempiin osiin, jolloin hankkeessa saataisiin säästöjä ja parempi toteutusvarmuus. Jyväskylän kaupungin ja sijoittajien etsiessä hankkeelle uutta yhteistyökumppania, voitaisiin hanke yhden kokonaisurakoitsijan riskin sijasta toteuttaa useamman pienemmän toimijan kanssa. Uutisessa pohditaan, miten kilpailutus saadaan näin nopealla aikataululla järjestettyä, kun hanke on niin suuri, ja joillakin toimijoilla on voinut olla mahdollisuus perehtyä hankkeeseen eri tavoin kuin muilla. Samalla viikolla uutisoitiin, että Hippos-hankkeen sijoitusyhtiö Sepos Oy:n toimitusjohtaja ilmoitti

Hippokselle haettavan useampaa rakennusliikettä toteuttamaan rakennustyöt. Kokonaisuus kuitenkin toteutetaan samalla tavalla kuin aiemmin on suunniteltu ja rakennusluvut töille ovat jo valmiina. Hanke ei ole enää palautumassa kaupungin päätöksentekoon, vaan se etenee nykyisillä päätöksillä. (H46, H47)

Toukokuussa 2023 Keskisuomalainen-lehden päätoimittaja kirjoitti pohdinnan, tuoko ulkopuolinen sijoittajaosapuolikaan enää lisäarvoa Hippos-hankkeelle vai pitäisikö kaupungin nyt järjestää hankkeen pilkkominen ja kilpailutus vaiheittain omalla johdolla ja kilpailutuksella. Hankkeen kerrotaan happanevan käsiin ja olevan ikuisuusaihe, joka on jatkunut jo vuodesta 2014 lähtien. Toisen päivän lehdessä Kirkkopuistohankkeen valituksista tuttu entinen Jyväskylän varakaupunginjohtaja kehottaa mielipidekirjoituksessa Jyväskylän kaupungin johtoa pitämään jalat maassa ja tekemään järkeviä ratkaisuja. Ongelmana pidetään sitä, että hankkeet on tehty lennokkaan suuriksi ja monimutkaisiksi, jolloin päättäjät eivät yleensä tiedä mitä päätetään. (H48, H49)

Kesäkuussa 2023 uutisoitiin Hippos-hankkeen uudesta projektinjohtosopimuksesta Fimpec PMO Oy:n kanssa ja hanke toteutetaan osissa, jolloin hankkeeseen saadaan mukaan myös paikallisia pienempiä urakoitsijoita. Muutos pienempiin osiin on ollut vireillä jo pitkään, mutta tarkemmin ei vielä kerrota, miten pilkkominen tehdään. Hanke on saanut myös uudet edustajat ja yhteyshenkilöt kaupungilta sekä Hippos Ky:ltä, joten hanke etenee nyt uusin voimin.

4.2.2 Analyysi

Hipposhanke on ollut Jyväskylän kaupungilta mahtipontinen ja kunnianhimoinen hanke, jonka lähtökohtana on ollut Hippoksen peruskorjaustarpeessa olevien kiinteistöjen ja liikuntapaikkojen saattaminen huippukuntoon sekä Jyväskylän aseman ylläpitäminen ja parantaminen kaikkien tuntemana liikuntapääkaupunkina. Hankkeen suunnittelu aloitettiin vuonna 2013 ja sen nimeksi tuli Hippos2020 syystä, että tuolloin oli tarkoitus olla valmista. Aluksi vuosina 2013-2017 hanke eteni haastavan kokonaisuuden vuoksi hitaasti ja yhteistyökumppanien löytäminen suureen hankkeeseen oli vaikeaa. Lopulta yhteistyökumppanit löytyivät ja hankkeen tarkempaa suunnittelua jatkettiin. Vuonna 2019 Fennia Varainhoito Oy vetäytyi hankkeesta hallintovalituksen aiheuttaman taloudellisen ja aikataulullisen epävarmuuden vuoksi, mikä hankaloitti jo etenemistä merkittävästi. Syksyllä 2020 hanketta oli neuvottelujen tuloksen pienennetty reilusti ja lopulta löydettiin hankkeelle myös sijoittajakumppani Sepos Oy rakentajakumppani Lehto Groupin rinnalle. Nyt kymmenen vuotta aloittamista myöhemmin ollaan hankkeessa tilanteessa, jossa on palattu käytännössä lähtöpisteeseen. Rakentamisen

aloitus on ollut useaan kertaan lähellä, mutta aina on jokin pieni asia viivästyttänyt toimeen ryhtymistä ja aiheuttanut hankkeen viivästymisen lisää.

Hippos-hanketta ovat vaivanneet lukuiset hallinto-oikeuteen saakka edenneet valitukset, jotka ovat koskeneet kaupungin lautakuntien, hallituksen ja virkamiesten päätöksiä. Ensimmäinen valitus kunnanvaltuuston hankepäätöksestä oli jo ajalta ennen tämän opinnäytetyön lehdistötutkimusta, mutta valitus hylättiin hallinto-oikeudessa vuonna 2020. Valitukselle oli haettu jatkovalituslupaa, mutta korkein hallinto-oikeus päätti jättää sen käsittelemättä. Kaupunginvaltuuston vuoden 2019 päätös hankkeen toteuttamisesta sai siten lain voiman vuonna 2021, mutta valitus oli jo tehnyt tehtävänsä aiheuttamalla viivästystä sekä hankkeen pienenemisen merkittävästi ajamalla sijoittajayhtiön irti hankkeesta. Spekuloiden voitaisiin todeta, että ilman tuota valitusta, voisi Hippos-hanke olla jo valmis ja toteutettu paljon nykyistä suunnitelmaa laajemmalla sisällöllä.

Pienemmästäkin sisällöstä ja sen hyväksymispäätöksestä kaupunginvaltuustossa vuonna 2020 tehtiin kunnallisvalitus ja valittajina oli kaupungille tuttu kolmikko, johon kuului myös alkuperäisen valituksen laatija. Syytöksenä valituksessa oli, että ratkaisu on merkittävää kunnallisen rahan käyttöä ja suosii tiettyä elinkeinotoimijaa. Kolmikko laati erikseen myös oikaisupyynnön kaupunginhallituksen hyväksymästä Hippos-hankkeen osakassopimuksesta ja syynä taas tietyn toimijan suosiminen. Kaupunginhallitus päätti hylätä oikaisupyynnön ja valittajat veivät asian eteenpäin hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeus käsitteli valitukset elokuussa 2022 ja jätti ensimmäisen käsittelemättä sekä hylkäsi jälkimmäisen. Päätöksistä haettiin vielä jatkovalituslupaa korkeimmasta hallinto-oikeudesta, mutta helmikuussa 2023 nämäkin valituslupahakemukset hylättiin, jolloin vuosien 2020 ja 2021 päätökset saivat lopulta lainvoiman. Rakennusluvista tai muista hankkeeseen liittyvistä asioista ei tehty valituksia ja ainoat hankkeesta virallisesti valittaneet tahot olivat nämä kolme henkilöä. Muutaman henkilön vaikutus hankkeeseen yhteensä kolmella kunnallisvalituksella oli merkittävä.

Lehdissä hanketta on käsitelty kattavasti ja hankkeen sisältöä sekä siihen liittyviä suunnitelmia on uutisoitu useaan otteeseen koko sivun tai koko aukeaman jutuilla, jotka on kuvitettu selkeästi. Yhdessä lehdessä oli hanketta käsitelty jo 8 sivun verran eri näkökulmista. Hankkeen osapuolia on haastateltu kattavasti aina, kun hankkeessa on tapahtunut uusi käänös ja mm. Keskisuomalainen-lehti on julkaissut suurimmassa osassa juttuja mukana koosteen hankkeen käännteistä. Jos valittajien kommentteja ei huomioida, on mielipidekirjoittelut sekä sivustaseuraajien haastattelut hankkeeseen liittyen olleet pääosin positiivisia. Uusia tiloja ja uutta kokonaisuutta on odotettu ja hanke on nähty hyvänä asiana koko kunnalle. Järjestään on kirjoituksissa harmiteltu hankkeen venymistä.

Valittajakolmikosta on julkaistu useampi juttu, joissa on käyty läpi heitä henkilöinä sekä kirjattu valitusten syitä. Henkilöt ovat kunnan tehtävistä eläkkeelle jääneitä henkilöitä ja kuntapäättäjiä, joille hanke ei ole mieluinen. Valittajat sivuuttavat niin kaupunginhallituksen kuin kaupunginvaltuustonkin päätökset todeten, että myös nämä demokraattisesti toteutetut päätökset voivat olla väärässä. Lisäksi he hylkäävät kaupungin lakimiesten tekemästä selvityksestä päätösten laillisuudesta sekä rakennusalan ammattilaisten tekemät arviot nykyisten kiinteistöjen korjaustarpeista ja -kustannuksista. Valittajien mielestä hankkeessa on toimittu väärin ja he käyttävät oikeuttaan vaatia päätöksille muutosta. Viivästyksistä ja mahdollinen hankkeen peruuntuminen valitusten vuoksi olisi heille vain hieno juttu.

Lehdistössä on moneen otteeseen tuotu esiin kaupunginjohtajan, kaupunginvaltuutettujen sekä valtuustoryhmien mielipiteet tehdyistä valituksista. Kaupunginjohtajan useiden kommenttien mukaan valitukset ovat todella harmillisia ja haitallisia, mutta eivät yllättäviä. Kaupunginjohtaja on kuitenkin vienyt hanketta koko ajan eteenpäin valituksista huolimatta. Maaliskuun 2022 lehtijuttu kaupunginvaltuuston käsittelystä oli erityisen kuvaava: Jutussa oli kirjoitettu ja kommentoitu kaupunginvaltuutettujen toimesta todella raskain sanoin valittajien toimintaa sekä arvosteltu valittajien motiiveja sekä toimintaa. Päätökset oli jutun mukaan tehty lähes yksimielisesti, mutta nyt muutamat henkilöt, jotka eivät saaneet tahtoaan läpi, pyrkivät kumoamaan päätökset valituksilla. Jutussa myös valittajia edustava henkilö pääsee puolustautumaan, mutta lähinnä vetoaa vain oikeuteensa vaatia muutosta. Toisessa jutussa valittajien edustama puolue sanoutuu irti valituksista ja toteaa valittajien toimivan itsenäisesti, mikä kuvaa hyvin sitä, että kaupungin poliittinen mielipide on yhtenäinen ja tehtyjen päätösten sekä hankkeen takana.

Sekä Lehto Group että Sepos Oy ovat kommentoineet hanketta maltillisesti, mutta tuoneet esille riskit, joita valitukset aiheuttavat aikataulun ja kustannusten osalta. Heille hankkeesta on aiheutunut myös merkittävää haittaa. Suurimpia kärsijöitä ovat kuitenkin olleet lehtijuttujenkin mukaan tilojen nykyiset käyttäjät. JYP Jyväskylä Oy:n oli tarkoitus alun perin saada uusi jäähalli, mutta hankkeen pienennyttyä on päädytty nykyisen hallin korjaukseen ja laajentamiseen. Myös muut liikuntatilat ovat olleet jo vuosikymmenen korjaustarpeessa ja osin terveydelle vaarallisia, mutta niille ei ole voitu tehdä mitään Hippos-hankkeen etenemisen ollessa jäissä. Siten suurimpia kärsijöitä ovat tilojen käyttäjät, joita ovat tavalliset kansalaiset, liikuntaseurat ja yleishyödylliset toimijat. Hippos-hankkeen etenemättömyys on aiheuttanut monia peruuntumisia niin urheilutoiminnassa kuin esimerkiksi alueen uudessa ravintola- ja kulttuuritoiminnassakin eikä aiemmin suunniteltuja toimintoja tulla enää uuteen Hippokseen saamaan. Ainoa

edennyt asia on uusi pesäpallostadion, joka on irrotettu hankkeesta omaksi kokonaisuudekseen. Pesäpallostadionin valmistuminen on jo lähellä.

Hankkeen ensimmäinen kustannusarvio suurimmalla laajuudella oli noin 200 miljoonaa, josta Jyväskylän kaupungin osuus olisi noin 30 miljoonaa euroa. Fennian poisjäännin jälkeen hanketta supistettiin ja uusi kustannusarvio oli noin 150 miljoonaa euroa. Kaupungin osuus pysyi tuolloin samana, mutta pesäpallostadion ja sen viereinen liikuntapuisto tulisivat toteutetuksi erillisenä hankkeena. Valituskierteen päättymisen jälkeen hankkeen kustannuksia arvioitiin uudelleen ja päädyttiin toteamaan kustannusten nousseen merkittävästi. Hinnan nousua jopa 200 miljoonaan ei pidetty mahdollisena ja nyt valitusten vuoksi on päästy käytännössä samaan kustannukseen kuin alun perin, mutta sisältö on merkittävästi suppeampi. Syynä on hankkeen epävarmuudet, inflaatio ja kustannusten nousu. Myös pesäpallostadionin kustannusarvio kohosi ja stadion tuli maksamaan kaupungille merkittävästi enemmän kuin oli tarkoitus.

Oikeuslaitoksen suhtautuminen hankkeeseen on siltä osin ollut myötämielinen, että kaupunginjohtajan pyynnöstä mm. valitusten jatkovalitusten käsittelyä kiirehditettiin ja käsittelyajaksi luvattiin noin 3-6 kuukautta normaalin yli vuoden käsittelyn sijasta. Siitä huolimatta viimeisimpien valitusten käsittely kesti kokonaisuudessaan noin 3 vuotta. Hankkeen valtionavustusmahdollisuudet menivät valitusten myötä umpeen useampana vuonna, mutta hankkeen tultua lainvoimaiseksi saatiin valtion opetus- ja kulttuuriministeriöltä valtionavustuspäätös ennätysnopeasti, mikä kuvaa hankkeelle osoitettua intoa ja myötätuntoa muualta.

Valituskierteen päättymisen jälkeen asioita on tapahtunut nopeasti ja tarkoitus oli aloittaa hanke jopa vuoden 2023 aikana. Lehto Groupin irtauduttua on koko hanke vaakalaudalla ja uusimpana lehdessä on myös käyty läpi hankkeen toteutustapavaihtoehtoja kokonaisuudessaan muutenkin. Hankkeen päätökset ja rakennusluvut ovat kuitenkin voimassa, joten kaupungin tarkoitus on saada työt eteenpäin näiden päätösten mukaisina. Kommentteista kuultaa läpi pelko uusista valituksista, jos kaupungin toimesta jouduttaisiin tekemään uusia päätöksiä. Uusi projektinjohtomalli ja uudet edustajat voivat tuoda Hankkeeseen tarvittavan uuden vireen.

Kuva 11. Monitoimitalo ja sisäurheilukenttä Hippoksella 15.5.2023

Kuva 12. Nykyinen jääkiekkohalli Hippoksella 15.5.2023

Kuva 13. Pesäpallostadionin rakentaminen käynnissä 15.5.2023

4.3 Tammirinteen uusi asemakaava

4.3.1 Lehdistökäsittely

Huhtikuussa 2021 uutisoitiin kaupunkirakennelautakunnan huolista uuden Tammirinteen asuinalueen kaavamuutokseen liittyen. Kaavaluonnos oli juuri edennyt nähtäville ja lautakunnan jäseniä huolettavat alueen luotoarvot ja läheisen suon kuivumismahdollisuus. (TA1)

Elokuussa 2021 uutisoitiin Tammirinteen uuden asuinalueen vaarantavan erittäin uhanalaisen suon. Jutun mukaan asemakaavamuutos on edennyt kaupunkirakennelautakunnan käsittelyyn. Kaavaluonnos oli keväällä nähtävillä ja siihen liittyen jätettiin kaksi lausuntoa ja 10 mielipidettä. Suon on arveltu pidemmällä aikavälillä kuivuvan rakentamisen seurauksena, mutta kaupungin näkemyksen mukaan kyseessä on vain yksittäinen suolaikku, joka ei yhdisty muihin suoalueisiin. Toisessa lehdessä kerrottiin kaupunkirakennelautakunnan palauttaneen kaavan takaisin valmisteluun äänestyksen jälkeen. Syyksi kerrotaan kuitenkin luontoarvojen sijasta liikennejärjestelyt. (TA2, TA3)

Lokakuussa 2022 uutisoitiin Tammirinteen lähialueiden asukkaiden vastustavan hanketta kiivaasti. Asukkaiden mukaan lähivirkistysalueen metsiä ei saa kaataa ja kaavoitus tulisi perua sekä rakentaminen keskittää jo rakennettuihin ympäristöihin.

Vastustuksesta huolimatta kaava on edennyt ja kaupungin näkemyksen mukaan kaava on hyvä sekä siinä on huomioitu asukkaiden toiveet. (TA4)

Tammikuussa 2023 uutisoitiin kaavan etenevän uudelleen kaupunkirakennelautakunnan käsittelyyn. Kaavaehdotus on ollut uudelleen nähtävillä ja siihen on lisätty tarkennuksia luonnonsuojelumääräyksiin sekä poistettu osa tonteista ja laajennettu virkistysaluetta. Kaupungilla on kuitenkin tarve kaavoittaa uusia asuinalueita ja kyseinen kaava vastaa tähän tarpeeseen. Toisessa lehdessä kirjoitettiin lyhyesti myöhemmin, että Tammirinteen kiistelty kaava on mennyt äänestäen läpi lautakunnassa. Seuraavaksi kaava etenee kaupunginhallituksen käsittelyyn ja siitä kaupunginvaltuustoon. (TA5, TA6)

Tammikuussa 2023 uutisoitiin kaupunginhallituksen hyväksyneen kaavan. Päätöksestä jätettiin muutama eriävä mielipide, mutta kaava etenee kaupunginvaltuustoon. Huolena on, että kaava tuhoaisi ihmisten lähimetsää ja virkistysaluetta, minkä vuoksi asukkaat ovat järjestäneet asiasta mielenilmauksia sekä keränneet adressin. (TA7)

Tammikuussa 2023 julkaistiin Keskisuomalaisen mielipidepalstalla neljä mielipidekirjoitusta Tammirinteen kaavaa vastaan. Mielenkiintoisesti kaksi mielipidekirjoituksesta on kaupunginhallituksen jäsenten laatimia. Ensimmäinen kirjoitus esittää kaavan hylkäämistä luonnonsuojelun ja biodiversiteetin ylläpitämisen perusteilla sekä arvostelee kaupunkia asukkaiden toiveiden huomiotta jättämisestä. Toinen kirjoitus arvostelee kaupungin politiikkaa erilaisten hankkeiden asukaslähtöisyyden puuttumisessa ja eritellään hankkeita, joissa asukkaiden toiveille on viitattu kintaalla. Alueiden kehittämisessä tulisi kirjoituksen mukaan pyrkiä viihtyvyyden lisäämiseen, ei huonontumiseen. Kolmannessa kirjoituksessa neljä kaupunginhallituksen jäsentä painottavat luonnon tärkeyttä jyväskyläläisille ja perusteltu Tammirinteen luontoalueiden olevan suojelun arvoisia. Kaavaa tulisi kirjoituksen mukaan valmistella uudelleen luontoa säästämällä ja lisäämällä rakentamisalueita kaavan eteläosaan. Neljännessä mielipidekirjoituksessa on ehdotettu erinäisiä muutoksia kaavoitukseen ja kaavoitusratkaisuihin liikenne- ja kulkujärjestelyistä luonnonsuojeluaiheisiin, mutta todettu ehdotusten olevan vain alueen asukkaan ajatuksia. (TA8, TA9, TA10, TA11)

Tammikuun lopulla uutisoitiin Tammirinteen tonttikaavan palauttamisesta valmisteluun vielä uudelleen. Kaupunginvaltuusto päätti asiasta pitkien keskustelujen sekä tiukan äänestyksen tuloksena. Lopputuloksena kaavaan haetaan parempaa kompromissia luontoarvojen, virkistyskäytön sekä kaupungin tarpeiden kesken. Päätöksenteon aikana kaupungintalon pihalla oli pieni, mutta äänekäs, mielenosoittajajoukko, minkä lisäksi kaavaa vastustavan adressin oli allekirjoittanut yli 1200 ihmistä. Kaupunginjohtaja piti jutun mukaan vahvan puheen kaavan puolesta ja huomautti, että kaavan valmistelussa

on asukkaiden mielipiteitä huomioitu poikkeuksellisen vahvasti. Seuraavan päivän lehdessä julkaistiin aiheesta toinen juttu, jossa kerrottiin lisää valtuustokäsittelyn täpäryydestä. Käsittelyssä oli muun muassa esitetty, että kaavan kompromissipuheiden taustalla olisi tavoite kaavan kaatamisesta ja että pienemmällä kaavoitettavalla tonttimäärällä kaavaa ei saada kaupungille kannattavaksi, koska kunnallistekniikan kulut tulisi kattaa tonttimyynnillä. (TA12, TA13)

4.3.2 Analyysi

Tammirinteen asemakaavoitus on hankkeena erilainen kuin Kirkkopuiston ja Hippoksen hankkeet. Toisin kuin aiemmin käsitellyissä hankkeissa Tammirinteellä kuntapäätäjät eivät ole aivan yksimielisiä ja hankkeesta valittavat kuntalaiset ovat paljon monilukuisemmat. Hankkeesta ei ole tehtailtu valituksia hallinto-oikeuteen erinäisin syin, vaan hankkeeseen on pyritty vaikuttamaan mielipidekirjoituksilla, yhteydenotoilla ja adresseilla. Hankkeen ensimmäinen kaavaluonnos oli nähtävillä 2021 ja aiheutti jo tuolloin Jyväskylän kaupunkirakennelautakunnassa huolta, minkä jälkeen se palautettiin uudelleenkäsittelyyn. Vuonna 2023 kaava eteni uudelleen kaupunkirakennelautakuntaan, joka hyväksyi sen äänestyksen jälkeen. Myös kaupunginhallitus hyväksyi kaavan, mutta kaupunginvaltuustossa kaava päätettiin lopulta pitkän pohdinnan ja äänestyksen jälkeen palauttaa vielä uudelleen valmisteluun.

Asukkaiden mielipiteet ovat olleet kaavan käsittelyn edetessä vahvasti esillä. Mielipidekirjoittelu luontoarvioihin sekä virkistysalueisiin liittyen on ollut kattavaa ja niille on annettu lehdissä paljon pastatilaa. Lisäksi asukkaat ovat keränneet adressin asiansa puolesta ja jalkautuneet osoittamaan mieltään kaupungintalon ulkopuolelle.

Tammikuun 2023 lehden mielipidepalsta oli täynnä vain Tammirinteeseen liittyviä asukkaiden ja kunnanvaltuutettujen mielipidekirjoituksia, joilla pyrittiin vaikuttamaan tuleviin kaavapäätöksiin. Kaupungin valmistelijat ovat perustelleet kaavaa kaupungin tarpeilla, mutta asukkaiden painostus on ollut niin vahvaa ja tietyt valtuustoryhmät ovat olleet niin tiukkana, että kaavaa ei ole saatu läpi ja sitä pyritään parantamaan, vaikka kaavaa onkin jo suurelta osin muokattu vastaamaan paremmin asukkaiden ja luonnon asiaa. Asukkaiden tavoitteena on esitetty olevan kaavan kaataminen kokonaan, mikä voikin onnistua, koska kaava on käymässä kaupungille kannattamattomaksi.

4.4 Vaajakosken ohitustie

4.4.1 Lehdistökäsittely

Syyskuussa 2022 uutisoitiin Vaajakosken uuden ohitustien alle jäävän kuusi taloa. Vaajakosken ohituksen asemakaavaluonnos on ollut nähtävillä heinä-elokuussa 2022, mutta tiesuunnitelman teko on tauolla, koska suunnitelmaa muutetaan. Alun perin tien oli määrä kulkea maan pinnan tason alapuolella, mutta nyt se on suunniteltu penkereen päälle. Yleissuunnitelma tulee hyväksyttävä Traficomilla, minkä jälkeen tarkempaa suunnittelua voidaan jatkaa. Tien suunniteltu linjaus vaikuttaa moniin suojeltuihin luontoalueisiin sekä viitasammakon ja liito-oravan asuinalueisiin. Purettavien rakennusten lunastamisesta on keskusteltava kyseisten asukkaiden kanssa. (V1)

Helmikuussa 2023 kirjoitettiin Keskisuomalaisen mielipidesivulla, että Vaajakosken ohitustie lisää henkistä pahoinvointia. Uuden tien sanotaan ajavan elinkeinoelämän etua asukkaiden ja luonnon hyvinvoinnin kustannuksella. Kuntapäätäjiin vedotaan pehmeillä arvoilla ja ihmisten henkisellä hyvinvoinnilla. (V2)

Helmikuussa 2023 uutisoitiin Nelostien parantamisen nytkähtäneen eteenpäin. Traficom on hyväksynyt yleissuunnitelman ja päätös on nyt nähtävillä. Jos muutossuunnitelmasta ei valiteta, on seuraavaksi vuorossa tiesuunnitelman hyväksyminen, joka olisi mahdollista vuonna 2024. Hanke on jutun mukaan Keski-Suomen tärkeimpiä tiehankkeita tällä hetkellä. Tärkeimmät melu- ja ympäristöselvitykset valmistuvat piakkoin ja hankkeen on tarkoitus vähentää melusta kärsivien asukkaiden määrää nykyiseen verrattuna. (V3)

Huhtikuussa 2023 uutisoitiin ohitustiehen liittyvästä yleisötilaisuudesta. Kaupunki järjesti aiheesta keskustelutilaisuuden, johon sain osallistua vapaasti. Asukkailta saatiin palautetta monista asioista, mutta suurempia soraääniä ei kuultu. Suunnitelmasta voi antaa palautetta, joka huomioidaan seuraavassa suunnitteluvaiheessa. Hankkeelle haetaan rahoitusta valtion budjetista noin 200 miljoonaa euroa. Muuttuvasta asemakaavasta on alustavasti tulossa luonnos esille kesäksi 2023. Toisessa lehdessä kirjoitettiin mielipidekirjoitus aiheesta ja ehdotettiin koko ohitustien muuttamista tunneliksi. (V5, V6)

4.4.2 Analyysi

Nelostien parantaminen ja Vaajakosken ohitustie on asia, joka vaikuttaa lähes kaikkiin Jyväskyläläisiin ja suureen määrään muitakin suomalaisia kulkuyhteyksien muodossa, mutta vain pieneen osaan jyväskyläläisistä asumisen ja haittojen muodossa. Siksi hanke

on ollut lehdistössä laajasti esillä. Hanke on vielä alkuvaiheessaan, mutta lehti uutisista kuvastuu jo hankkeen herättävän paljon mielipiteitä. Hanke on vain osin kunnallinen, koska tiedot kuuluvat osin valtiolle, mikä lisää hankkeen byrokratiaa ja päätöksiä sekä tuoden mukaan mahdollisia valituspaikkoja enemmänkin.

Hanke on mielipiteistä huolimatta nähty tarpeellisena ja ainoastaan toteutustavasta on ollut vääntöä. Tästä syystä voi olla, että erinäisiä virallisia valituksia ei ole vaikutustarkoituksessa tehtailtu, vaan hankkeeseen on pyritty vaikuttamaan muin tavoin. Mielipidekirjoituksissa on esitetty valituksia, mutta myös ehdotuksia ja kommentteja, joilla hanketta saataisiin paremmaksi. Kaupunki oli järjestänyt hankkeesta myös keskustelutilaisuuden, jossa asukkailla oli mahdollisuus tulla kuulluksi. Tähänkin liittyen esitettiin valituksia, mutta vain mielipidekirjoittelun muodossa.

Laajat selvitykset ja tiedotus ovat edesauttaneet hankkeen hyvää etenemistä, joka valitusten puuttuessa on ollut nopeaa. Nähtäväksi jää, miten hanke jatkossa etenee.

4.5 Mäki-Matin Pitkäkatu 25

4.5.1 Lehdistökäsittely

Toukokuussa 2022 Keskisuomalainen-lehdessä julkaistiin mielipidekirjoitus Jyväskylän kaupunginvaltuutetun ja varavaltuutetun toimesta Pitkäkatu 25:n kaavamuutokseen liittyen. Kirjoituksessa perustellaan kahden vanhan rakennuksen kulttuuritoiminnan tärkeyttä ja vedotaan kaupunkiin näiden säästämiseksi. Kirjoittajat ovat tehneet kaupunginvaltuustolle aloitteen Pitkäkatu 25:n kaavamuutoksen uudelleenarvioinnista kokonaan uudelleen. Lisäksi asiasta on vireillä kuntalaisaloite. (P1)

Tammikuussa 2023 uutisoitiin Pitkäkadun arvotalojen suojelusta lisämääräyksillä. Kaupunkirakennelautakunta on käsittelemässä kaavamuutosta lähiaikoina ja kaavamuutokseen on lisätty pieniä tarkennuksia suojelumääräyksiin. Keski-Suomen Museo on kommentoinut hanketta siten, että uudisrakentaminen suojeltujen rakennusten ympärillä heikentää kohteen maisemallista merkitystä, mutta toisaalta vanhojen rakennusten kunnostustoimien sitominen uudisrakentamiseen on kannatettava asia ja vastaavan tyyppisiä ratkaisuja toivotaan jatkossakin. (P2)

Helmikuussa 2023 uutisoitiin koko aukeaman jutulla Mäkitorpan ja Mäkituvan suojelusta. Jutussa on haastateltu tilojen nykyisiä käyttäjiä, jotka vastustavat kaavamuutosta. Käyttäjät ovat matalan kynnyksen kulttuuri- ja taideyhteisön jäseniä ja yhdistyksiä. Heidän näkemyksensä on, että maisemaa ei saa tuhota vain muutamien kymmenien uusien asukkaiden saamiseksi alueelle. Kaupunkia haastetaan pohtimaan, mitä muuta

alueella voisi tehdä sen säilyttämiseksi. Kaavan estämiseksi kerätään nimiä adressiin ja tiloissa toimiva henkilö kertoo taistelevansa kauniin miljööön puolesta viimeiseen asti. Keski-Suomen museota on haastateltua asiaan myös lisää ja museosta todetaan myös, että kaavoitus ei ole ihanteellinen, mutta kaavoituksella vanhojen rakennusten säilyminen on todennäköisempää kuin ilman kaavoitusta. Uudet suojelumääräykset tulisivat olemaan kattavampia ja kaavassa olisi myös kunnostukselle asetettu vaateita. Muuten yleisesti tapahtuu niin, että suojeltuja rakennuksia ei kunnosteta eikä omistajaa voida kunnostamiseen pakottaa, minkä seurauksena rapistuneet rakennukset lopulta puretaan. Jutun koonnin mukaan asemakaavan muutosehdotus on nähtävillä ja siitä voi halutessaan jättää muistutuksen. (P3)

Helmikuussa 2023 julkaistiin Keskisuomalainen-lehdessä Mäkituvan ja Mäkitorpan käyttäjien ja taiteilijoiden mielipidekirjoitus, jossa arvosteltiin kaupungin järjestämää kumppanuushakua Pitkäkatu 25:n tonttiin liittyen. Kaupunki tekee kaavamuutokset kirjoituksen mukaan välttyäkseen rakennusten peruskorjaukselta. Harmitusta aiheuttaa myös se, että uudisrakennuksia on jo myyty ennakkomarkkinoinnissa, vaikka mitään ei vielä ole päätetty. Kirjoittajat arvostelevat myös Keski-Suomen museota sen myötämielisestä asenteesta kaavoitusta kohtaan. Ehdotuksina tontin käytölle on esitetty kahvilaa ja muuta toimintaa sekä kannustettu kuntalaisia esittämään omia mielipiteitään sekä jättämään muistutuksen kaavamuutoksesta kaupungille. Samasta aiheesta ja samoilta kirjoittajilta julkaistiin hetki myöhemmin juttu myös Suur-Jyväskylän lehdessä. Kirjoituksessa vaaditaan kaupunkia kantamaan vastuunsa kulttuurihistorian suojelusta ja peruskorjaamaan rakennukset kehittäen niistä uniikin kuntalaisia palvelevan kohteen. (P4, P5)

Maaliskuussa 2023 kirjoitettiin Keskisuomalaisen mielipidepalstalla uudelleen vastaavasta aiheesta ja samojen kirjoittajien toimesta. Kirjoituksessa kuitenkin perusteltiin hieman eri kantilta asiaa ja peräänkuulutettiin etenkin koko tontin ulkonäön säilyttämistä. Vanhojen rakennusten kunnostamisen lisäksi alueen miljöö tulisi säilyttää. (P6)

Toukokuussa 2023 uutisoitiin Pitkäkadun kaavan etenemisestä. Kaavamuutokseen liittyen jätettiin 15 muistutusta, joista yksi oli 1000 allekirjoituksen adressia kaavaa vastaan. Nähtävillä olon jälkeen kaavaa ei muutettu ja se etenee seuraavaksi kaupunkirakennelautakunnan käsittelyyn. Toisessa lehdessä uutisoitiin kaupunkirakennelautakunnan hyväksyneen kaavan. Myöhemmin uutisoitiin myös kaupunginhallituksen hyväksyneen Pitkäkatu 25:n kaavan äänestyksen jälkeen ja kaavan etenevän kaupunginvaltuuston käsittelyyn toukokuun lopussa. (P7, P8, P9)

Toukokuun 2023 viimeinen päivä uutisoitiin kaupunginvaltuuston hyväksyneen asemakaavan runsaiden puheenvuorojen ja äänestysten jälkeen. Päätöskokous oli sekava ja osin päätösprosessit herättivät epäselvyyttä, eikä kaupungin lakimiehelläkään ollut selkeää tietoa, miten tiettyihin esityksiin tulisi reagoida, jotta päätös on tehty oikein. Tämä taas aiheutti pelkoa siitä, että mahdollisesti väärin tehty päätös poikisi taas pitkän valitusprosessin. Esitys kuitenkin vedettiin pois, joten tältä riskiltä välttyttiin. Asian palauttamista valmisteluun esitettiin myös, mutta hankkeella oli jo kiire ja sopimukset olivat umpeutumassa. Lopulta päätösäänestykset olivat enemmistön selvästi kannattamia ja kaava hyväksyttiin. (P10)

4.5.2 Analyysi

Mäki-Matin Pitkäkatu 25:ssä on lähtökohtaisesti kyse siitä, miten vanhat arvokkaat kiinteistöt tulisi saada suojelun mukaiseen hyvään kuntoon. Kaupungin näkemyksen mukaan ratkaisu on uusi asemakaava, jossa rakennukset suojellaan ja niiden tontille kaavoitetaan uudisrakentamista, on oikea keino. Tontti ja rakennusoikeus on tarkoitus myydä yksityiselle toimijalle sillä ehdolla, että myös suojellut rakennukset peruskorjataan. Rakennusten nykyisten käyttäjien ja muutamien kuntapäätäjien mielestä ratkaisu on kuitenkin huono ja tärkeää olisi säilyttää myös rakennusten pihapiiri, mutta tällöin kallis peruskorjaus jäisi kaupungin maksettavaksi kokonaisuudessaan.

Lehdissä hanketta on käsitelty kaupungin näkökulmasta hyvin vähän ja kaupunki on etenemässä hankkeen osalta kuten muidenkin kaavoitushankkeiden osalta yleensä: mielipiteet kuullaan, tehdään tarvittavat muutokset ja hyväksytään kaava. Tilojen käyttäjien näkökulma taas on tullut kattavasti esille lehdistön jutuissa sekä mielipidekirjoituksissa. Tilojen käyttäjinä on taide- ja kulttuuriseuroja sekä muita yleishyödyllisiä tahoja, jotka ovat perustelleen suojelutarvetta laajasti vaatimalla kaupunkia kantamaan vastuunsa rakennusten ja pihapiirin suojelusta. Kaupunkia on vaadittu luopumaan kaavoitushankkeesta vedoten rakennusten olevan hyvässä käytössä ja kuuluvan kaikille kuntalaisille. Kaavaa vastustamaan on myös kerätty kattava adressi ja kuntalaisia on kehotettu antamaan muistutuksensa kaavaan liittyen ja sitä vastaan. Kuntalaisiin on tilojen käyttäjien toimesta pyritty vaikuttamaan toistuvilla mielipidekirjoituksilla peräkkäisissä lehdissä hieman eri näkökulmista.

Hyvistä perusteluista huolimatta rakennusten kunnostamisen rahoittamiseksi ei ole esitetty riittäviä perusteluja. Selkeästi kaikilla on tavoite suojella ja kunnostaa rakennukset eikä valituksissa olekaan kyse siitä. Peruskorjaus on kuitenkin kallista ja valitusten tarkoituksena on vain saada kaupunki maksamaan kunnostus omista, kaikkien kuntalaisten, varoista. Näistä syistä hanke on vastustuksesta huolimatta edennyt

kaupungin päätöselimissä, ja kaava on nyt saanut hyväksynnän. Mielenkiintoinen seikka oli viimeisin uutinen kaupunginvaltuuston kokouksesta, jossa pelättiin valitusmahdollisuuksia ja toimittiin varovasti tästäkin syystä.

Kuva 14. Mäkitupa ja Mäkitorppa 26.5.2023

Kuva 15. Pitkäkatu 25:n rakennukset peruskorjauksen tarpeessa 26.5.2023

4.6 Tourulan rampit

4.6.1 Lehdistökäsittely

Maaliskuussa 2022 uutisoitiin Keski-Suomen ELY-keskuksen ylikokouksen olevan huolissaan keskustelun suunnasta Tourulan rampeihin ja nelostien parantamiseen liittyen. Jyväskylän kaupunkirakennelautakunta päätyi kielteiselle kannalle hankkeeseen liittyen ja päätös voisi aiheuttaa hankkeelle vuosien viivästyksen. (R1)

Maaliskuussa 2022 uutisoitiin Tourulan ajo ramppien kiivaasta väännöstä. Jyväskylän kaupunginhallitus käsittelee tiesuunnitelmaluonnosta, jossa Tourulan rampit poistettaisiin ja rakennettaisiin uusi eritasoliittymä. Ongelmana on Jyväskylän vuoden 2014 hyväksytty yleiskaava, johon rampeja ei ole merkitty. Siten ramppien säilyttäminen olisi alustavan tulkinnan mukaan mahdollista ainoastaan yleiskaavaa muuttamalla, vaikka yleiskaavassa ei mitään ramppien poistamisesta mainitakaan. Kaupunkirakennelautakunta oli sitä mieltä, että yleiskaavaa tulee muuttaa eikä puoltanut esitettyä yleiskaavaa. Yleiskaavan muutos taas tarkoittaisi vuosien viivästymää tiesuunnitelmalle. Kaupunginjohtaja esitti asiaan tehtävän lisäselvityksiä. Yhtenä lisäselvittäjänä onkin ollut seudun yrittäjiä avustanut henkilö, joka huomasi hyväksymisprosessin puutteet. Kyseinen henkilö laatii alueen yrittäjien toimeksiannosta vaihtoehtosuunnitelmat Tourulan liikennejärjestelyistä. (R2)

Elokuussa 2022 uutisoitiin Tourulan ramppien uusista selvityksistä. Kaupunginhallituksen nimittämä jatkoselvitysryhmä päätti tilata ulkoisen selvityksen Tourulan tiesuunnitelmista ns. puhtaalta pöydältä. (R3)

Helmikuussa 2022 uutisoitiin Tourulan eritasoliittymän vaativan yleiskaavamuutoksen. Jutun mukaan noin 10 vuotta väännetty tiesuunnitelma voi palata lähestulkoon lähtöruutuun. Tilattujen selvitysten perusteella Tourulan ramppien säilyttäminen voi olla mahdollista. (R4)

Huhtikuussa 2023 julkaistiin Keski-Suomalainen-lehdessä mielipidekirjoitus, jossa arvosteltiin kaupungin toimintaa ja uusien suunnitelmien tilaamista sekä yrittäjien tarpeiden huomioita jättämistä. (R5)

Toukokuussa 2023 uutisoitiin, että Tourulan ramppien toteuttamiseen on löytymässä uusi ratkaisu, jota kaupunki ajaisi eteenpäin. Nykyiset rampit voitaisiin säästää ja uusillakin järjestelyillä ohajat liikennevirrat järkevästi. Suunnitelmien uudistaminen edellyttää asema- ja yleiskaavamuutoksia ja asiasta päätetään kesäkuussa. (R6)

4.6.2 Analyysi

Tourulan rampeihin on liittynyt paljon epävarmuutta ja ihmetystä siihen, mitä voidaan päättää ja mitä on päätetty. Lehdistöuutisoinnin perusteella kaupungin päättäjilläkään ei ole ollut kovin hyvää kuvaa siitä, missä mennään. Tästä syystä hanke on vedetty osin takaisin kaupunginhallituksen toimesta ja hankkeeseen liittyen on kuntapäätösten tueksi tilattu uusia tarkempia lisäselvityksiä. Kyse on ensisijaisesti siitä, mikä on paras ratkaisu alueen liikenteen ohjaamiseksi ja toissijaisesti siitä, voidaanko nykyiset rampit säästää ilman uusia yleiskaavapäätöksiä.

Lehtiutisoinnin mukaan hankkeesta on väännetty paljon, mutta konkreettisia toimia tähän liittyen ei kuitenkaan ole mittavasti havaittavissa. Alueen yrittäjät ja tilojen käyttäjät ovat olleet lehtijuttujen mukaan äänekkäitä, mutta näyttäisi siltä, että suurin osa vaikuttamisesta on tehty suoraan päättäjille ja demokraattisessa mielessä. Lehtijutuissa on kerrottu, että alueen yrittäjät ovat myös tilanneet omat selvityksensä ulkopuoliselta asiantuntijalta, mikä on ollut hanketta edistävä tekijä. Yrittäjät ovat etsineet perusteluja kannalleen paljon ja esittäneet kaupungille myös oman vaihtoehdonsa uusista järjestelyistä.

Kaupunki on myös tilannut uusia selvityksiä, jotta päätökset voidaan tehdä tosiasioiden pohjalta ja näyttää siltä, että ramppien säilyttämiseen olisi mahdollisuuksia. Mahdollista on, että kaupunkilaisten vaikutuksen vuoksi huonot suunnitelmat saadaan peruttua ja järjestely saadaan tehtyä toimivammaksi. Hanke kuitenkin viivästyy merkittävästi aiemmasta ja vaikuttaa mm. Kankaan alueen uusien kiinteistöjen käyttöön. Vaikka uusi suunnitelmaratkaisu saatiin selvitettyä, joudutaan asemakaavaa sekä yleiskaavaa muuttamaan, mikä aiheuttaa uuden riskin valituksille ja viivästyksille.

Kuva 16. Tourulan rampit (Jyväskylän karttapalvelu)

4.7 Tourujoen kunnostushanke

4.7.1 Lehdistökäsittely

Joulukuussa 2021 uutisoitiin Tourujoki-valitukseen liittyen. Aluehallintovirasto oli myöntänyt Tourujoen uoman kunnostamiselle vesiluvan maaliskuussa 2020. Luvasta oli jätetty valitus, mutta hallinto-oikeus päätti jättää sen tutkimatta. Syynä tutkimatta jättämiselle oli, että valittaja ei ollut asianomainen, koska asuin yli 2 kilometrin päässä Tourujoesta eikä omistanut kiinteistöä lähempääkään. Hallinto-oikeus totesi, ettei valittajalla ole valitusoikeutta. Päätöksestä voi hakea jatkovalitusoikeutta korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Tourujoen kunnostuksen valmistelun oli tarkoitus alkaa syksyllä 2021 ja kunnostus kestää noin 2-3 vuotta. (T1)

Helmikuussa 2022 uutisoitiin Tourujoen kunnostuksen siirtyvän jälleen. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen oli jätetty valituslupahakemus koskien hallinto-oikeuden aiempaa päätöstä. Tämä tarkoittaa, että aiempi vesilupa ei ole vielä lainvoimainen, joten töitä ei voida aloittaa. Valitusluvan myöntämisen tai eväämisen käsittely voi kestää jutun arvion mukaan puolikin vuotta ja mahdollinen käsittely sitten lisää. (T2)

Joulukuussa 2022 uutisoitiin Tourujoen kunnostuksen alkavan kesällä. Korkein hallinto-oikeus ei antanut asiassa valituslupaa samoin perustein kuin hallinto-oikeus oli aiemmin linjannut. Siten valitukset ovat nyt pois tieltä ja kunnostus voidaan aloittaa. Kunnostuksen kustannusarvio on noin 6 miljoonaa euroa, mutta viime vuosien rakennuskustannusten nousu voi vaikuttaa hankkeeseen ja kustannustaso tiedetään vasta tarjousten saavuttua. Valmista pitäisi olla syksyllä 2025. (T3)

Toukokuussa 2023 uutisoitiin Tourujoen kunnostuksen kustannusten noususta. Kustannukset nousivat noin 2,6 miljoonalla eurolla lähes 9 miljoonaan euroon. Kaupunkirakennelautakunta hyväksyi rahoituksen ja seuraavaksi hanke etenee kaupunginhallitukseen. Alun perin kustannukset hyväksyttiin vuonna 2018, mutta valitukset viivästyttivät hankkeen lupapäätöstä vuosilla. (T4)

Toukokuussa 2023 uutisoitiin hankkeen kaatuneen kaupunginhallituksessa ja palautuneen uudelleen valmisteltavaksi. Syynä takapakille oli kustannusten kova nousu sekä kaupungin talouskuri, joten hanke ei mahdollisesti toteudu kokonaisuudessaan vielä lähiaikoina. Toukokuun lopussa aiheeseen liittyen julkaistiin myös mielipidekirjoitus, jossa kritisoitiin kaupunginhallituksen päätöstä pysäyttää hanke säästöpainaisiin vedoten. Hankkeella oli olemassa tarvittavat luvat ja rahoitus oli jo hyväksyttynä kaupungin budjetissa. Lisäksi valmistelevat työt oli jo aloitettu. Kirjoituksessa vaadittiin kaupungin päättäjiä tekemään pitkäjänteisempää politiikkaa. (T5, T6)

4.7.2 Analyysi

Tourujoen kunnostus on ollut tarpeen ja kaupungin hankelistalla pitkään. Korjaussuunnittelu oli saatu päätökseen vuoteen 2020 mennessä ja kunnostusta varten tarvittava lupa oli valtiolta saatu maaliskuussa 2020. Hankkeesta tehtiin kuitenkin hallinto-oikeuteen valitus, jonka hallinto-oikeus jätti käsittelemättä valittajan ollessa asianosaton. Päätöksestä kuitenkin oli mahdollista hakea jatkovalitusoikeutta korkeimmasta hallinto-oikeudesta, mikä myös tehtiin. Korkein hallinto-oikeus kuitenkin päätyi täysin samaan lopputulokseen hallinto-oikeuden kanssa joulukuussa 2022. Sisällöltään merkityksetön valitus viivästytti hanketta lopulta lähes kolme vuotta.

Alun perin hankkeen kustannusarvio oli noin 6 miljoonaa euroa, jos rakentamaan olisi päästy vuonna 2020. Nyt viivästysten vuoksi uusi kustannusarvio on noussut puolella noin 9 miljoonaan, mikä oli kaupungille tiukassa taloustilanteessa liikaa.

Kuva 17. Tourujoen kunnostus osittain aloitettu 26.5.2023

Kuva 18. Tourujoki nykytilassaan 26.5.2023

Kuva 19. Tourujoen oma rehevöitynyt 26.5.2023

4.8 Muita liittyviä hankkeita

4.8.1 Tammi-ikkunat

Syyskuussa 2021 uutisoitiin ikkunaremontista, josta oli aiheutunut pitkä oikeusprosessi. Jyväskylän keskustassa Kirkkopuiston laidalla oli vuonna 1940-luvun kerrostaloa hallinnoinut taloyhtiö halunnut uusia rakennuksen ikkunat nykyaikaisiksi puu-alumiini-ikkunoiksi. Ikkunat ovat alun perin olleen tammipuiset ja rakennus on suojeltu, mutta ikkunoiden kunnostaminen ei enää ollut mahdollista ja niiden uusiminen tammi-ikkunoiksi olisi maksanut yli kaksi kertaa enemmän kuin puu-alumiini-ikkunoiksi. Taloyhtiö jätti rakennusvalvontaan asiasta vuonna 2019 toimenpideluvan, jonka rakennusvalvonta kuitenkin hylkäsi. Taloyhtiö teki päätöksestä oikaisuvaatimuksen, jonka myötä lupa myönnettiin rakennus- ja ympäristöjaoksen päätöksellä. Myönteisestä lupapäätöksestä tehtiin hallinto-oikeuteen kolme valitusta, joista kaksi oli yksityishenkilöiltä ja yksi K-S ELY-keskukselta. Hallinto-oikeus päätti jättää valitukset tutkimatta, mutta ELY-keskus haki valituslupaa vielä korkeimmalta hallinto-oikeudelta Jyväskylän kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunnan puoltaessa valitusluvan myöntämistä. ELY toimii asiassa rakennusperinnön säilymisen valvontatehtävässä ja tarkoitus on saada vastaavan kaltaisille asioille ennakkopäätös korkeimmasta oikeudesta. (M1)

Maaliskuussa 2022 uutisoitiin korkeimman hallinto-oikeuden hylänneen valitukset, jolloin myönnetty toimenpidelupa tuli lainvoimaiseksi. Ratkaisulla on valtakunnallisesti merkitystä ennakkotapauksena, mutta se tuli taloyhtiölle kalliiksi. Kolmen vuoden viivästys aiheutti urakkakustannusten nousun, minkä lisäksi taloyhtiölle tuli maksettavaksi kaikki asian käsittelystä aiheutuneet asianajo- ja konsulttikulut. Yhteensä

taloyhtiö arvioi aiheutuneiksi kustannuksiksi noin 100 000 euroa. Lopputuloksena korkein hallinto-oikeus katsoi, että asemakaavan suojelumääräys kieltää vain rakennuksen purkamisen, joten ikkunaremontti ei ole kaavan vastainen. Se katsoi myös, ettei ELY-keskuksella ole edes valitusoikeutta asiassa yleisen valvontatehtävän nojalla, koska ikkunaremontti ei ole maakunnallisesti merkittävä eikä poikkeaa asemakaavasta. (M3)

Analyysinä voidaan todeta, että pienestä asiasta, joka oli jo rakennusvalvonnassa ratkaistu, tuli suuri lasku valituksen kohteelle. Valittajana oli tällä kertaa yleishyödyllinen taho, jolla ei ole hankkeeseen liittyen mitään muuta intressiä kuin se, että asiat menevät oikein ja päätös saadaan lain mukaan tehtyä. Valittaminen oikeusasteissa korkeimpaan mahdolliseen saakka oli ehkä lain tulkintojen kannalta järkevää, mutta täysin kohtuutonta taloyhtiölle. Lisäksi valittamisen ollessa ilmaista ja päätöksen koskiessa vain toimenpidelupapäätöstä, ei valittajalle koidu asiassa minkäänlaisia kuluja. Lopulta korkeimman hallinto-oikeuden päätös oli myös, että valittajalla ei ollut edes valitusoikeutta. Kustannuksia ja aikatauluviivästystä tuli tästä huolimatta merkittävästi.

4.8.2 Laukaan mini-Hippos

Laukaan Leppävedelle on suunniteltu uusia sisäliikuntatiloja, joita on kutsuttu mini-Hippokseksi. Laukaan kunta oli päättänyt jo hankkeen toteutuksesta vuonna 2019, mutta liikuntapuistosta valittiin kuntalaisten toimesta hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeus hylkäsi valituksen joulukuussa 2020. Tammikuussa 2022 uutisoitiin, että valittajat hakevat päätökselle jatkovalituslupaa korkeimmasta hallinto-oikeudesta, koska valittajien mielestä alkuperäinen päätös on syntynyt väärässä järjestyksessä sekä sisältää Laukaan kunnalle merkittävän taloudellisen riskin. Kunta olisi välivuokraamassa tilat yksityiselle salibandyseuralle. (M2)

Lokakuussa 2022 uutisoitiin, että valituslupaa ei valittajakuusikolle enää annettu. Lehtijutussa oli haastateltu valitusten tekijöitä, joille kommenttien mukaan jäi asiasta käteen vain asianajajan lasku. Asiassa oli kuitenkin ajettu kuntalaisten etua, joten katumusta ei tunneta. Lehtijutussa uutisoidaan myös haasteista hallin tulevan vuokralaisen taloudellisen tilanteen suhteen ja kyseinen asia on juuri se taloudellinen riski, joka valituksenkin on aiheuttanut. Laukaan kunnanhallituksen puheenjohtaja kommentoi, että äänestäisi tässä vaiheessa hanketta vastaa, jos se tulisi uudelleen käsittelyyn, mutta nyt asialle on myöhäistä enää tehdä mitään, kun sopimukset on allekirjoitettu. (M4)

Huhtikuussa 2023 uutisoitiin mini-Hippoksen herättävän edelleen huolta kunnan valtuustossa. Rakentamisen on tarkoitus alkaa kesällä 2023 ja valmista olisi vuoden 2024 loppuun mennessä. Valtuustossa on useita valtuutettuja, jotka haluaisivat nostaa hankkeen uudelleen käsittelyyn, ja jutussa todetaankin, että valituskierteen aikana kunnanvaltuusto on ehtinyt suurelta osin vaihtua ja siksi valtuustossa on ihmisiä, jotka eivät ole alkuperäistä päätöstä olleet tekemässä. Hankkeesta vetäytyminen kuitenkin maksaisi ainakin noin 200 000 euron sopimussakon verran. (M5)

Kesäkuussa 2023 uutisoitiin viiden Laukaan kunnanvaltuutetun tehneen poliisille tutkintapyyntöä mini-hippoksen päätöksenteosta. Poliisille on esitetty rikosepäilyt mm. törkeästä petoksesta, virka-aseman väärinkäytöstä, toimivallan ylittämisestä, kirjanpitorikoksesta, lahjonnasta, kilpailun vääristämisestä sekä hankintalain rikkomisesta. Epäilyjen kohteena ovat entiset ja nykyiset päätöksentekoon osallistuneet sekä hankkeen muut toimijat, kuten yritykset, jotka urheiluhallin saivat rakentaakseen. (M6)

Analyysinä hankkeessa oli valitus tehty periaatteessa pelkästä muutoseikasta, joten sen kaatuminen oli odotettua. Syyt valitukselle olivat kuitenkin muualla ja näyttäisi siltä, että valituksen perimmäinen syy oli aivan oikea, koska taloudelliset asiat huolettavat uusiakin valtuustopäätäjiä. Joka tapauksessa päätökset on tehty, jolloin valtuuston jäsenet pyrkivät vaikuttamaan nyt hankkeeseen politiikan muin keinoin. Valituksella hankkeelle kuitenkin saatiin jonkin verran lisäaikaa. Viimeisin käänne rikosilmoituksen kautta on ennen kuulumaton ja vaatii hyviä perusteita. Useimmat esitetyistä rikosepäilyistä ovat todella vakavia henkilökohtaisia syytöksiä ja toiset taas lähinnä päätöksenteon prosessiin liittyviä asioita. Vaikutusyrityksenä rikosilmoitus on tehokas, mutta kyseenalainen, joten on mielenkiintoista seurata, miten hanke etenee.

4.9 Haastattelut

4.9.1 Haastattelutulokset

Kaupunginjohtaja Timo Koiviston haastattelussa käytiin läpi Kirkkopuiston ja Hippoksen hankkeita sekä saatiin vinkki perehtyä Tourujoen hankkeeseen, josta oli kova vääntö päätösvaiheessa. Lisäksi keskusteltiin mm. Kankaan uuden asuinalueen toteutuksesta. Valituskierteet ovat Koivistolle tuttuja ja niiden parissa on joutunut paljon töitä tekemään. Kunnallisiin hankkeisiin on paljon hyviä vaikutusmahdollisuuksia, mutta joskus hankkeisiin pyritään vaikuttamaan myös valituksilla. On olemassa hyviäkin valituksia, mutta useimmiten valituksista paistaa vahva oma näkemys enemmistön päätöstä vastaan sekä vahva luotto oman mielipiteen oikeutukseen.

Ongelmana valituskierteissä oli päälimmäisenä mielessä niiden pitkäkestoisuus. Valituksen kuin valituksen käsittely kestää yleisimmillään vähintäänkin vuoden, mikä tuo houkutuksen vaikuttaa hankkeisiin valituksen kautta, vaikkei aitoa syytä välttämättä olisikaan. Koivisto muuttaisi valitusjärjestelmää siten, että valituksia voisi tehdä vain laillisuusperusteilla eikä mielipiteen mukaan. Lisäksi käsittelyajat tulisi saada merkittävästi pienemmiksi, maksimissaan kolmeen kuukauteen. Valitukset kuuluvat kansalaisten oikeusturvaan, mutta demokratiaa ne eivät nykyisellään ole.

Hippos-hankkeeseen liittyen oli kaupungin toimesta tehty monia lähes yksimielisiä selkeitä päätöksiä ja edistetty asiaa jo pitkään. Urheiluseurat ja muut käyttäjät oli osallistettu hankkeeseen mukaan alusta lähtien ja kaikilla on kova halu hankkeen toteutukseen. Hankkeen päätösten lainvoimaa odotellessa asioita on valmisteltu, mutta ennen toteutusta on huomioitava silloinen taloudellinen tilanne, koska kulut ovat valituskierteiden aikana nousseet merkittävästi. Valitusten ehkäisyyn ei kuitenkaan nähty mahdollisuuksia; tässäkin hankkeessa valittajilla on kyllä tietoa ollut niin paljon kuin mahdollista. Kirkkopuiston P-Paratihanke tulee toteutumaan, mutta kyse on vain aikataulusta. Hankkeessa lähes kaikista päätöksistä on valitettu ja vain yksi päätös kaatui pelkän muutoseikan vuoksi. Näihinkään valituksiin ei olisi pystytty vaikuttamaan millään tavoin, koska kyse on lähinnä mielipiteistä.

Kaupunki arvioi kaikkien alkavien hankkeiden riskit, myös valitusriskit, perusteellisesti ennen hankkeiden aloitusta, mutta kaikkeen ei pysty varautumaan eikä valituksia estämään. Esimerkiksi Kankaan alueen rakentamista ja kaavamuutosta varten tehtiin ensimmäisenä mielipidekysely, jonka pohjalta arvioitiin 3-4 lähtökohtaa hankkeelle sekä hahmoteltiin, keitä hanke kiinnostaa ja ketkä tulisi osallistaa sekä huomioida. Valitukset ovat aiheuttaneet merkittäviä kuluja alueen toimijoille ja kaupungille. Tulevia hankkeita varten tehdään kaupunkilaisille kyselyitä ja heitä pyritään osallistamaan ja tiedottamaan asioista paljon. Tulossa on mm. ratapihan kansihanke, joka on varmasti herkkä aihe. Torin siirtämisestä ja paikallisliikennekeskuksen remonteista on jo toteutus päätökset ja valituksia ei ole tullut, joten kyseiset hankkeet ovat alkamassa riippuen Kirkkopuiston hankkeen toteutuksesta.

LähiTapiola Keski-Suomen toimitusjohtaja Teemu Toivaisen haastattelussa keskusteltiin lähinnä Kirkkopuiston P-Paratihankkeesta, koska LähiTapiola on hankkinut toimistotilat Kirkkopuiston viereltä. Lisäksi käytiin kuitenkin läpi Jyväskylän valitustilannetta ja sijoitusmahdollisuuksia LähiTapiolan näkökulmasta, koska LähiTapiolalla on myös merkittävää kiinteistövarallisuutta ja se tulee jatkossakin investoimaan merkittävästi kiinteistöihin ja rakentamiseen.

LähiTapiolan omat toimistotilat on otettu käyttöön, mutta haasteita on ollut mm. työntekijöiden pysäköinnin ja asiakkaiden paikalle tulon vuoksi. Koronan takia toimistolla ei ole niin paljon ihmisiä käynyt, mutta tilanne muuttuu. Haasteista syytetään yleisesti yhtä valittajaa, joka ei ole muuten pystynyt vaikuttamaan asioihin ja hakee nyt vaikutusta tätä kautta. Hippos-hankkeeseen liittyen pohditaan myös, miksi valituksia tehty jo aiemmin, vaan vasta valmisteluvaiheessa. Toivaisen mukaan valittamiseen tulee kaikilla olla oikeus ainakin oman elinpiirinsä osalta, mutta yksimielisistä päätöksistä ei pitäisi pystyä valittamaan ilman taloudellista vastuuta.

LähiTapiolalla on osansa monissa suurissa hankkeissa ja mm. Jyväskylässä LähiTapiola oli mukana Sepän uuden kauppakeskuksen ja Prisman rakentamisessa. LähiTapiolan investointeja on Jyväskylässä noin 150 miljoonalla eurolla lähtien liikerakennuksista omiin kerrostaloihin ja vuokraliiketoimintaan. Valitusriskit saavat sijoittajan miettimään useamman kerran, mihin hankkeisiin kannattaa ryhtyä ja Jyväskylä vaikuttaa tällä hetkellä suuremman riskin alueelta. Rakentamisen määrään nähden esimerkiksi Tampereella ja Kuopiossa valitetaan hankkeista paljon vähemmän, joten jotakin siellä tehdään paremmin. Kauppakeskus Sepässä ei valituksia tullut ja hanke toteutettiin vauhdilla. Hankkeiden tekemiseen vähemmillä valituksilla todetaan, että kiinteistöhankeissa on oltava nopea ja määrätietoinen sekä tehtävä päätökset kerralla. Pienissä muutosluvista ja muissa vastaavissa on vaaranpaikat, jotka voivat viivästyttää hankkeita. Osa valituksista johtuivat kaupungin päätösten huolimattomuusvirheistä ja näiden muutoseikkojen korjaus ottaa nyt pitkän ajan. Myös virkamiesten menetelmät julkiseen keskusteluun on pidettävä selkeinä, esimerkiksi P-Paratista olisi tullut jatkuvasti puhua Paratiauktion alle rakennettavana, mutta nyt keskustelu siirtyi siihen, että halli olisi tulossa Kirkkopuiston alle, mikä aiheutti ongelmia. Kaupungilla on pieni ongelma viestinnässä ja tähän voisi tehdä muutosta: yleisönosaston kirjoitteluun voisi pyrkiä tekemään oikeasevaan viestintää ja yleistä mielipidettä tulisi tukea tuomalla esille myös hankkeiden kannattajien mielipiteitä. Nyt negatiiviset äänitorvet pääsevät liian paljon esille ja positiiviset kommentit hukkuvat.

Keskon aluejohtaja Jari Alasen haastattelussa keskusteltiin Kirkkopuiston vierustan uuden K-Supermarketin asiasta sekä yleisesti suurten hankkeiden toteutuksesta. P-Paratin valitusten vuoksi on keskustan uusi K-Supermarket viivästynyt vuosikausia, vaikka tarvetta ruokakaupalle olisi reilusti. Keskon onneksi se ei ostanut tiloja, vaan oli tulossa niihin vain vuokralle. Tarkoitus on kauppa kuitenkin laittaa toimintaa heti, kun se on mahdollista. Kesko on investoinut Jyväskylään viime vuosina paljon ja tarkoitus on jatkaakin eivätkä valitukset ole siihen vaikuttaneet. Valituksia tulee Alasen mukaan muuallakin eikä se ole epätavallista. Niihin ei oikein voi vaikuttaa muuten kuin

tiedottamalla. Keskustelutilaisuudetkin ovat hyviä, mutta niissäkin usein puhutaan paljon sellaisista asioista, jotka eivät hanketta koske, mikä aiheuttaa hallaa itse hankkeelle. Lehtihaastatteluiden ja selvitysten vaikutukset Alanen näkee pieninä; valittaminen on liian helppoa, joten niitä tehdään tiedottamisesta huolimatta. Sellainen kiusanteko pitäisi jollakin tavalla saada pois.

Hankkeiden käsittely kaupungin toimesta sekä rakennusvalvonnassa on liian hidasta ja aiheuttaa myös usein viivästystä. Esimerkiksi Kesko tietää ja tutkii hyvin tarkasti, mihin kauppoja kannattaisi rakentaa, mutta kaupungin kaavoituksessa uusien kauppakiinteistön mahdollistaminen on hidasta. Kaavoittajan tulisi ottaa laajemmin mukaan käyttäjät, kun kaavoitusta tehdään, koska usein etukäteiskeskustelu jää todella vähälle. Tällöin kaavasta ei tule toimiva ja sitä voidaan joutua muuttamaan suunnitteluvaiheessa. Joissain kaupungeissa kaavoittaja on ottanut arkkitehdin mukaan jo luonnosteluvaiheessa, toisaalla tämä taasen ei ole onnistunut. Hippokselle Keskolle tarjottiin myös ruokakaupan paikkaa ja paikka on sinänsä hyvä, että kävijöitä olisi paljon, mutta toisaalta kertaostokset ovat hyvin pieniä.

Satu Kakkorin haastattelussa selvitettiin hankkeiden vaikutuksia ja lehtijuttujen laatimista näihin hankkeisiin liittyen. Kirkkopuiston ja Hippoksen hankkeista tehdyt valitukset ovat aiheuttaneet merkittäviä kustannuksia ja vaikeuksia sekä viivästyksen että muiden välillisten vaikutusten osalta. Kirkkopuiston valitukset aiheuttivat mm. muiden jatkossa tulevien hankkeiden viivästystä ja Hippoksella on jouduttu valitusten ratkaisuja odotellessa korjaamaan ja pitämään yllä vanhaa rakennuskantaa. P-Paratihankkeen tarpeellisuudesta oli kaupungillakin hankkeen viivästyessä ollut epäilyksiä, mutta Hippos-hanketta on pidetty tarpeellisena: tässä välissä on varmasti menetetty lukuisia tärkeitä kilpailuja ja tapahtumia.

Hankkeisiin liittyvien lehtijuttujen tekeminen on Kakkorin mukaan ollut kohtalaisen vaivatonta, mutta on vaatinut toimittajalta merkittävää perehtyneisyyttä pitkien hankkeiden lähtökohtiin ja tapahtumiin sekä osaamista päätösten ja valitusten perusteluiden lukemiseen ja käsittelyyn. Sekä valitusten tekijöiltä että kaupungin henkilöiltä on saanut hyvin haastatteluja, koska kaikki ovat lähtökohtaisesti innokkaita esittämään omaan asiansa, josta ovat kiinnostuneita. Valittajista Kakkori toteaa, että he ovat pääosin asiaan hyvin perehtyneitä, esimerkiksi Hippos- ja P-Paratihankkeissa entisiä ja nykyisiä päättäjiä ja virkamiehiä. Valitusten välttäminen olisi ollut haastavaa, koska hankkeisiin liittyy niin paljon muutakin: Kirkkopuisto on tärkeä ja siihen liittyy paljon historiaa sekä tunteita ja pelkoja. Hippos-hanke taas on taloudellisesti hankala kokonaisuus, josta helposti tulee pelko muiden hyötyvän kaupunkilaisten kustannuksella.

Valitusoikeuden Kakkori näkee tärkeänä demokratian osana eikä siitä oikein voida tinkiä motiiveista riippumatta. Valitusoikeuden väärinkäyttö viivytystarkoituksessa on lähinnä systeemin vika ja Kakkorin tekemän haastattelun mukaan hallinto-oikeudessa voitaisiin teoriassa tehdä ratkaisut muutamassa kuukaudessakin, jos käsiteltävä asia on selkeä ja hallinto-oikeudella on resursseja. Resursseja on kuitenkin vähän eikä hallinto-oikeuden käsittelyn nopeuttamista nähdä tärkeämpänä kuin muiden tuomioistuinten, jotka kaikki ovat ruuhkaisia. Siten valituskäsittelyt ottavat aikansa ja niihin tulee varautua. Kakkorin näkemyksen mukaan nykyään valitusprosesseihin osataankin jo hankkeissa hyvin varautua. Valituksissa harmillisesti pyritään muuttamaan päätöstä johonkin muuhun, vaikka valituksen voi tehdä vain prosessin lainmukaisuudesta. Ihmisten osallistaminen ja asioista keskustelu laajemmin saattaisi olla keino valitusten vähentämiseen, mutta toisaalta juurut ja väärätkin näkemykset leviävät helposti, eikä valituksia aina voi oikean tiedon levitykselläkään estää.

Jorma Rahkosen haastattelussa käytiin hankkeita läpi taloustoimittajan näkökulmasta. Kirkkopuiston P-Paratiahankkeen valitusten todettiin olevan harmillinen kierre, joka on varovasti arvioiden ainakin tuplannut alkuperäiset kustannusarviot. Hanke on osa kaupunkikehityksen ketjua, joten se vaikuttaa sekä yksityisten yritysten, kuten Keskon ja LähiTapiolan, että kaupungin rakennushankkeiden toimintaan ja edistymiseen keskustassa. Kesko joutui siirtämään kaupan avaamista noin 3 vuotta ja LähiTapiola on harmissaan omien tilojensa käyttömahdollisuuksista. Tällaiset viivästyksset vähentävät sijoittajien halukkuutta sijoittaa Jyväskylään ja se näkyy jo sijoittajien toiminnassa. Hippos-hankkeessa valitukset aiheuttivat viimeisimpänä Lehdon lähtemisen hankkeesta, ja Rahkonen näkee tämän kuitenkin olevan osittain hyväkin uutinen. Kumppanivalinnassa katsottiin aikoinaan kaupungin puolella pelkkää hintaa eikä mitä sillä saa, jolloin mahdollisuus haastaviin lisätyökeskusteluihin olisi ollut olemassa. Valinta oli epäonnistunut ja nyt valitusten sekä viivästysten myötä kaupungin maine liikuntahankkeiden edistäjänä ja liikuntapääkaupunkina on mennyt. Tämä näkyy esimerkiksi eläkeyhtiöiden sijoitustoimissa, kun Jyväskylään ei lähiaikoina enää ole paljonkaan sijoituksia tullut.

Lehtijuttuihin on Rahkosen mukaan saanut hyvin haastatteluja eri hankkeiden osapuolilta, ja valitusten tekijät haluavat usein kertoa mielipiteensä. Erilaisia juttuaiheita tulee vastaan ja juttuja pystyy tekemään hyvin eri kanteilta. Kaupungin virkamiehetkin ovat osanneet kommentoida asioita fiksusti vaikeidenkin kohtien osalta. Rahkosen mielestä valituksia on käsitelty mediassa tasapuolisesti, mutta muun muassa tilojen käyttäjät ovat olleet vähemmällä huomioilla. Esimerkiksi Hippos-hankkeen viivästyminen vuosikausilla on vaikuttanut satoihin perheisiin siten, etteivät liikuntamahdollisuudet

kaupungissa ole olleet lähellekään sellaiset, kuin olisi suotavaa. Harrastustoiminta ja urheiluseurojen vuorot ovat olleet hankkeessa pääkärsijöinä ja tätä olisi voinut lehdistössä tuoda vielä enemmän esiin. Asiaan liittyen on julkaistu vain pienehköjä, mutta tärkeitä lehtijuttuja.

Valituksia voi Rahkosen mukaan välttää hyvällä informaatiolla, mutta näissä Kirkkopuiston ja Hippoksen kohteissa tämä ei todennäköisesti olisi kuitenkaan auttanut. Nämä valitukset juontavat juurensa vanhoista katkeruuksista ja muista syistä. Rahkosen mukaan tällainen valituskulttuuri on Jyväskylässä uudehko asia, koska 80-luvulla valitukset olivat hyvin harvinaisia. 2000-luvulla mittavista hankkeista Matkakeskuksen rakentaminen eteni ilman valituksia, mutta samaan aikaan rakennetusta Paviljongista valitettiin joiltain osin. Valitukset henkilöityvät tiettyihin ihmisiin, mutta valittaminen liittyy myös osin kaupungin henkeen, koska esimerkiksi Turussa on perinteisesti ollut paljon valituksia, mutta esimerkiksi Tampereella mittavia hankkeita ja liikuntamahdollisuuksien rakentamisia vastaavilla malleilla on saatu läpi ilman valituksia.

Valitusoikeus on Rahkosen mielestä oltava olemassa, koska joskus tehdään myös huonoja tai vääriä päätöksiä, mutta valituksen kaaduttua tulisi tehtyyn hallinto-oikeuden päätökseen tyytyä eikä valittamista jatkaa perusteetta. Hankkeessa on vaikea varautua valituksiin eikä tarkastikaan tekeminen ja kirjaaminen välttämättä auta mitään, koska valituksen voi tehdä siitä huolimatta. Valituksilla voidaan aiheesta tai aiheetta viivästyttää hankkeita ja yhtenä riskinä sekä ikävä puolena valituksissa Rahkonen nostaa esille valitusmahdollisuuden vaikutustarkoituksessa: Valituksella voidaan yrittää myös vaikuttaa esimerkiksi kilpailijan toimintaan viivyttämällä hanketta, jossa itse ei olla mukana, jotta oma hanke hyötyisi toisen viivästyksen kustannuksella. Tällaiset valitusmahdollisuudet haittaamistarkoituksessa tulisi saada kitkettyä pois.

Ora Nuutisen haastattelussa käsiteltiin muutamaa case-hanketta ja lisäksi valitusten käsittelyä Jyväskylän kaupungin näkökulmasta. Valitusten vaikutusta P-Paratiahankkeen kustannuksiin on haastava arvioida, mutta valitukset osuivat juuri pahaan aikaan rakentamiskustannusten noustua merkittävästi ja rakennusliikkeiden muututtua varovaisiksi. Kustannukset ovat kuitenkin nousseet pahimmillaan n. 30 % ja viivästyksiset ovat myös aiheuttaneet ongelmia hankeketjun muissa hankkeissa, kuten huoltoväylän, paikallisliikennekeskuksen ja tietöiden toteuttamisessa. Valitukset näyttävät jatkuvan myös viereisissä asemakaavahankkeissa. Myös Jyväskylän Kankaan alueen rakentamisessa kohdattiin valituksia, jotka liittyivät lähinnä uuden vankilan rakentamiseen Tourulaan. Tourulan rakentamiseen ja Tourujoen kunnostamiseen liittyviä silta- ja kaavahankkeita ei ole edes saatu kaupungin lautakunnan käsittelyyn ja Tourujoen kunnostushankekin viivästynyt kustannusnousun vuoksi. Hippoksella

valitukset ovat aiheuttaneet suunnitelmien halpuuttamista ja kustannuksia on jo tullut reilusti, mutta rakentamaan toivottavasti päästään jo tämän vuoden aikana.

Nuutisen mukaan lehdistössä on hankkeita käsitelty hyvin ja yleensä ammattitaitoisten toimittajien toimesta. Toimittajat ovat ymmärtäneet hankkeiden tärkeyden ja kaupungin puolelta auttaa, kun kommentointia voi tehdä neutraalisti ja perustellusti. Joskus ylilyöntejä toki tulee ja media sen kärkkäästi uutisoi. Joitain valituksia Nuutinen kuvailee NIMBY-valituksiksi, eli ihmiset vain eivät haluaisi mitään muutoksia "omalle takapihalleen". Siksi neuvottelu ja perustelu olisi vielä ehkä auttanut, mutta vaatinut kaupungilta merkittävästi resursseja. Jotkut kuitenkin valittavat periaatteellisista syistä eikä tällaisiin valituksiin voi tai kannatakaan yrittää vaikuttaa. Joskus vuoropuhelussa ja päätöksissä on myös ollut epäselvyyttä, mikä on aiheuttanut turhaltakin tuntuvia valituksia. Nuutisen mukaan valitusoikeuteen ei kuitenkaan pidä puuttua, koska se on lakisääteinen, mutta valitusten käsittelyä tulisi jotenkin selkeyttää. Nyt uusia valituksia voi tehdä joka vaiheessa samoilla perusteilla, jotka olisivat jo kaatuneet aiemmissä päätöksissä. Näin oikeuslaitos kuormittuu turhaan ja hankkeen aikataululle tämä on aivan kohtuutonta, koska valitusoikeuden selvittämisen päätös kestää suunnilleen aivan yhtä kauan kuin itse valituksenkin käsittely, joten valituksen vaikutus on joka tapauksessa merkittävä, vaikka valitus olisi tehty aiheetta, myöhässä, puutteellisesti tai muuten vaillinaisesti. Julkisissa hankkeissa valituksiin tulee aina varautua ja pyrkiä tekemään päätökset loogisesti ja selkeästi. Hankkeiden yhteyshenkilöiden tulee olla hyvin tavoitettavissa ja asukkaiden, yritysten sekä muiden tahojen osallistamiseen ja huomioimiseen tulisi panostaa edelleen lisää.

4.9.2 Analyysi

Haastattelujen perusteella voidaan todeta, että valituksiin liittyen on monenlaista mielipidettä, mutta yhdestä asiasta ollaan suoraan yhtä mieltä: valitusoikeus on lainmukainen ja välttämätön oikeus, johon ei tulisi kajota. Silti valitusten vaikutukset ovat useimmiten merkittävän haitalliset, mutta syyt kumpuavat yleensä jostain muualta kuin mistä valitetaan. Ongelmana valituksissa on pääasiassa niiden käsittelyn pitkä kesto, joka voi viivästyttää hanketta kuin hanketta vuosikausia. Tähän toivottaisiin muutosta oikeastaan kaikkien haastateltujen kannanotoissa. Ilman valitusoikeuttakin jätetty valitus voi aiheuttaa mittavia ongelmia ja tämän ei pitäisi olla mahdollista. Valitukset etenkin haitanaiheutustarkoituksessa nähdään ikävinä ja raivostuttavinakin, mutta perimmäisenä ongelmana kuitenkin nähdään itse valitusjärjestelmän kankeus, valituskäsittelyn pitkä kesto ja oikeuslaitoksen ruuhkat.

Lehdistössä hanketta on käsitelty monipuolisesti ja haastatellut näkevät, että uutisointi on ollut tasapuolista ja selkeää. Ääneen ovat päässeet sekä valittajat, että päätösten tekijät. Haastatteluissa todetaan, että kaupungin toimesta hankkeita on kommentoitu hyvin, mutta joitakin ongelmia on tullut vastaan. Kommunikointiin lehdistössä ja muutenkin toivottiin tarkkuutta ja väärä mielipiteitä sekä kommentteja tulisi pyrkiä torppaamaan korjaamalla virheellisiä tietoja. Kaupungin yhtenäisessä tiedotusstrategiassa voisi siten olla toivomisen varaa. Vaikka vaikutusmahdollisuuksia hankkeissa on paljon, mutta jotkut päätyvät silti vaikuttamaan hankkeisiin valitusten kautta. Valitusten tekeminen usein yksilöity ja harmillisesti samat ihmiset tekevät valituksia joskus täysin omista syistään. Kaupunkilaisten osallistaminen ja vuoropuhelu nähdään haastatteluissa tärkeänä, mutta samalla aina todetaan, että kaikkia valituksia ei voida ennaltaehkäistä.

Kärsijöinä hankkeiden viivästyessä ovat pääasiassa sivulliset, joille aiheutuu ongelmia tärkeiden hankkeiden viivästyessä ja pitkittyessä tai kustannusten noustessa sekä hankkeiden mahdollisesti peruuntuessa. Näistä voitaisiin uutisoida merkittävästi enemmän ja se saattaisi joihinkin valittajiin tai ainakin kaupungin ihmisten yleiseen mielipiteeseen vaikuttaakin. Nyt uutisointi keskittyy suuriin kuvioihin, koska ne ovat mielenkiintoisia, mutta laajasti voisi käsitellä myös sitä pientä ihmistä kaiken keskellä.

Haastatteluissa tuli selkeänä ilmi kaksi valitusten laajempaa vaikutusta: Jyväskylän maine hankkeiden edistämisessä on kärsinyt ja enää ei voida esimerkiksi puhua liikuntapääkaupungista ennen kuin asiat etenevät. Lisäksi sijoitushalukkuus Jyväskylään on vaakalaudalla valitusriskien ollessa korkeina ja hankkeiden viivästyessä sekä jonoutuessa. Nyt joitain hankkeita on onneksi viety eteenpäin, mutta asian korjaantumiseen menee vielä pitkään. Jyväskylän kehitys on monilta osin pysähtynyt ja nykyiset pöydällä olevat hankkeet toimivat tulppana tuleville hankkeille, minkä vuoksi niitä tulisi saada pikaisesti eteenpäin.

Tunnelmat ovat monilta osin kuitenkin toiveikkaat ja haastatteluilla on selkeä näkemys siitä, että eteenpäin ollaan menossa. Missään vaiheessa ei haastatteluissa tullut esille totaalista tappiomielialaa, että valitukset olisivat päässeet tuhoamaan kaiken, vaan asiaa pidettiin lähinnä harmillisena ilmiönä, joka vaikuttaa ikävän paljon.

Radio Keskisuomalaisessa kuultiin vuonna 2022 myös haastattelu, jossa keskusteltiin Hippos-hankkeesta sekä Jyväskylän hanketilanteesta ja valituksista Jyväskylän kaupunginhallituksen puheenjohtajan Jaakko Selinin kanssa. Tuossa haastattelussa tuotiin esille monia samoja aiheita kuin näissä diplomityötä varaten tehdyissä haastatteluissa. Tuossa vaiheessa Hippos-hankkeesta oli valitettu valituskolmikon

toimesta ja hanke oli viivästynyt. Selin toi haastattelussa esiin, että valitukset ovat osa demokratiaa ja osa valitusaiheista ovat asiallisia, mutta osa taas ei. Valittajia hän ei syyllistä, mutta eritoten tuo esille, että politiikassa pitäisi osata myös hyväksyä tehdyt päätökset, vaikkeivat ne olisi itselle mieleen. Selin tuo esille myös urheiluseurat ja liikkujat, joita hankkeen viivästyminen eniten haittaa, sekä Jyväskylälle aiheutuneen merkittävän mainehaitan. (Lindström 2022)

5. PÄÄTELMÄT

5.1 Valitukset ja niiden syyt

Tutkimusten perusteella valituksia tehtaillaan hyvin monenlaisin tavoin. Eniten esillä ovat viralliset valitukset, joissa jostakin kunnan tai viranomaisen päätöksestä on tehty oikaisuvaatimus tai valitus hallinto-oikeuteen. Näissä valituksissa taustalla ovat usein sellaiset valittajat, joiden osaaminen on pätevää ja jotka tietävät, mihin valituksessa kannattaa puuttua. Usein valittajat ovat entisiä tai nykyisiä kuntapäättäjiä, poliitikkoja sekä virkamiehiä, joilla on kokemusta tällaisten valitusten tekemisestä ja käsittelystä. Vaihtoehtoisesti valittaja voi olla kuntalainen, joka on hankkinut osaavaa apua valituksen tekemiseen. Tällaisista valituksista käynnistyy useimmiten mittava kierre, joka kestää vuosikausia ja etenee korkeimpaan hallinto-oikeuteen saakka. Tällaisia valitukset ovat olleet mm. Kirkkopuiston P-Paraatissa ja Hippos-hankkeessa. Hankkeisiin liittyen on valitukset tehty joka välissä ja jokaisesta päätöksestä, mistä vain voi valittaa. Valituksia on tehty niin rakennusluvista, maanvuokarapäätöksistä, viranomaislausunnoista, kauppakirjoista ja kaupungin lausunnoista. Tarkoitus on selkeästi ollut vaikuttaa hidastavasti ja jopa kaataa koko hanke. Tämä tarkoitus on jopa tuotu kommentoissa selkeästi ja peittelemättä esille.

Pienemmän kynnyksen valitukset, kuten adressit, mielipidekirjoitukset ja mielenosoitukset ovat useammin kuntalaisten yritys vaikuttaa päätöksiä tekeviin henkilöihin ja vaaleilla valittuihin päättäjiin. Tällöin valittajien osaaminen on heikompaa tai hankkeeseen pyritään vaikuttamaan pehmeämmin. Asiasta nousee suuri mekkala, mutta päätöksiin ei pyritä vaikuttamaan väkisin, vaan suostuttelemalla ja vetoamalla tunteisiin. Tällaisia valituksia on tehty mm. Pitkäkatu 25:n sekä Tammirinteen hankkeista.

Pitkälle henkilökohtaisuuksiin meneviä valituksia ovat kantelut ja rikosilmoitukset, joille ei pitäisi olla mitään tekemistä hankkeiden kanssa, mutta joita käytetään tutkimuksen mukaan silloin tällöin asian edistämiseksi. Kirkkopuiston P-Paraatiin liittyen tehtiin yksittäisen virkamiehen toiminnasta kantelu, joka ei johtanut mihinkään, mutta aiheutti mainehaittaa ja harmia. Mini-Hippoksesta taas tehtiin mittava tutkimuspyyntö, eli käytännössä rikosilmoitus kuntapäätöksiä tehneistä henkilöistä ja mukana olleista muista tahoista. Tällaiset syytökset ovat vakavia ja voi vain toivoa, että niillä on joitain muitakin perusteita kuin vain yritys vaikuttaa hankkeeseen.

Syitä valituksille voi olla useita, vaikka kunnallisissa valituksissa tulisikin valituksen perustua aina jollakin tavoin virheellisesti tehtyyn päätökseen eikä henkilökohtaisiin toiveisiin ja mielipiteisiin. Harmillisesti tutkimuksessa käy ilmi, että esimerkiksi Kirkkopuiston P-Paratiahankkeen sekä Hipposhankkeen valitukset ovat kärjistyneet niin vaikeiksi ja pitkittyneet vuosikausiksi lähinnä henkilökohtaisista syistä. Valittajien toimista ja kommentteista käy ilmi, että ollaan ehdottomasti hankkeen päätettyä toteutustapaa vastaan tai vastustetaan koko hankkeen toteutusta ylipäätään. Henkilökohtaiset mielipiteet, kaunat muita päättäjiä kohtaan, aiemmin kohdatut vääryydet tai muut syyt aiheuttavat sen, että halutaan vaikuttaa kyseiseen sydäntä lähellä olevaan hankkeeseen tavalla kuin tavalla. Periksi ei anneta, jos on vielä mahdollisuus ottaa hankkeeseen kantaa jollakin tavoin ja mahdollisesti kaataa koko hanke. Näissä tapauksissa hanke ei kosketa valittajia henkilökohtaisesti millään tavalla, vaan syyt ovat muualla.

Toisaalta hanke voi olla oikeasti valittajan sydäntä ja kotia lähellä, jolloin siihen halutaan vaikuttaa siitä syystä. Esimerkiksi Tammirinteen ja Pitkäkatu 25:n kaavahankkeissa päätökset vaikuttavat valituksia tehneiden ihmisten jokapäiväiseen elämään, jolloin valittaminen on siltä osin hyvin perusteluta. Näissä hankkeissa valituksia on myös tehty pehmeästi ja yrittäen vaikuttaa eikä pakonomaisesti viranomaisteitä. Valittajat ovat alueen asukkaita tai tilojen käyttäjiä, joita on kyllä prosessissa kaupungin puolesta laajasti kuultu, mutta jotka tuntevat tulleen jyrätyiksi tai jotka haluavat vaikuttaa asiaan loppuun asti. Monesti syyt tehtäville päätöksille kuitenkin ovat muualla ja vaakakupissa painavat enemmän taloudelliset ja käytännölliset kuin tunteelliset seikat.

Harmillisesti valituksissa esitetään usein kattavasti perustellen, mikä hankkeessa on väärin, mutta harvemmin esitetään selkeästi, miten asia tulisi korjata. Kunnallisvalitukseen monesti kirjataan ensin virallinen syy valitukselle, esimerkiksi päätöksen muotovirhe, ja sen jälkeen arvostellaan laajasti aivan eri asiaa, kuten hankkeen luontovaikutuksia, kustannuksia tai osapuolia. Toisaalta mielipidekirjoitustyypissä valituksessa vedotaan moraaliin ja tunteisiin, vaikka päätöksiä tulee tehdä tosiasioiden perusteella. Tehdyille päätökselle tai linjaukselle, josta valitetaan, ei silti välttämättä ole selkeää hyvää vaihtoehtoa eikä ehdotuksia varsinkaan valituksessa mitenkään esitetä, jolloin asia on sinänsä hyvä, mutta muutakaan ratkaisua ei ole. Tällöin hanke viivästyy, mutta etenee lopulta valituksesta huolimatta, koska päätös on jo alun perinkin tehty tarkan harkinnan jälkeen.

5.2 Valitusten käsittely lehdistössä ja haastatteluissa

Lehdissä valituksista on kirjoitettu kattavasti ja tasaisin väliajoin aina, kun asiassa tapahtuu jotakin edistystä. Lehdistöseurannan sekä haastattelujen perusteella

lehdistökäsittelyä voi pitää tasapuolisena, kattavana ja asiantuntevana. Lehdissä on haastateltu sekä valitusten tekijöitä että kuntapäätäjiä ja virkamiehiä, joiden työtä valitukset koskevat.

Valittajilta saa mielipiteen ja haastattelun kohtalaisen helposti, koska valittajalla usein on tarve ja halu vaikuttaa hankkeeseen myös yleisten mielipiteiden kautta, jolloin lehtijuttu sopii valituskäsittelyyn oikein hyvin. Median edustajat onneksi muistavat myös kysyä asiaa useimmiten toisenkin kannan hankkeen puolustajilta, jolloin molemmat leirit saavat äänensä kuuluviin. Asiaa käsitellään usein eri näkökulmista. Ero eri puolien kommentoinnissa on kuitenkin selvä: valittajat voivat käyttää värikästäkin kieltä ja esittää puolitotuuksia sekä vihjailuja, kun taas virkamiesten ja päättäjien on yritettävä navigoida asiallisuuden sekä totuuden rajoissa. Tutkimuksesta kuitenkin käy ilmi, että myös esimerkiksi Jyväskylän kaupungin olisi otettava vielä tarkempi ote kommentointiin siten, että harhaluulot ja väärät tiedot sekä valittajien levittämät väärät syytökset saataisiin ammuttua alas silläkin riskillä, että tulisi kommentoitua ohi suun. Kommentoinnilla on kuitenkin riskinsä ja esimerkiksi tiukasti, mutta asiallisesti valitukseen vastannut Jyväskylän elinkeinojohtaja sai heti peräänsä kantelun asiattomasta käytöksestä. Kunnanhallitus antoi elinkeinojohtajalle täyden tukensa, mutta toki tuollainen vaikuttaa ja vähentää kommentointihaluja.

Tutkimuksessa kävi ilmi, että vaikka osapuolet ovat lehdistössä hyvin edustettuina, jää yksi hankkeeseen liittyvä joukko vähemmälle huomioille. Usein välillisten hiljaisten kärsijöiden näkökulma ei ole tullut esille. Pääosin pimentoon ovat jääneet mm. Hippoksen alueen liikkujat ja perheet, liikuntaseurat, tapahtumajärjestäjät, Kirkkopuiston käyttäjät, P-Paraatin parkkihallia tarvitsevat, torin siirtoa odottavat torimyyjät, keskustan yrittäjät ja toimijat, Tammirinteen uusien omakotitalotonttien tarvitsijat, Tourujoen virkistyskäyttäjät ja alueen asukkaat, Vaajakosken ohitustien käyttäjät ja liikenneyrittäjät, Laukaan hallin tarvitsijat ja niin edelleen. Hankkeiden etenemistä ja valitusten vähentämistä voisi auttaa, jos nämä sijaiskärsijät pääsisivät laajemmin kuulluiksi ja kertomaan, miksi hanke olisi juuri heille elintärkeä. Tällöin valituksen ötekijäkin saattaisi lähipiiristään löytää jonkun, johon valitus vaikuttaa negatiivisesti.

Valitusoikeutta pidetään selkeästi laajasti tärkeänä demokratian keinona ja kanavana eikä siitä haluta luopua, mutta sen rajoittamista voitaisiin mahdollisesti harkita. Jokaisessa haastattelussa on todettu, että valitusoikeutta ei tule rajata ja että sillä voi olla hyviäkin käyttötarkoituksia. Valituksilla voidaan kumota huonosti, väärin tai laittomasti tehty päätös sekä mahdollisesti saada päätöksessä olevia ongelmia uudelleenkäsiteltäväksi. Samaan hengenvetoon kuitenkin todetaan, että valituksilla voidaan myös aiheuttaa merkittävää haittaa ja turhat sekä perusteettomat valitukset olisi

jollakin tavoin kitkettävä tai niiden vaikutusta vähennettävä. Valittaminen haittaamistarkoituksessa nähdään selkeästi vaarallisena ja kitkemisen arvoisena; tällaisten valitusten estäminen vain olisi tehtävä virallisia lainsäädännöllisiä teitä pitkin.

5.3 Valitusten seuraukset

Valitusten seurauksena on useimmiten hankkeen viivästyminen, joka taas tuo välillisenä seurauksena kustannusten nousun. Etenkin viime vuosien koronapandemian sekä Ukrainan sodan aiheuttamat rakennuskustannusten nousu sekä taloudellinen epävarmuus ovat olleet valituskierteissä viivästyneille hankkeille merkittävä ongelma. Virallisia valitusteitä pitkin edenneiden valitusten tuloksena on tutkimuksen mukaan käytännössä aina vähintäänkin viivästys ja kustannusten nousu, mutta muuta hyötyä niistä ei pääasiassa ole. Pehmeämpien valitusten osalta tuloksia on vaikeampi arvioida, mutta usein hanke lopulta etenee kuitenkin jollakin tapaa ja valitukset huomioidaan vaihtelevasti.

Kaikissa käsiteltävissä case-kohteissa valitusten käsittelyn virallinen lopputulos oli yhtä poikkeusta lukuun ottamatta se, että päätöksessä ei ole ollut mitään vikaa ja valitus hylätään. Useimmat hallinto-oikeuteen sekä korkeimpaan hallinto-oikeuteen päätyneet valitukset hylättiin tai jopa jätettiin tutkimatta. Yksi hallinto-oikeuspäätös korjautti kaupungin päätöksen muotovirheitä, mutta saman päätöksen uusi yritys meni läpi, vaikka siitäkin valitettiin. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen päätyneissä valituksissa vastaus oli aina sama kuin alemmassa hallinto-oikeudessa. Tutkimuksen mukaan valitusten vaikutus tältä osin oli siten mitätön ja voidaan todeta, että tähän tarkoitukseen valitukset olivat turhia. Muita vaikutuksia tarkasteltaessa näin ei kuitenkaan enää voida todeta, koska oikeat vaikutukset olivat case-kohteissa merkittäviä: hankkeiden viivästykset ja niistä aiheutuneet kustannukset ovat mittavia ja valitusten aikana tai vuoksi hankkeita muokattiin suuriltakin osin.

Pehmeämpien valitusten vaikutukset suurten väkimäärien ajamina ovat olleet tutkimuksen mukaan oikeastaan merkittävämpiä kuin viralliset valitukset yksittäisten ihmisten tekeminä. Usein mielipidekirjoitukset ja adressit sekä muut kevyemmät vaikutusmahdollisuudet ovat vaikuttaneet kuntapäätäjiin siten, että päätöksiä on harkittu uudelleen ja asiaan liittyen on tehty lisäselvityksiä. Päätäjät ovat kuitenkin kansalaisten vaaleilla valitsema edustajia, jolle kunnan ja kuntalaisten asiat sekä mielipiteet ovat tärkeitä. Päätäjien täytyy tasapainotella taloudellisten, käytännöllisten, maisemallisten, luonnonsuojelullisten ja muiden seikkojen välillä, joten kuntalaisten vaikutusyritykset tunteiden ja mielipiteiden kautta ovat myös tärkeitä. Lisäksi tällainen vaikuttaminen on

moraalisesti oikein ja demokratiassa tarpeen, kun omat mielipiteet tuodaan esille ja perustellaan, minkä jälkeen tehtyyn päätökseen tyydytään.

Yleisesti valitusten vaikutukset olivat tutkimuksen mukaan negatiivisia:

- Kirkkopuiston parkkihallin asemakaavoitus valmistui jo vuonna 2007, joten rakentamaan olisi todennäköisesti päästy jo vuonna 2009. Rakentaminen alkoi 2023, joten viivästystä tuli noin 14 vuotta ja koko hanke kestää yhteensä noin 20 vuotta. Kustannukset nousivat vuoden 2009 kustannusarviosta 8-9 miljoonaa noin 20 miljoonaan vuodelle 2023. Kustannusnousu siten noin 11-12 miljoonaa.
- Hippos-hankkeen suunnittelu alkoi vuonna 2013, mutta hanke on edelleen vuonna 2023 aloittamatta. Viivästystä on tullut vähintään 10 vuotta ja hanke on muuttunut sillä välin merkittävästi. Kustannukset arvioitiin vuonna 2020 noin 200 miljoonaksi euroksi ja hankkeen pienentämisen jälkeen noin 150 miljoonaksi euroksi. Vuoden 2023 muutosten jälkeen kustannusarviota ei ole tarkennettu, mutta pienemmällä sisällöllä toteutettavan hankkeen uusin kustannuspelko oli noin 200 miljoonaa, jolla aiemmin olisi saanut kattavamman kokonaisuuden. Siten kustannuksissa hävittiin 3 vuodessa noin 50 miljoonaa.
- Tammirinteen asemakaava oli tarkoitus hyväksyä vuonna 2021. Valitusten vuoksi kaava on edelleen vuonna 2023 hyväksymättä. Siten valitukset ovat viivästyttäneet hanketta ainakin 2 vuotta.
- Tourujoen kunnostuslupa myönnettiin 2020, mutta valitusten vuoksi rakentamaan ei päästy kuin vasta vuonna 2023. Tällöin rakentamiskustannukset kuitenkin olivat nousseet, minkä vuoksi hanketta päätettiin vielä siirtää. Viivästys vähintään 3 vuotta ja kustannusten nousu tänä aikana noin 3 miljoonaa, joka oli 6 miljoonan alkuperäiseen arvioon nähden 50 %.
- Tammi-ikkunoiden saneeraushankkeessa taloyhtiön oli tarkoitus uusita ikkunat vuonna 2021, mutta valitusten vuoksi saneeraukseen päästiin vasta vuonna 2022. Hanke viivästyi siten vuodella, mutta kustannukset ehtivät kasvaa tämä aikana rakennuskustannusten sekä oikeudenkäyntikulujen vuoksi noin 100 000 eurolla.
- Laukaan mini-Hippoksen toteutus päätös tehtiin vuonna 2019, mutta valitusten vuoksi se sai lain voiman vasta vuonna 2022. Viivästys oli siten noin 3 vuotta. Uudet valitukset kuitenkin voivat vielä vaikuttaa toteutukseen. Kustannusten nousua ei ole arvioitu, mutta hankkeen peruminen maksaisi Laukaan kunnalle 200 000 euron sopimussakon verran. Valitusten vuoksi myös päättäneet

kunnanvaltuusto ehti muuttua henkilöiltään ja kunnan uusi hallitus sekä valtuusto joutui selvittämään täysin uusiksi, mitä on päätetty, ja tämä aiheutti merkittävää hajaannusta ja epätietoisuutta päättäjissä.

Joskus valitusten vaikutukset ovat kuitenkin tutkimuksen mukaan olleet myös positiivisia:

- Kirkkopuiston P-Paratiahankkeessa ainakin yhtä kaupungin päätöstä saatiin valituksen seurauksena selkeytettyä eikä jatkoon jää asiassa epäselvyyksiä.
- Hippos-hankkeen sisältöä ja suunnitteluratkaisuja sekä toteutusmallia on muutettu. Asioiden menemisestä parempaan suuntaan voi olla eri mieltä, mutta tutkimuksen mukaan joitakin hyötyjäkin on havaittavissa. Kaupungin kustannukset eivät ole muuttuneet merkittävästi, mutta hankkeen riskejä saadaan uudella urakoiden pilkkomisella pienennettyä ja toteutukseen myös vaikutettua.
- Tammirinteen asemakaavaa on muokattu asukkaiden toiveiden mukaisesti ja huonona pidetty kaava lopulta peruuntui kokonaan. Mahdollisesti kaavaa saadaan nyt parannettua vielä kaikille sopivaksi.
- Tourulan ramppien asiassa saatiin huomioitua alueen liiketoiminta ja kaupunkilaisten tarpeet paremmin ja valitusten vuoksi suunnitelmia muutetaan reilusti. Uusilla tarkasteluilla on löydetty parempi ratkaisu, jonka takana kaikki voivat seisoa, vaikka ratkaisu vaatiiikin laajempia muutoksia asema- ja yleiskaavaan. Parempi lopputulos on kuitenkin kaikista tärkeintä.
- Tammi-ikkunoiden valituksissa oli kyse lähtökohtaisesti saada ennakkotapaus sille, miten paljon suojelulla voidaan vaikuttaa kiinteistön omistajan hankkeisiin. Nyt linjaus on oikeudesta saatu tulevia hankkeita varten, vaikka tämä tulikin harmillisesti kyseiselle taloyhtiölle kalliiksi.
- Mini-Hippoksen hankkeessa valitukset ovat olleet haastavia, mutta yksi mahdollinen hyvä lopputulos olisi mahdollisesti huonon hankkeen ja päätöksen peruuntuminen. Ainakin asiaa on saatu uudelleen käsiteltyä. Mahdollista on, että aiempi huono päätös saadaan muutettua kunnalle suotuisammaksi, mutta sen lopputuloksen hintana on ollut rikosilmoituksia ja muuta demokraattiseen valitustapaan kuulumatonta.

Laajempina vaikutuksena on valituksilla myös suurempi merkitys: Sivusta seuraavalle kuntalaiselle sekä investointia pohtivalle sijoittajalle ei ole tärkeää, mikä on totta, vaan miltä asiat näyttävät. Jyväskylän kaupunki on menettänyt tutkimuksen perusteella osittain kasvonsa hankkeiden eteenpäin viejänä sekä esimerkiksi

liikuntapääkaupunkina. Valitusten johdosta sijoittajilla voi olla epäilyksiä investoinneista Jyväskylään, jos valituksilla hankkeet aina viivästyvät tai jos kaupunki ei saa päätöksiansä tehtyä ilman valituksia. Yleisesti tutkimuksen mukaan sijoittajat osaavat varautua valituksiinkin, mutta toki asia vaikuttaa kokonaisuuteen. Lisäksi suuria liikuntatapahtumia tai -hankkeita ei Jyväskylään tuoda, jos puitteet eivät tähän ole kunnossa. Tutkimuksessa käsitellyissä kannanotoissa oli mm. toivottu merkittäviä jääkiekon MM-kisaotteluita, pesäpallon sarjapelejä ja muita suuria tapahtumia, kuten musiikkikonsertteja, Hippokselle, mutta viivästysten vuoksi näitä ei voitu järjestää Jyväskylässä. Toivon mukaan kuitenkin nyt viime aikoina saavutetut edistysaskeleet hankkeissa parantavat tilannetta ja palauttavat Jyväskylän asemaa. Lisäksi edistyminen yhdellä alueella auttaa edistymistä myös muissa hankkeissa esimerkiksi Jyväskylän keskustassa. Keskustan ketjutetut hankkeet pääsevät nyt etenemään P-Paraatin valmistuttua ja Jyväskylä pääsee edistämään mm. torin siirtoa, suurempia keskustan saneeraushankkeita sekä ratapihan kannen rakentamista sekä keskustan ja Lutakon yhdistämistä. Näiden hankkeiden onnistuessa voidaan Jyväskylän mainetta palauttaa.

5.4 Valitusongelmien analysointi ja jatkoehdotukset

Tutkimuksen mukaan valituksilta ei voida täysin välttyä ikinä, vaan ne ovat osa pohjoismaista demokratiaa ja sinänsä tärkeä osa yhteiskuntaamme. Valitusten syyt ja seuraukset ovat kuitenkin tutkimuksen mukaan epäedullisia, joten jotakin asialle tulisi tehdä. Valitukset täyttävät lain pykälät, mutta eivät silti käy yksittäistapauksissa tavallisen kansalaisen tai edes kuntapäätäjän oikeustajuun. Valitukset eivät useinkaan tunnu moraalisesti oikeilta. Tähän vaikuttaa paljon se, millaisilla perusteilla valituksia tehdään ja tutkimuksestakin käy hyvin ilmi, että perustelut ja syyt vaihtelevat laajasti. Yleinen näkemys kuitenkin on, että valitusten hyöty yhteiskunnalle on kyseenalainen eikä turhia valituksia tulisi sietää pelkästään demokratian nimessä.

Valitusongelman lakitekninen puoli on selkeä ja valitusten tapa sekä valitusoikeus perustuvat mm. kuntalakiin. Lailliseen valitusoikeuteen ei tutkimuksen mukaan kukaan puuttuisi, mutta valituksen käsittely hallintaoikeuksissa nähtiin ongelmallisena. Käsittelyn kesto on tutkimuksen mukaan aivan liian pitkä ja kohtuuton hankkeen osapuolille ja myös valittajalle siinä tapauksessa, että valituksen syyt ovat oikeat eikä tarkoitus ole vain viivyttää hanketta. Käsittely hallinto-oikeudessa ei saisi missään nimessä kestää vuosia, vaan pitäisi puhua kuukausista. Tutkimuksen mukaan noin 3 kuukauden käsittelyaika voisi olla vielä kohtuullinen, mutta sitä pidempi odotus ja viivästys on haitallinen. Kyse on kuitenkin siitä, mihin valtiossa halutaan panostaa ja mihin ollaan valmiita käyttämään muutenkin tiukkojen budjettien resursseja. Jos valtiotasolla olisi halu saada käsittelyt

nopeammiksi, olisi se mahdollista lisäämällä hallinto-oikeuden henkilökuntaa, mutta tämä todennäköisesti tapahtuisi muun oikeuslaitoksen kustannuksella. Siten päätös on poliittinen ja siihen voi vaikuttaa lähinnä kansanedustajien kautta. Tässä vaiheessa näyttää siltä, että valitusoikeuteen ja käsittelyaikoihin on vain totuttava. Valituskierteiden merkityksestä puhutaan paljon ja Jyväskylässä valituksiin on perehtynyt mm. Jyväskylän kaupunginvaltuustossa pitkään toiminut Sinuhe Wallinheimo, joka on valittu myös Suomen eduskuntaan. Wallinheimo kommentoi sosiaalisen median LinkedIn-julkaisussaan käyneensä mm. eräässä yrityksessä keskustelemassa juurikin lupaprosessien hitauden sekä valituskierteiden merkityksestä yrityksille ja investoinneille (Wallinheimo 2023). Julkaisussa hän kertoo, että parannettavaa olisi vielä paljon ja toivotaan, että hän pystyy eduskunnassa vaikuttamaan näihin asioihin positiivisesti.

Valitusten määrään on lakiteknisestikin yritetty ottaa kantaa mm. nostamalla hallinto-oikeuden käsittelymaksuja, mutta maksun suuruus on kuitenkin verrattain pieni eikä estä määrätietoista valittamista. Yhtenä ajatuksena tutkimuksessa tuli esille mahdollisten sanktioiden langettaminen valittajalle, jos valitus todetaan tehdyn hyödytä- tai haittaamistarkoituksessa ilman todellista lakiin perustuvaan valitussyytä tai valitusoikeutta. Valitustarkoituksen määrittely ja mahdollisen sanktion määrä olisi kuitenkin todennäköisesti määriteltävä oikeuskäsittelyssä, mikä vielä lisää viivästyttäisi hankkeita. Tästä syystä valittajan haastaminen oikeuteen ei välttämättä olisi hankkeen eteenpäin viejille hedelmällistä tai kannattavaa, minkä lisäksi oikeuskäsittelyn lopputulos olisi epävarma, koska tällaiseen ei ole ennakkotapausta ja käsittelymaksut kohoavat mittaviksi.

Tutkimuksen mukaan valituksia voidaan kuitenkin vähentää osallistamalla kuntalaisia, tiedottamalla laajasti ja järjestämällä kyselyitä. Jyväskylässä on tällaista työtä jo tehty, mutta päättäjienkin mukaan työtä voisi tehdä vieläkin tarkemmin, jos resursseja riittäisi. Jyväskylän kaupunki esimerkiksi teetti keväällä 2023 kyselyn kuntalaisilla siitä, mihin he kohdistaisivat säästötoimiaan Jyväskylässä budjetin ollessa alijäämäinen (Kakkori 2023). Kysely oli hyvä, mutta sen löytäminen ja siitä tiedottaminen olivat heikommalla tasolla. Tällaiseen tiedottamiseen tulisi kaupungin panostaa enemmän ja ottaa mallia esimerkiksi Vaajakosken ohitustietä koskevasta tiedottamisesta, jota on hoitanut ELY-keskus; ohitustiestä ei ole valitettu. Lisäksi kaupungin tulisi ottaa jos kaikkien hankkeiden varhaisvaiheessa ohjat käsiinsä lehdistössä: hankkeesta kuin hankkeesta ja varsinkin, jos tiedostetaan valitusriski, tulisi kaupungin olla uutisoimassa ensimmäisenä. Kattava ja oikeilla tiedoilla varustettu raportti lehdessä sekä internetissä voisi vähentää kansalaisten epävarmuutta ja spekulointia vähentäen myös harhatietoa levittäviä mielipidekirjoituksia. Tällöin kuntalaisille tulee alusta lähtien oikea tieto hankkeen

laajuudesta ja vaikutuksista. Tätä tietoa tulee myös hankkeen edetessä kaupungin tarkentaa ja siitä myös tiedottaa vastaavalla tavalla. Kaupungin olisi hyvä nimetä tähän työhön jopa tiedotusvastaava, jolle annetaan tarvittavat resurssit työn hoitamiseen hyvin. Esimerkiksi Kirkkopuiston P-Paraatihanke lähti alusta lähtien väärälle reitille, kun kansalaisissa nousi huoli Kirkkopuiston ja kaupungin kirkon tuhoutumisesta, vaikka kyseessä oli ainoastaan Paraatiaukion alle rakennettava parkkihalli ja Kirkkopuiston siistintä.

Loppujen lopuksi voidaan todeta, että tutkimuksen mukaan valitusten vaikutukset ovat valitustavasta riippumatta merkittäviä ja niihin tulee kaikissa hankkeissa varautua asianmukaisesti. Valituksia tehdään eri syistä, joista toiset ovat hyväksyttävämpiä kuin toiset, mutta kaikki valitukset tulee kuitenkin käsitellä jollakin tavoin eikä niitä voi jättää huomioitta. Valitusten määrään, laatuun ja vaikutuksiin voi vaikuttaa erinäisin keinoin, mutta viime kädessä valitukset tulee vain hyväksyä osana prosessia. Oikein käsiteltyinä huonojen valitusten vaikutukset voidaan minimoida, mutta toisinaan valitukset aiheuttavat väistämättä suuria seurauksia. Hyvien valitusten johdosta hankkeita saatetaan jopa parantaa, mikä niiden tarkoitus onkin. Aika näyttää, millaiseksi valituskulttuuri muuttuu Jyväskylässä ja miten valituskäsittely kehittyy koko Suomessa.

LÄHTEET

- [1] Aho O., Jyväskylän Pitkäkatu 25:n Mäkituvalla ja Mäkitorpalla on vaiheikas historia - Pian niitä ympäröivä alue saattaa muuttua jälleen, ja se huolestuttaa osaa kaupunkilaisista, Jylkkäri-lehti, 3.4.2023. Saatavissa: <https://www.jylkkari.fi/2023/04/osoitteessa-pitkakatu25/>
- [2] Business Jyväskylä, Jyväskylän uusi Hippos, verkkosivu, n.d. Saatavissa (viitattu 10.3.2023): <https://www.businessjyvaskyla.fi/kehitys/hippos>
- [3] Eduskunnan oikeusasiamies, Kantelu oikeusasiamiehelle, verkkosivu, n.d. Saatavissa (viitattu 24.3.2023): <https://www.oikeusasiamies.fi/kantelu-oikeusasiamiehelle>
- [4] Helsingin kaupunki, Miten suunnittelu etenee, verkkosivu, 2023. Saatavissa (viitattu 19.5.2023): <https://www.hel.fi/fi/kaupunkiymparisto-ja-liikenne/kaupunki-suunnittelu-ja-rakentaminen/miten-suunnittelu-etenee>
- [5] HE61/2019, Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuntalain 142 ja 144 §:n ja pienten erillisten alueiden siirtämisestä kunnasta toiseen kuntaan annetun lain muuttamisesta, 2019. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2019/20190061#idm45053755399360>
- [6] Ihmisoikeusliitto, Mielipiteen- ja sananvapaus, n.d. Saatavissa (viitattu 18.5.2023): <https://ihmisoikeudet.net/ihmisoikeudet/kansalais-ja-poliittiset-oikeudet/mielipiteen-ja-sanavapaus/>
- [7] Ikonen T., Timo Koivisto jatkaa Jyväskylän kaupunginjohtajana, YLE uutinen, 12.12.2022. Saatavissa (viitattu 21.3.2023): <https://yle.fi/a/74-20008286>
- [8] Journalistiliitto, Sananvapaus ja -vastuu, verkkosivu, n.d. Saatavissa (viitattu 18.5.2023): <https://journalistiliitto.fi/fi/pelisaannot/sananvapaus/>
- [9] Jyväskylä.fi, Vaajakosken ohitustien suunnitelmia esitellään yleisötilaisuudessa 12.4., uutinen, 5.4.2023. Saatavissa: https://www.jyvaskyla.fi/uutinen/2023-04-05_vajaakosken-ohitustien-suunnitelmia-esitellaan-yleisotilaisuudessa-124
- [10] Jyväskylän karttapalvelu, verkkosivu. Saatavissa (viitattu 19.5.2023): <https://kartta.jkl.fi/ims>
- [11] Jyväskylän kaupunki, Kaupunginjohtaja Timo Koiviston Curriculum Vitae, verkkosivu, n.d.a. Saatavissa (viitattu 21.3.2023): <https://www.jyvaskyla.fi/organisaatio/kaupungin-johto/kaupunginjohtaja-timo-koivisto/timo-koiviston-curriculum-vitae>
- [12] Jyväskylän kaupunki, Kirkkopuiston yleissuunnitelman luonnoksen palautteet, koosteraportti, n.d.b. Saatavissa: https://www.jyvaskyla.fi/sites/default/files/atoms/files/kirkkopuisto_kooste_palautteista.pdf
- [13] Jyväskylän kaupunki, Kirkkopuiston yleissuunnitelma, verkkosivu, n.d.c. Saatavissa (viitattu 10.3.2023): <https://www.jyvaskyla.fi/kaavoitus/viheralue-suunnittelu/viheralueiden-yleissuunnittelu/kirkkopuiston-yleissuunnitelma>

- [14] Jyväskylän kaupunki, Päätöksenteko, verkkosivu, n.d.d. Saatavissa (viitattu 27.2.2023): <https://www.jyvaskyla.fi/paatöksenteko>
- [15] Jyväskylän kaupunki, Muutoksenhakuaika, verkkosivu, n.d.e. Saatavissa (viitattu 19.5.2023): <https://www.jyvaskyla.fi/rakentaminen/rakentamisen-valvontaja-lupaprosessi/rakennusluvan-myontaminen/muutoksenhakuaika>
- [16] Jyväskylän kaupunki, Asemakaavaprosessi, verkkosivu, n.d.f. Saatavissa (viitattu 19.5.2023): <https://www.jyvaskyla.fi/kaavoitus/ase-makaavoitus/mita-ase-makaavoitus/ase-makaavaprosessi>
- [17] Jyväskylän kaupunki, Tourujoen kunnostushanke, verkkosivu, n.d.g. Saatavissa (viitattu 19.5.2023): <https://www.jyvaskyla.fi/ymparisto/viheralueet/viheralueiden-suunnittelu-ja-rakentaminen/viheralueiden-rakentaminen-0-0>
- [18] Jyvas-Parkki Oy, tilinpäätös 2020, 31.12.2020. Saatavissa: https://www.jyvaskyla.fi/sites/default/files/2021-06/tp2020_jyvas-parkki.pdf
- [19] Kakkori S., Ahti Vielma voitti hallinto-oikeusjutun Kirkkopuiston pysäköintilaitoksen vuokrapäätöksestä – ”Hartaasti toivon, että koko prosessi vihelletäisiin nyt poikki”, Keski-suomalainen, 6.4.2020. Saatavissa: <https://www.ksml.fi/paikalliset/2353894>
- [20] Kakkori S., Yli 3600 asukasta vastasi Jyväskylän kaupungin säästökyseleyn, Keski-suomalainen, 30.5.2023.
- [21] Kaski H., Kauanko lisäselvitykset Tourulan rampeista kestävät ja viivästyykö Nelostien parantaminen? Seitsemän kysymystä Jyväskylässä porua herättäneestä tiehankkeesta, YLE-uutiset, 29.3.2022. Saatavissa: <https://yle.fi/a/3-12380521>
- [22] Koskimäki I., Keskon Satakunnasta vastaava pomo vaihtuu, kun Lauri Inna valittiin Porin johtoon – Jari Alanen on uusi aluejohtaja, Satakunnankansa, 1.3.2023. Saatavissa (viitattu 21.3.2023): <https://www.satakunnankansa.fi/talous/art-2000009425815.html>
- [23] Kullas E., "Valittajilla on liikaa valtaa", Talouselämä-lehti 18.7.2014. Saatavissa: <https://www.talouselama.fi/uutiset/te/e40ff643-d853-3548-ae70-4d97b4a1cf86>
- [24] Kuntalaki, L10.4.2015/410, 10.4.2015. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150410#O7L16P134>
- [25] Kuntaliitto, Kuntalain oikaisuvaatimus, verkkosivu, päivitetty 9.1.2020a. Saatavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/laki/muutoksenhaku/kuntalain-oikaisuvaatimus>
- [26] Kuntaliitto, Kunnallisvalitus, verkkosivu, päivitetty 9.1.2020b. Saatavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/laki/muutoksenhaku/kunnallisvalitus>
- [27] Kuntaliitto, Hallintovalitus, verkkosivu, päivitetty 9.1.2020c. Saatavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/laki/muutoksenhaku/hallintovalitus>
- [28] Kuntaliitto, Kunnan kiinteistökauppa, verkkosivu, päivitetty 19.8.2020d. Saatavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/laki/sopimukset-ja-vahingonkorvaus/kunnan-kiinteistonkauppa>

- [29] Lahti J., Kaupunkilainsäädäntö ja kaupungistuvan hyvinvointiyhteiskunnan suunnittelu 1945-1990, 2019. Saatavissa: <https://www.rakennettuhyvinvointi.fi/fi/kaupunkien-kasvun-kaavoitus/kaavoituslainsaadanto-ja-kaupungistuvan-hyvinvointiyhteiskunnan-suunnittelu-1945-1990>
- [30] Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa, L 5.7.2019/808, 5.7.2019. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2019/20190808>
- [31] Lindström J., Hippos-hanke on jäissä, mutta mitä se oikeastaan tarkoittaa? Jyväskylän kaupunginhallituksen puheenjohtaja Jaakko Selin Radio Keski-suomalaisen haastattelussa, Radio Keski-suomalainen-podcast, 19.1.2022 (päivitetty 4.2.2022). Saatavissa: <https://www.ksml.fi/paikalliset/4445802>
- [32] LähiTapiola, Teemu Toivanen, verkkosivu, n.d. Saatavissa (viitattu 21.3.2023): <https://www.lahitapiola.fi/tietoa-lahitapiolasta/lahitapiola-ryhma/yhtioryhmatieto/ryhman-rakenne-ja-johto/toimitusjohtajien-matrikkelitietosivut/teemu-toivanen>
- [33] Maankäyttö- ja rakennuslaki, L 5.2.1999/132, 5.2.1999. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132#L4P25>
- [34] Mediatalo Keski-suomalainen, Keski-suomalainen, verkkosivu, n.d. Saatavissa (viitattu 27.2.2023 ja 18.5.2023): <https://keski-suomalainen.com/>
- [35] Oksiala-Mäki-Petäjä K., Jyväskyläläisten veronmaksajien tulee tietää, käytetäänkö heidän varoja turhaan Hippos-hankkeen suunnittelussa, UusiSuomi-artikkeli, 23.1.2022. Saatavissa: <https://puheenvuoro.uusisuomi.fi/kirsiomp/jyvaskylalaisten-veronmaksajien-tulee-tietaa-kaytetaanko-heidan-varoja-turhaan-hippos-hankkeen-suunnittelussa-seut-107-%C2%A7/>
- [36] Rahkonen J., LähiTapiola Keski-Suomen pääkonttori rakennetaan Reimarin rakennukseen Jyväskylän ytimeen, Keski-suomalainen, 4.8.2018. Saatavissa: <https://www.ksml.fi/paikalliset/2428024>
- [37] RPT Byggfakta Oy, PEAB rakentaa pysäköintihallin Jyväskylän keskustaan, 23.11.2022. Saatavissa: <https://www.projektuutiset.fi/peab-rakentaa-pysakointihallin-jyvaskylan-keskustaan/>
- [38] RPT Byggfakta Oy, Hippos2020-hanke, verkkosivu, n.d. Saatavissa (viitattu 10.3.2023): <https://smart.rpt.fi/info/hippos2020-hanke-jyvaskylyaan/>
- [39] Salminen E., Vielma ja Sorjonen kantelevat Kirkkopuistosta, Keski-suomalainen, 28.4.2020.
- [40] Seppälä A., Jyväskylän keskustan K-supermarketin avaaminen lykkääntyy ehkä vuosilla – ensin on saatava pysäköinti kuntoon, YLE-uutinen, 28.4.2020. Saatavissa (viitattu 21.3.2023): <https://yle.fi/a/3-11327045>
- [41] Seppälä A., Oikeusasiamies ei ota Kirkkopuiston pysäköintirakentamisen kanteleua käsittelyyn: ”Valituksia on jo vireillä eikä tutkintakynnys ylity”, YLE-uutinen, 3.6.2020. Saatavissa (viitattu 24.3.2023): <https://yle.fi/a/3-11382126>
- [42] Seppälä A., Jyväskylän Hippoksen jättimäinen liikuntarakentamisen hanke on jumitellut jo vuosia valituskierteessä, kustannukset nousevat koko ajan, YLE-uutinen, 26.3.2022. Saatavissa (viitattu 24.5.2023): <https://yle.fi/a/3-12375617>

- [43] Suomi.fi-verkkotoimitus, Kansalaisen oikeus valittaa päätöksestä, verkkosivu, 15.2.2023. Saatavissa (viitattu 27.2.2023): <https://www.suomi.fi/kansalaiselle/oikeudet-ja-velvollisuudet/lainsaadanto-ja-oikeusturva/opus/nain-valitat-viranomaisen-paatoksesta/kansalaisen-oikeus-valittaa-paatoksesta>
- [44] Tilastokeskus, Hallinto-oikeuksien ratkaisut 2013, 2014. Saatavissa: https://www.stat.fi/til/haloikr/2013/haloikr_2013_2014-09-26.fi.pdf
- [45] Tilastokeskus, Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut 2010, 2011. Saatavissa: https://www.stat.fi/til/khaloikr/2010/khaloikr_2010_2011-12-01.fi.pdf
- [46] Tuomioistuinlaitos, Mitä asioita hallinto-oikeus käsittelee?, julkaistu 22.2.2022a, verkkosivu. Saatavissa: <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/fi/index/tuomioistuinlaitos/tuomioistuimet/hallintotuomioistuimet/hallinto-oikeudet/mitaasioitahallinto-oikeuskasittelee.html#>
- [47] Tuomioistuinlaitos, Oikeudenkäyntimaksut hallinto-oikeudessa, julkaistu 3.1.2022b, verkkosivu. Saatavissa: <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/fi/index/asiointijulkisuus/maksut/oikeudenkayntimaksuthallinto-oikeudessa.html>
- [48] Turun kaupunki, Miten voin vaikuttaa kaavoitukseen?, verkkosivu, n.d. Saatavissa (viitattu 19.5.2023): <https://www.turku.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaupunkisuunnittelu/miten-voin-vaikuttaa-kaavoitukseen>
- [49] Törnroos J., Yleiskirje 15/2019 - Uusi hallintoprosessilaki, verkkosivu, 2019. Saatavissa (viitattu 27.2.2023): <https://www.kuntaliitto.fi/yleiskirjeet/2019/uusi-hallintoprosessilaki>
- [50] Valtanen M., Kysely: Kaavavalitukset hidastavat asuntorakentamista - Kuntapäätäjät rajaisivat valitusoikeutta, Kuntalehti-uutinen, 13.11.2018. Saatavissa: <https://kuntalehti.fi/uutiset/tekniikka/kysely-kaavavalitukset-hidastavat-asuntorakentamista-kuntapaattajat-rajaisivat-valitusoikeutta/>
- [51] Visakorpi M., KHO hylkäsi valitukset Kirkkopuiston p-hallista, visakorpi.net - verkkouutinen, 1.11.2011. Saatavissa: <https://www.visakorpi.net/uutiset.html?a300=217>
- [52] Vuorela A., Jyväskylän Hippos-hanke on vaarantumassa - toinen pääinvestori vetäytyy, YLE-uutinen, 29.3.2019. Saatavissa: <https://yle.fi/a/3-10713105>
- [53] Vuorela A., Paraatiauktion pysäköintihallille haetaan rakennuslupaa – samalla kunnostetaan Jyväskylän Kirkkopuistoa, YLE-uutinen, 7.4.2020. Saatavissa: <https://yle.fi/a/3-11297058>
- [54] Vuorela A. Roiha M, Tourulan rampeista kova vääntö virkamiesten ja luottamushenkilöiden välillä - vastustettuun tiesuunnitelmaan on uponnut jo yli puoli miljoonaa, YLE-uutinen, 16.3.2022. Saatavissa: <https://yle.fi/a/3-12359489>
- [55] Välimaa M., Valitushalukkuus hiipunut, Keskisuomalainen, 11.3.2021.
- [56] Walliheimo S., LinkedIn-päivitys, maaliskuu 2023. Saatavissa: <https://www.linkedin.com/feed/update/activity:7049057681478672386/>
- [57] Ässämäki, A., Vaajakosken liikennesumpun prukamissuunnitelmat etenevät Jyväskylässä - jättihankkeen kustannusarvio 170 miljoonaa euroa, YLE-uutinen, 16.6.2022. Saatavissa: <https://yle.fi/a/3-12492752>

- [58] 01/Kirkkopuisto asemakaava, Kaavan perustiedot, verkkosivu, päivitetty 22.6.2016. Saatavissa: <https://www3.jkl.fi/kaavoitus/kaava.php/id/551>
- [59] 06/Pitkäkatu 25 asemakaava, Kaavan perustiedot, verkkosivu, päivitetty 16.5.2023. Saatavissa: <https://www3.jkl.fi/kaavoitus/kaava.php/id/1138>
- [60] 66/Tammirinne asemakaava, Kaavan perustiedot, verkkosivu, päivitetty 24.1.2023. Saatavissa: <https://www3.jkl.fi/kaavoitus/kaava.php/id/1087>
- [61] 73/Vaajakosken ohitustie asemakaava, Kaavan perustiedot, verkkosivu, päivitetty 22.6.2022. Saatavissa: <https://www3.jkl.fi/kaavoitus/kaava.php/id/1115>

Viite	Päivämäärä	Lehti	Kirjoittaja	Otsikko
K1	28.4.2020	KSML	Salminen Eeva	Vielma ja Sorjonen kantelevat Kirkkopuistosta
K2	29.4.2020	KSML	Rahkonen Jorma	Kesko siirtää kaupan avausta keskustassa
K3	15.5.2020	KSML	Kakkori Satu	Ahti Vielmalta jälleen uusi oikaisuvaatimus
K4	19.5.2020	KSML	Kakkori Satu	"Vielman valitukset vakavasti haitallisia"
K5	20.5.2020	Jkl-lehti	Salomaa Jari	P-Paraatin rakentaminen alkaa kesällä ja Kirkkopuiston kunnostus vuonna 2022
K6	21.5.2020	KSML	Rahkonen Jorma	Pysäköintitalon viivästys tuo ongelmia myös LähiTapiolalle
K7	8.6.2020	KSML	Kakkori Satu	Poliitikot tukevat parkkihallia
K8	10.6.2020	Suur-Jkl	Elomaa Outi	Kuka muistaa, että 1990-luvulla Kirkkopuisto oli kuin viidakko?
K9	12.6.2020	KSML	Nieminen Katri	P-Paraatille myönnettiin rakennuslupa
K10	29.7.2020	KSML	Suihkonen Rai	Jälleen uusi kapula parkkihallin rattaisiin
K11	12.8.2020	Jkl Nyt	Salomaa Jari	Ydinkeskustaa kehitetään monilla hankkeilla
K12	22.8.2020	Kotipeili	Ruuska Kari	Kirkkopuiston parkki vauhdittaisi kehittämistä
K13	6.9.2020	KSML	Lyhytuutinen	P-Paraatin luvista kaksi oikaisuvaatimusta
K14	10.9.2020	KSML	Lyhytuutinen	Oikaisuvaatimukset hylättiin
K15	23.9.2020	KSML	Lyhytuutinen	Parkkihallin maanvuokra taas oikeudessa
K16	30.9.2020	KSML	Rahkonen Jorma	Maakunta näkyy uudessa pääkonttorissa
K17	14.10.2020	KSML	Suihkonen Rai	P-Paraati oikeuteen
K18	24.11.2020	KSML	Apilainen Juhani	Mitä Kirkkopuistoon saa rakentaa
K19	6.12.2020	KSML	Suihkonen Rai	Ahti Vielma kanteli elinkeinojohtaja Anne Sandelinista oikeusasiamiehelle
K20	8.12.2020	KSML	Lyhytuutinen	Hallitus antoi tuen Anne Sandelinille
K21	8.4.2021	KSML	Salminen Eeva	Kirkkopuisto oli alkupiste
K22	14.4.2021	KSML	Kakkori Satu	P-Paraatin vyyhti paisui jälleen
K23	11.2.2022	KSML	Kakkori Satu	Parkkihallin valituskierre päättyi
K24	9.4.2022	KSML	Kakkori Satu	Sota lykkäsi parkkihallin rakentamista
K25	18.5.2022	KSML	Kakkori Satu	P-Paraatin rakentaminen alkaa rallien jälkeen
K26	16.8.2022	KSML	Romanov Matti	Kirkkopuiston kohtalo
K27	22.8.2022	KSML	Kakkori Satu	Kahden vuoden mylläkkä vauhtiin Kirkkopuiston laidalla
K28	27.8.2022	KSML	Vielma Ahti	Selvityspyyntö kaupungille
K29	28.8.2022	KSML	Kakkori Satu	Kallisarvoinen panostus keskustan elinvoimalle
K30	22.9.2022	KSML	Toivakka Sari	"Ramppi on rikos Aaltoa ja kulttuuriperintöä kohtaan"
K31	24.9.2022	KSML	Lindh Tommi	Alvar Aalto -säätio arvostaa Jyväskylän kulttuuriryötä
K32	24.9.2022	KSML	Vielma Ahti	Aalto-säätion edustajat oikealla asialla
K33	27.10.2022	KSML	Jolkkonen Emma	Inva-parkkipaikkojen poistamiselle kovaa kritiikkiä
K34	24.11.2022	KSML	Rahkonen Jorma	Peab rakentaa P-Paraatin Jyväskylän keskustaan
K35	27.12.2022	KSML	Virtanen Vilma	P-paraatin rakennustöissä sulatetaan routaa kaivauksia varten
K36	3.1.2023	KSML	Ihanainen-Alanko Sini	Jyväskylän Kilpisenkadusta tulossa pyöräkatu, Kirkkopuistoon invapaikkoja
K37	3.2.2023	KSML	Rahkonen Jorma	Kesko neuvottelee Reimarin K-Supermarketista
K38	15.3.2023	Suur-Jkl	Rahkonen Sami	100 miljoonan hankeketju käynnissä keskustassa

K39	16.3.2023	KSML	Virtanen Vilma	Kirkkopuiston P-Paraatin rakennustyömaalla on päästy jo kaivuutöihin
K40	23.3.2023	KSML	Lyhytuutinen	Parkkitalon rakennustyöt vaikuttavat jopa kaupungintalon liputuksiin Jyväskylässä

Viite	Päivämäärä	Lehti	Kirjoittaja	Otsikko
H1	10.9.2020	KSML	Kakkori Satu	Hipposhanke reivattava pienemmäksi
H2	21.10.2020	KSML	Kivinen Anna	Uusi rahoittaja löytyi, hanke kutistui
H3	25.11.2020	Jkl Nyt	Nieminen Katri	Hippos eteenpäin uudella mallilla
H4	25.11.2020	KSML	Sillanpää Timo	Jyväskylän riskit kasvavat pienennetyllä Hippoksella
H5	15.1.2021	KSML	Pelkonen Niklas	Valitus voi hidastaa Hippos-hanketta
H6	10.3.2021	KSML	Pänkäläinen Seppo	Hippos-hanke on sittenkin menossa maaliin
H7	29.5.2021	KSML	Perämäki Pertti	KHO ei käsittele Hippos-hankkeen jatkovalitusta
H8	8.1.2022	KSML	Julkunen Emmi	Viivästyminen ja kallistuminen uhkaavat
H9	15.1.2022	KSML	Rahkonen Jorma	Jyväskylän kasvuyrittäjillä huoli valituskierteestä
H10	18.1.2022	KSML	Paananen Heli	Rakentamisen käynnistysvaihe keskeytettiin
H11	21.1.2022	KSML	Juvonen Kimmo	Hippos-hanke saa täyden tukemme
H12	21.1.2022	KSML	Virta Seppo, Selänne Harri	Uusi Hippos toimisi kasvun ja hyvinvoinnin veturina
H13	6.2.2022	KSML	Kakkori Satu	Kolme konkaria kapuloina rattaissa
H14	6.2.2022	KSML	Kakkori Satu	Päärahoittaja Sepoksella on hankkeita viidessä kaupungissa
H15	6.2.2022	KSML	Kulmala Ilkka	"Liikunta jäi panttivangiksi"
H16	6.2.2022	KSML	Kulmala Ilkka	JYPin kannalta tulossa ei ole ihanneratkaisu
H17	26.2.2022	KSML	Kakkori Satu	Hippos-hankkeelle käsijarru päälle
H18	26.2.2022	KSML	Lyhytuutinen	Demarit irtisanoutuivat valituksesta
H19	2.3.2022	Suur-Jkl	Lyhytuutinen	Hippos-hankeesta tehtiin valitus
H20	11.3.2022	KSML	Pänkäläinen Seppo	Hippoksella pelataan kesällä
H21	23.3.2022	KSML	Kakkori Satu	Hipposhanke on nyt toivon varassa
H22	8.4.2022	KSML	Talaskivi Katri	Pesisstadionin hinta-arvio jo 8,2 miljoonaa
H23	29.4.2022	KSML	Ihanainen-Alanko Sini	Hippoksen pesäpallostadionin yli neljänneksen hinnannlisäys lautakuntaan
H24	30.4.2022	KSML	Rahkonen Jorma	Hippos-hankkeen ravintolakuviot nostivat keskustelua
H25	5.5.2022	KSML	Hardén Ville	Pesisstadionin hintakatto kohoamassa 8,2 miljoonaan
H26	6.5.2022	KSML	Kakkori Satu	Pesisstadionin rakentaminen ratkeaa maanantaina
H27	10.5.2022	KSML	Kakkori Satu	Kuokka maahan ensi kuussa, pesisstadion alkaa rakentua
H28	17.5.2022	KSML	Heikkilä Tuomas	Ajatelkaa, jos uusi Hippos isännöisi nyt MM-jääkiekkoa
H29	24.5.2022	KSML	Ojala Kimmo	Entä jos Hippos olisi tehty toisin?
H30	25.5.2022	KSML	Kakkori Satu	Liito-oravat ja pesäpallo mahtuvat sovussa Hippokselle
H31	18.8.2022	KSML	Kakkori Satu	Lehto Group pysyy mukana Jyväskylän Hippos-hankeessa
H32	27.8.2022	KSML	Kakkori Satu	Hippos-hankkeen valitukset kaatuivat Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa
H33	31.8.2022	Suur-Jkl	Hänninen	Hippos-pilapiirros
H34	16.12.2022	KSML	Jolkkonen Emma	Hippos-hanke pääsi OKM:n rahoitussuunnitelmaan
H35	17.12.2022	KSML	Rahkonen Jorma	Hippos-hankkeen kumppani Lehto Group antoi tulosvaroituksen
H36	18.12.2022	KSML	Nieminen Katri	"2031 Hippos on totta kai valmis ja Ratapihan kansi rakentumassa"
H37	31.1.2023	KSML	Nieminen Iiro-Matti	Rakennusyhtiö Lehto varoitti jättitappioista

H38	8.2.2023	KSML	Kakkori Satu	Hippoksen pesäpallostadionin rakentaminen on hyvässä vauhdissa
H39	14.2.2023	KSML	Kakkori Satu	Hippos-hanke voi nyt edetä , valitustielle tuli päätepiste
H40	15.2.2023	KSML	Kakkori Satu	Hippos-hankkeen hinta nousee jopa kymmenillä miljoonilla
H41	23.3.2023	KSML	Kakkori Satu	Hippos-hanke saa valtiolta rakentamisrahaa
H42	6.4.2023	KSML	Mustalampi Timo	Pesisstadionin valmistuminen lähestyy
H43	25.4.2023	KSML	Kakkori Satu	Lehto Group irtautuu Jyväskylän Hippos-hankkeesta
H44	26.4.2023	Suur-Jkl	Rahkonen Sami	Lehto Group jätti Hippos-hankkeen
H45	28.4.2023	KSML	Kulmala Ilkka	Kunhan nyt edes jotain tulisi
H46	3.5.2023	KSML	Rahkonen Jorma	Kiinteistösjoittaja pilkkoisi Jyväskylän Hippos-hankkeen
H47	5.5.2023	KSML	Kärki Heikki	Hippos-hanke etenee monen rakennusyhtiön voimin
H48	6.5.2023	KSML	Mervola Pekka	Tuoko Sepos enää lisäarvoa Hippokselle
H49	10.5.2023	KSML	Vielma Ahti	Jalat maahan Hippoksella
H50	1.6.2023	KSML	Kakkori Satu	Hippos-hanke aiotaan pilkkoa pienempiin urakoihin

Viite	Päivämäärä	Lehti	Kirjoittaja	Otsikko
TA1	8.4.2021	KSML	Nieminen Katri	Tammirinteen uuden asuinalueen luontoarvot huolettavat
TA2	21.8.2021	KSML	Nieminen Katri	Erittäin uhanalainen suo vaarassa
TA3	26.8.2021	KSML	Lyhytuutinen	Tammirinteen kaava palautettiin valmisteluun
TA4	26.10.2022	KSML	Nieminen Katri	Tammirinteen omakotialueesta syttyi tulinen taistelu
TA5	8.1.2023	KSML	Perämäki Pertti	Kiistelty Tammirinteen kaava on edennyt jo hyväksymiskäsittelyyn
TA6	12.1.2023	KSML	Lyhytuutinen	Tammirinteen kiistelty kaava äänestäen läpi lautakunnassa
TA7	17.1.2023	KSML	Nieminen Katri	Kiistelty Tammirinteen kaava sai siunauksen kaupunginhallitukselta
TA8	19.1.2023	KSML	Pirinen Suvi	Toteutuuko kaavassa sosiaalinen ja ekologinen kestävyys?
TA9	19.1.2023	KSML	Hirsjärvi Irma	Tammirinteen arvokas lähimetsä
TA10	19.1.2023	KSML	Lampila Arto, Lumela Meri, Helle Ilona, Peltonen Kaisa	Ei edistetä luontokatoa!
TA11	19.1.2023	KSML	Roikola Kauko	Näin kaavoittaisin
TA12	24.1.2023	KSML	Kakkori Satu	Tammirinteen tonttikaava palautettiin valmisteluun
TA13	25.1.2023	KSML	Kakkori Satu	Valtuusto äänesti Tammirinteen tonttikaavasta

Viite	Päivämäärä	Lehti	Kirjoittaja	Otsikko
V1	9.9.2022	KSML	Nieminen Katri	Kuusi taloa jäämässä Vaajakosken ohituksen alle
V2	14.2.2023	KSML	Järvinen Suvi	Vaajakosken ohitustie vain lisäisi pahoinvointia
V3	16.2.2023	KSML	Nieminen Katri	Nelostien parantaminen Vaajakoskella nytkähti eteenpäin
V4	14.4.2023	KSML	Ihanainen-Alanko Sini	Ohitustie etenee Vaajakoskella
V5	20.4.2023	KSML	Suutari Matti	Vaajakosken "ohitustie" tulisi olla alitustie

Viite	Päivämäärä	Lehti	Kirjoittaja	Otsikko
P1	31.5.2022	KSML	Heikkinen Rosa, Hiltunen Akseli	Mäkitorpan ja Mäkituvan elävä kulttuuritoiminta säilytettävä
P2	9.1.2023	KSML	Nieminen Katri	Pitkäkadun vanhoja arvotaloja suojataan lisämääräyksillä
P3	3.2.2023	KSML	Nieminen Katri	Mäkitorppa ja Mäkitupa ovat pala vanhinta Mäki-Mattia
P4	4.2.2023	KSML	Järvinen Leena, Matilainen Anja- Riitta, Nousiainen Pirjo, Kuurajärvi Juha, Mäkituvan ja Mäkitorpan taiteilijat	Pitkäkadun kulttuurimiljöö kuuluu kaupunkilaisille!
P5	8.2.2023	Suur-Jkl	Järvinen Leena, Kuurajärvi Juha, Matilainen Anja- Riitta, Nousiainen Pirjo, Mäkituvan ja Mäkitorpan taiteilijat	Pitkäkatu 25:n kaavamuutoksella heikot perustelut – koko miljöö ansaitsee suojelun
P6	28.3.2023	KSML	Järvinen Leena, Kuurajärvi Juha, Matilainen Anja- Riitta, Nousiainen Pirjo, Mäkituvan ja Mäkitorpan taiteilijat	Pitkäkatu 25:n kulttuurimiljöö voidaan säilyttää - tehdään se!
P7	3.5.2023	KSML	Perämäki Pertti	Jyväskylän Pitkäkadun miljöön puolesta 1000 nimen adressi, kiistelty kaava on silti etenemässä
P8	5.5.2023	KSML	Nieminen Katri	Jyväskylän Pitkäkatu 25:n kiistelty kaava hyväksyttiin äänestyksen jälkeen
P9	16.5.2023	KSML	Kakkori Satu	Pitkäkadun kiistakaava eteni äänestyksen jälkeen
P10	31.5.2023	KSML	Kakkori Satu	Kiistelty kaavapäätös syntyi lopulta selvin äänin

Lehdistötutkimus Tourulan rampit

Diplomityö Seijesvirta, liite 6

Viite	Päivämäärä	Lehti	Kirjoittaja	Otsikko
R1	18.3.2022	KSML	Nieminen Katri	Nelostien parantamista uhkaa vuosien viivästyminen
R2	26.3.2022	KSML	Nieminen Katri	Tourulan rampeista kiivas vääntö
R3	16.8.2022	KSML	Lyhytuutinen	Tourulan rampeista tilattiin uusi selvitys
R4	17.2.2023	KSML	Kakkori Satu	Tiesuunnitelma voi palata lähtöruutuun
R5	29.4.2023	KSML	Elonheimo Erkki	Iso säästö Tourulan liikennetkaisuun
R6	27.5.2023	KSML	Kakkori Satu	Tourulan eritaso-liittymä vaatii "lohenpyrstön"

Viite	Päivämäärä	Lehti	Kirjoittaja	Otsikko
T1	24.12.2021	KSML	Suihkonen Rai	Oikeus ei tutkinut Tourujoki-valitusta
T2	11.2.2022	KSML	Nieminen Katri	Tourujoen kunnostus siirtyy jälleen
T3	20.12.2022	KSML	Nieminen Katri	Jyväskylän Tourujoen kunnostus alkaa ensi kesänä
T4	4.5.2023	KSML	Perämäki Pertti	Tourujoen hintava kunnostus sai vihreän valon lautakunnalta
T5	16.5.2023	KSML	Kakkori Satu	Tourujoen kunnostus jäihin Jyväskylässä
T6	31.5.2023	KSML	Ilona Helle, Mari Lumela	Tourujoen hankkeen pysäyttäminen on iso virhe

Viite	Päivämäärä	Lehti	Kirjoittaja	Otsikko
M1	19.8.2021	KSML	Kakkori Satu	Ikkunaremontista sikisi pitkä oikeusprosessi
M2	19.1.2022	KSML	Nieminen Katri	Leppäveden mini-Hippoksen kiista jatkuu
M3	18.3.2022	KSML	Kakkori Satu	Tammi-ikkunakiista kävi kalliiksi
M4	13.10.2022	KSML	Nieminen Katri	Laukaan Mini-Hipposta saattelevat taloushuolet
M5	11.4.2023	KSML	Nieminen Katri	Laukaan mini-Hippoksen rakentaminen alkaa kesällä - valtuustossa hanke herättää edelleen kysymyksiä
M6	2.6.2023	KSML	Lähde Teemu	Viisi entistä ja nykyistä valtuutettua teki tutkintapyyntö Laukaan urheiluhallihankkeesta